

A-000/40

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

**THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES**

OFFICIAL REPORT

Fifth day of the Fourth Session of the Andhra
Pradesh Legislative Assembly.

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 1st July 1964.

The House met at half past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

FAMINE ROADS IN SRIKAKULAM DISTRICT

61—

*787 (3048) Q.—*Sri P. Satyanarayana [(put by Sri S. Vemayya (Bucchireddipalem))]*: Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) the number and names of famine roads in Srikakulam district;

(b) whether it is a fact that the Government are not granting separate funds to the Zilla Parishad, Srikakulam for repairing the roads ; and

(c) whether the Government will take up the repairs immediately by granting separate funds ?

The Minister for Revenue (Sri N. Ramachandra Reddy):

(a) The following 8 famine road works were sanctioned in F. 1370 and 1371.

- (1) Metalling the road from Garividi to Garbham.
- (2) Metalling the road from Kasibugga-Yarlakota to Goppili.

- (3) Formation of a gravel road from V. C. P. road to Meesalapeta.
- (4) Black topping feeder road to Srikurmam.
- (5) Metalling Komatipalli-Garbhram road.
- (6) Formation of road from Sittapadu to Dokulapadu.
- (7) Forming and Gravelling road from Lakidasapuram to Sailada.
- (8) Forming and Gravelling road from Sailada to Pollada.

(b) and (c) The matter is being examined in the Panchayat Raj Department.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : ఫామిన్ రోడ్డు ప్రారంభించి, మధ్యలోనే వదిలివేయడం వల్ల అవి అట్లాగే వుండిపోతున్నాయి. మొదలు పెట్టినవాటిని కంప్లీటు చేసే స్కీము ఏమైనా వున్నదా ?

శ్రీ ఎస్. రామచంద్రారెడ్డి : ఎస్టిమేటు ప్రకారం పనులు జరుగుతాయి. తరువాత పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులు వాటిని మెయిన్ టెయిన్ చేసుకోవలసిన అవసరం వుంది.

శ్రీ ఐ. సత్యనారాయణ (చోడవరం) : ఫామిన్ రోడ్డుకేసి 20 సంవత్సరాలు అయింది. జిల్లా పరిషత్తులను, పంచాయితీలను అడుగుతుంటే డబ్బు లేదు అంటున్నారు. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఫామిన్ రోడ్డు హీనదశలో వున్నాయి. గ్రాంటులు యిచ్చి, వాటిని అభివృద్ధి చేస్తారా ?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఫామిన్ రోడ్డు ఫామిన్ వచ్చినప్పుడే ప్రారంభిస్తారు. ప్రజలకు పనులు కల్పించాలని ఉద్దేశం. తరువాత రెగ్యులర్ డిపార్టుమెంటు & పంచాయితీరాజ్ డిపార్టుమెంటు మెయిన్ టెయిన్ చేసుకోవలసి వుంటుంది.

శ్రీ ఎం. పిచ్చయ్య (పాయకారావుపేట) : ఫామిన్ రోడ్డు ఎక్కడెక్కడ వేకారో మంత్రిగారు ఒక లిస్టు చదివారు. వాటిని వేయడానికి ఎంత డబ్బు ఖర్చు అయింది ? ఎంత మందికి వని కల్పించబడింది ?

Mr. Speaker : I think you will have to put a separate question.

Sri M. Pitchayya : How much money is being spent on the roads ?

Mr. Speaker : He wants to know how much money was spent on these roads and how many labourers were provided with employment ?

Sri M. Pitchayya : I should like to know how much money is being spent on this.

Sri N. Ramachandra Reddy : Rs. 2,11,762-50 nP. has been spent.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న (ఉరవకొండ) : ఫామిన్ రోడ్డు రాష్ట్ర మొత్తంగా వుంటున్నాయి. వాటిని పంచాయితీ సమితులు శేకవ్ చేయాలి. వాటివ్వక ఫండ్లు లేవు. కరువు కాలంలో ఎక్కువగా డబ్బు ఖర్చుచేసి ఎర్త్ వర్క్ చేసి, మెటీరియల్ స్టాక్ చేయడం— కన్సాలిడేషన్ కాక, వృధా అయిపోతోంది కాబట్టి ప్రభుత్వమే రాష్ట్ర మొత్తంగా కన్సాలిడేషన్ కు ఏర్పాటు చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : వారు చెప్పేది కొంతవరకు వాస్తవమే. పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులవారు వ్రాస్తూనే వున్నారు; ఫండ్లు లేవని, **The Panchayat Raj Department is taking up the matter with the Government separately to give annual grants for the maintenance of such roads.**

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ) : ఫామిన్ రోడ్డు పంచాయితీలకు, సమితులకు యిచ్చినవి పూర్తికాలేదు. డబ్బు లేదంటున్నారు. వాటిని పూర్తి చేయడానికి ప్రభుత్వం అడిషనల్ ఫండ్లు అలాట్ చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఫామిన్ రోడ్డు అంటే మొదట ఎర్త్ వర్క్ అవుతుంది, తరువాత మిగతాది చేస్తారు. మెటలింగ్ అవీ— కన్సాలిడేషన్ తరువాత వస్తుంది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) : మట్టిపని చేసిన తరువాత— కన్నాలిడేషన్ వర్క్ అంటున్నారు. అయితే, ఎవరు మెయిన్ టెయిన్ చేయాలి? లేకపోతే ఆ రోడ్డు ఉపయోగపడకుండా పోతున్నాయి. కాబట్టి చాటిని మెయిన్ టెయిన్ చేసి బాధ్యత వహించాల్సి సమితులకు, జిల్లా పరిషత్తులకు అప్పజెబుతూ అదనపు గ్రాంట్లు యిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : వారికి అప్పజెప్పడం జరుగుతూనేవుంది. వారు ఫండ్లు లేవు అంటున్నారు. కాని, యిప్పుడుకూడ వారి స్వాధీనంలో యీ రోడ్డు వుంటున్నాయి. వారే మెయిన్ టెయిన్ చేయవలసి వుంటుంది. ప్రభుత్వం నుంచి స్పెషల్ గ్రాంట్లు, గ్రాంట్స్ ఇన్ ఎయిడ్ కావాల్సి కోరుతున్నారు. అది పరిశీలించబడుతోంది.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (కొత్తూరు) : శ్రీకాకుళం జిల్లాలో కరువు రోడ్డు వేయడానికి 2 లక్షల రూపాయలు ఖర్చు చేశామన్నారు. ఆ సొమ్ము పయ్యే సంవత్సరాలలో ఖర్చు చేశారు? త పదిహేను సంవత్సరాలనుంచీకూడ 2 లక్షలే ఖర్చు చేశారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : (1970-71) ఫస్ట్ గ్రాంట్ చేయబడింది కాబట్టి, పదిహేను సంవత్సరాలనే ప్రశ్న ఉద్భవించదు.

శ్రీ డి. పిరరాఘవులు (గోపాలపురం) : ఫామిన్ రోడ్డు అనేవి ఫామిన్ ఎఫ్టెక్ట్ ఏరియాలో పనులు కల్పించడంకోసం కాని, రోడ్డు అంత ప్రాధాన్యం కావనుకుండు. ఈ రెండు లక్షలు ఖర్చుపెట్టి ఎంతమందికి పనులు కల్పించారు, వారికి ఫామిన్ కోడ్ లో వున్న టేబుల్ ప్రకారం యిచ్చారా, లేకపోతే ప్రస్తుత దరవరలను దృష్టిలో పెట్టుకొని జీవనోపాధి కలిగేటట్లు చేశారా? ఫామిన్ రోడ్డు పర్సన్ పనులు కల్పించడం తప్ప, రోడ్డు పొడవు కాదు.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : అవును, పని కల్పించబడింది. కాని ఎంతమందికి యిచ్చారో నాదగ్గర ఇప్పుడు సమాచారం లేదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) : వెంకయ్యగారు తమ ప్రశ్నలో మెటీరియల్ సిద్ధంగా వుండి, ఫండ్లు లేక కన్నాలిడేషన్ అగిపోతున్నాయి అన్నారు. ఫండ్లు లేక గ్రాంట్లు కోసం ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతున్నారన్నారు దానిని ఎక్స్ పైజిట్ చేసి మెటీరియల్ సిద్ధంగా వున్నచోట గ్రాంట్లు యిప్పించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

Sri N. Ramachandra Reddy: The Panchayat Raj Minister will take the information, Sir, and pursue the matter.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు (ఏలూరు): కరువు నివారణకు రోడ్డు వేస్తున్నారు. రోడ్లకు డబ్బు కరువు అవుతోంది. ఇది ఒక పెద్ద సమస్య అయింది. కరువు, రోడ్లు పంచాయితీవాదికి ట్రాన్స్ఫర్ చేయడంకంటే, రాష్ట్ర గవర్నమెంట్ తీసుకుంటే తొందరగా అవుతుంది. వారు వ్రాయడం, వీరు ప్రయత్నించడంకంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ లెవర్ లో చేస్తే తాగుంటుందేమో అలోచిస్తారా?

Sri N. Ramachandra Reddy: Sir, as I already said, the matter is under consideration and the matter will be discussed between the Panchayat Raj Minister and the Highways Minister. They will discuss and allot funds, subject to the availability of funds; that is the main thing. If funds are available, all the works will be taken up.

REMISSION OF LAND REVENUE IN NELLORE DISTRICT

62—

*828 (3877) Q — **Sarvasri G. C. Kondiah (Nellore) and S Vemayya:** Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether any remission of land revenue has been given in Nellore district this year (1963) on account of draught conditions;

(b) if so, the number of villages to which remission has been given;

(c) whether the District Collector has sent any report to the Government in this regard; and

(d) if so, the recommendations made in the said report?

Sri N. Ramachandra Reddy: (a) to (d) The proposals for sanction of remission of land revenue on a liberal scale in respect of 19 villages in Kurichedu and Donakonda

firkas of Darsi taluk which were badly affected by drought conditions have been received from the Collector of Nellore, and they are under active consideration of the Government.

శ్రీ జి. సి. కొండయ్య : కలెక్టరు రిపోర్టుతో 19 గ్రామాల్లో సూచించినట్లు చేస్తారు. ఇంకా కన్సిడరేషనులో వుంటే ఫామిన్ ఎప్లెక్షన్ ప్రజల సంగతి ఏమిటి ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : స్టే ఇవ్వడం జరిగింది. శిస్తు వసూలు జరగడం లేదు.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : కలెక్టరు మొదట రిపోర్టు చేసిన గ్రామాల్లో కాకుండా ఇంకా వాటితో సమానంగా బెబ్బతిన్న గ్రామాలున్నాయి. దరిమిలా రిపోర్టు అడిగారా ? నేను కూడ రిప్రజెంటేషను ఇచ్చాను. మంత్రిగారు రిపోర్టు తెప్పిస్తానన్నారు. ఏమయింది ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : మొత్తం జిల్లాల నుంచి రిపోర్టు తెప్పించడం జరిగింది. 19 గ్రామాలకు లిబరల్ స్కేల్స్ వర్తిస్తాయని కలెక్టరు రిపోర్టు వచ్చింది. మిగతా గ్రామాలకు సీజనల్ యూజువల్ రెమిషన్స్ వర్తిస్తాయి. The Collector is empowered to give remissions in other cases.

శ్రీ జి. సి. కొండయ్య : శిస్తు మాఫీమాత్రం జరిగింది. సహాయంగా పనులువంటివి చేశారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : శిస్తు మాఫీ చేయడం జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : ఆ విలేజెస్ ఏమిటో చెబుతారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy : I do not have the particulars, Sir. 19 villages in Darsi taluk.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : రెమిషనుకు సంబంధించి వుంటుంది. రెడ్డి కరణాల రెండలాలు వేస్తారు. రెవిన్యూ ఇన్స్పెక్టరు ఏ అలాలు వేస్తాడు, తహశీల్దార్ 4 అలాలు వేస్తాడు. అయితే అసలు ఏ విధంగా భాయం చేయాలనే స్కేలు ఏమైతే వుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : స్కేలు యిదివరకే వుంది. పేలేజీ అధికారు వ్రాసిన తరువాత రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరు పరిశీలిస్తాడు. తరువాత తహశీల్దారు కూడ చూస్తాడు. ఆ తరువాతే నిర్ణయం చేస్తారు.

శ్రీ ఎన్. వెంకటస్వామి (పరమారు) : గుంటూరు జిల్లాలో గత సంవత్సరం వరదల సందర్భంలో ఎంత రెమిషన్ ఇచ్చారో తెలియజేస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy : A separate question may be put.

శ్రీ ఎమ్. లక్ష్మణస్వామి (కంకిపాడు) : Usual remission, liberal remission అని రెండు మాటలు వాడారు, వాటి తేడా ఏమిటో చెబుతారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : రెండు అడాలకు తక్కువనుకే usual remission అది B. S. O. 18 క్రింద, స్పెషల్ రిమిషన్ అనేది full remissions పంటను ఇట్టి.

శ్రీ ఎమ్. పిచ్చయ్య : నాలుగు అడాలలో ఆరడాలలో పంట సంకీర్ణని గ్రామ ధికారుల దయాదాక్షిణ్యాలకు వదలకుండా ఆ locality లోని రైతుల అభిప్రాయాన్ని తీసుకుని తరువాత శిస్తు రెమిషన్ ఇవ్వడానికి పూనుకుంటారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy : Not possible, Sir. Only after intensive agmaish, the conclusions will be arrived at.

SALES TAX ON JAGGERY

63—

*1148 (4005) (K) Q.—**Sri Venkatarama Reddy (Kamarreddy) :**— Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether Government is considering to delete the seller's point sales tax on jaggery : and

(b) whether Government is aware that the present levying of tax on the seller of jaggery is causing great inconvenience to the peasants ?

Sri N. Ramachandra Reddy : (a) No, Sir.

(b) Producers of jaggery whose annual turnover is less than rupees ten thousand are not liable to sales tax. No representation has been received by Government in regard to the present levy of sales tax on jaggery.

శ్రీ ఎన్. ప్రసాదరావు (భమ్మమ్) : బెల్లమే కాకుండా ఇటువంటి సరుకులు తొమ్మిది ఉన్నాయి. వాటిపై sale point లో రైతుల నుంచి టాక్సు వసూలు చేస్తున్నారు. Bonafide agriculturists దగ్గరనుంచి వసూలు చేయకూడదని అన్నప్పటికీ bonafide agriculturist అంటే ఎవరు అవుతారో రూల్స్ లేకపోవడం వల్ల రైతుల నుంచే వసూలు చేయడం జరుగుతోంది. అందువల్ల పీటీని purchase point కు మార్చాలనే ఆలోచన ప్రభుత్వానికి ఉందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : రైతుల నుంచి వసూలు చేయాలనే ఉద్దేశం కాదు. Turn over ఎదివేలకు మించితేనే వసూలు చేస్తారు. రైతులు ఎవరైనా వ్యాపారం చేస్తూంటే tax కట్టవలసి ఉంటుంది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : బెల్లం విషయంలో రైతులనుంచి వసూలు చేయమని first sale నుంచి కాకుండా net sale నుంచి వసూలు చేస్తామని ఇదివరలో అన్నారు. కాని వదివేలు limit పెట్టడం వల్ల అది వర్తించడం లేదు. 10 వేల limit తీసివేసి producer point లో tax లేకుండా చేస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy : If the hon. Member desires, the matter will be looked into.

Sri A. C. Subba Reddy : I shall answer questions 64 and 66 together.

ELECTRICITY ARREARS IN MACHERLA CEMENT FACTORY

64—

77 (2353) Q.—**Sri Pillalamarri Venkateswarlu :** Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state ;

(a) whether it is a fact that Macherla Cement Factory had not paid arrears to the tune of nearly Rs. 20.00 lakhs for the consumption of electricity; and

(b) if so, what is the action taken by Government in the matter for recovery?

The Minister for Public Works (Sri A.C. Subba Reddy): The matter relates to Andhra Pradesh State Electricity Board.

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

AMOUNT DUE TO ELECTRICITY BOARD

66—

*103 (2716) Q.—*Sarvasri V. Visweswara Rao and A. Sarveswara Rao*: Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state:

(a) whether it is a fact that one of the H. T. Consumers had overdued a sum of Rs. 24.4 lakhs to the Electricity Board;

(b) if so, since how long the amount is outstanding;

(c) what steps the Government had taken to realise the amount; and

(d) whether the Board waived any amount due from the consumer on his representation?

Sri A. C. Subba Reddy: The matter relates to Andhra Pradesh State Electricity Board.—(a) No, Sir.

(b), (c) and (d) 'Do not arise.

(శ్రీ) పిల్లల మర్రి వెంకటేశ్వర్లు: మాచెర్ల సీమెంటు కంపెనీ నుంచి 20 లక్షలు arrears లేనా అనడం వల్ల 'లేవు' అన్నారు. 20 లక్షలు కాకపోతే అవలే arrears లేనా?

(శ్రీ) ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Arrears ఇప్పుడు లేవు. ఒకప్పుడు ఉండేవి. ముందు లక్షలు కట్టగా మిగతాది arrears అన్నారు. That is different. కంపెనీ వారు మిల్లు కట్టడానికి 1-3-56 న కరెంటు తీసుకున్నారు. అప్పటినుంచే అగ్రిమెంటు అమలు జరిగింది అంటారు బోర్డువారు. మిల్లు కట్టడానికి తీసుకున్న actual గా 10-1-58 న మిల్లు start చేశాడు. అప్పటినుంచే అగ్రిమెంటు అని వారు అంటారు. Compromise గా 10-1-58 న agreement for ten years తీసుకోడం వల్ల ఆ difference arrears క్రింద రాలేదు.

(శ్రీ) వి. శ్రీకృష్ణ : 1958 లో మిల్లు కట్టడానికి ఎలక్ట్రిసిటీ అడిగారు, 1958 లోనే consumption జరిగింది అంటున్నారు. అగ్రిమెంటు కాకముందే ఎలక్ట్రిసిటీ వారికి సప్లయ చేశారని అగ్రిమెంటు లేని లోపం వల్ల వారు కట్టకుండా పోయి పెట్టడం వల్ల దానిని సర్దుకోడానికి వీలులేక concession ఇచ్చి సర్దుకున్నారని ప్రభుత్వానికి తెలుసునా?

(శ్రీ) ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ఒకటే అగ్రిమెంటు 1.78 కిలో వాట్లకు ఉంది. అది ఎప్పటినుంచి మొదలు పెట్టాలనేది వచ్చినది. సాధారణంగా when the company comes into production ఆ దినం నుంచి అమలులో పెడతారు. అందువల్ల అదే concession వారికి ఇచ్చారు.

(శ్రీ) తెన్నేటి పోతన్నారావు (మాడుగుల) : మంత్రిగారు జవాబులో arrears లేవని అన్నారు. Accountant General వాటిని arrears అంటున్నాడు. గత సంవత్సరం రిపోర్టులో 28 లక్షలని ఈ సంవత్సరం 28 లక్షలని వ్రాసి ఉంది. రెండు సంవత్సరాల తారూకు dispute ఉందని explanation లో చెప్పారు. వాటిని arrears క్రింద treat చేయలేదంటే ఈ ఖాకీ, write off చేసినట్లా? లేకపోతే arrears ఎందుకులేవు? Dispute లో ఉండడంవల్ల arrears లేవు అన్నారు. Disputed amount write off చేసినట్లు లెక్కా?

(శ్రీ) ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Dispute finalise అయిన తరువాత arrears లేవు.

(శ్రీ) తెన్నేటి పోతన్నారావు : ఈ రోజు arrears లేవని మంత్రిగారు ఎట్లా చెప్పారు?

(శ్రీ) ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Dispute లో వుంటే arrears అంటారు. Settle అయిన తరువాత arrears అనుకోడానికి వీలులేదు.

Oral Answers to Questions

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పగా 'no' అన్నారు. If so, how long the amount is outstanding అంటే 'no' అన్నారు. సమాధానాలలో ఇదివరకు arrears ఉన్నాయి అని settle చేసిన తరువాత కాదని అంటున్నారు. ప్రతి కంపెనీ నుంచి work production లోని వచ్చిన తరువాతనే వసూలు చేస్తున్నారా? అగ్రిమెంటు చేసి నుంచి వసూలు చేస్తున్నారా? ప్రత్యేకించి ఎందుకు ఇంకా కాలం వసూలు చేయకుండా ఆపారు?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ప్రతి ఫాక్టరీ minimum guarantee అని ఉస్తుంది. Minimum guarantee అనేదే ఇక్కడ కూడా question. ఫ్యాక్టరీ ప్రొడక్షన్ లోనికి వచ్చిన తరువాత సాధారణంగా minimum guarantee తీసుకుంటారు. ఈ కంపెనీ కూడా ప్రొడక్షన్ లోనికి వచ్చినప్పుడుంచి minimum guarantee ఇచ్చారు. కోర్టు వారు దీనిని 10 సంవత్సరాలకు తీసుకోవాలని తీర్మానం చేసిన తరువాత మూడు లక్షలు కట్టారు. అప్పటినుంచి minimum guarantee తగ్గకుండా కడుచున్నారు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : Disputed amount ఎంత ?

Sri A. C. Subba Reddy : 11 lakhs and odd.

శ్రీ కె ఎల్. నరసింహారావు (జిల్లండు) : మంత్రిగారు చెప్పిన దానిని బట్టి dispute ఒక అగ్రిమెంటు ద్వారా సెటిలు అయిపోయింది. ఈ సెటిలు మెంటు వల్ల ప్రభుత్వం యొక్క డిమాండులో ఎంత తగ్గించుకోవలసి వచ్చింది? ఎంత నష్టం వచ్చింది?

ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ప్రభుత్వానికి నష్టం ఏమీలేదు. అందరికీ యిచ్చే concession మట్టుకు యిచ్చారు. కోర్టుకి పోయినా చెల్లదని legal advice ఇవ్వడం వల్ల ఆ అగ్రిమెంటు ఒప్పున్నాము.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : Dispute లో ఉన్నది 11 లక్షలు అని చెప్పారు. Accountant General last year 28 లక్షలు అన్నారు. ఈ సంవత్సరం 28 లక్షలకి తగ్గింది. మూడు లక్షలు payment అయినదన్నారు. $3 + 11 = 14$ అయినది, ఇక balance కి account చెప్పగలరా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Accountant General వేసినది ఒరిజినల్ అరబు అగ్రిమెంటులో enter అయినట్లుగా యిచ్చినారే కాని లేకపోతే అది!

కాదు. ఆ దువల్ల account మీరు చెప్పినప్పటికీ అప్పటివరకు arrears with regard to the current గురించి మాట్లాడితే minimum guarantee question raise చేసినప్పుడు minimum guarantee dispute లో ఉంది. ఆ dispute లో కరెంటు ఉన్నది కాబట్టి complete గా pay చేసుకుని ఆ minimum guarantee విషయంలో 56 నుంచి కాదు 1958 నుంచి అనుకున్నాం.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : Minimum guarantee dispute లో ఉన్నది. ఒప్పుకున్నాము. 11 లక్షలు dispute లో ఉన్నది. అంతవరకు ఒప్పుకున్నాము బాగానే ఉంది. అది రిపోర్టులో మొదట 23 లక్షలు యిచ్చారు. ఈ సంవత్సరం 23 లక్షలు ఇచ్చారు 3 లక్షలు pay చేస్తే 11 లక్షలు dispute లో ఉంటే 14 లక్షలకి account నిలిచివున్నది. మిగిలిన arrears of consumption కి pay చేశారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : I am sorry, Sir అసలు dispute లో ఉండేది minimum guarantee గురించి. They have to pay these eleven lakhs as arrears. With interest they have to pay and we have to take.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, dispute కి సంబంధించిన డబ్బు 24.4 లక్షలు అని అది రిపోర్టులో వ్రాశారు. ఇద్దరూ కలిసి కూర్చుని భేరం చేసిన తరువాత undisputed sum 8 లక్షలు తేల్చుకున్నారు. 1962 సంవత్సరానికి కట్టాలని చెప్పారు. Undisputed sum 8 లక్షలు 1962 సంవత్సరానికి కట్టారా, లేదా ? ఇంతకూ ఆ high tension consumer ఎవరో చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : రెండూ ఒకటిగానే అన్నరు చేశాను. First question లో మాచెర్ల సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ అని ఉంది. దానికి reply చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. Undisputed 11 లక్షలు కట్టారని చెప్పాను. ఇందువల్ల రెండింటికీ అన్నరు చెప్పాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : 24 లక్షల పై చిల్లర కట్టాలని అది రిపోర్టులో ఉంది. మూడు లక్షలు కట్టినది. 11 లక్షలు నెటివైనది. మొత్తం 14 లక్షలు పోయింది. మిగతా 10 లక్షలు ఎక్కడ ఉంది ?

Sri A. C. Subba Reddy : It is only minimum guarantee within these three years 55.58 లోపల టీనుకుని పీర్సాగం చేశారు. Production 58 లో వచ్చింది. 1958 నుంచి minimum guarantee ఉంటుంది.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : అధ్యక్షా, మంత్రిగారు శలవిస్తూ లీగలుగా నిలవ దని సలహా వచ్చిందన్నారు. ఏ కారణాలవల్ల లీగలుగా నిలవదో శలవిస్తారా ?

Sri A. C. Subba Reddy : Legal pundits have advised this.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : అగ్రిమెంటు ఎంటరు కాకముందు కరెంటు నష్టాలు చేయడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుందా ? ఇప్పుడు సెటల్మెంటు చేసేటప్పుడు అగ్రి మెంటు ప్రకారమే ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డు సెటిలు చేసినదా ? వారు చెప్పిన అగ్రి మెంటు ప్రకారం లోబడి చేసుకుందా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : అగ్రిమెంటు టరమ్స్ ఉంటాయి. ప్రొడక్షను లోకి వచ్చినప్పుటి నుంచి వసూలు చేస్తారు. ఖర్చింగు కట్టుకునేటప్పుడు K. W. usage చేస్తే ఆ పీరియడ్ లో దానికి వసూలు చేస్తారు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : అగ్రిమెంటు ఫైనలైజ్ కాకముందు కరెంటు నష్టాలు చేసినదా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : వ్రాసే ఉంటుంది. "Minimum guarantee from such and such a date" అని.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : అగ్రిమెంటు ఫైనలైజ్ కాకముందు కరెంటు నష్టాలు చేయడం మొదలు పెట్టారా ?

Sri A. C. Subba Reddy : That information I cannot definitely say, but any way I feel in the agreement there is a clause that from the time it comes into production the minimum charges must be collected.

శ్రీ వి. కేశవేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, మంత్రిగారు చెప్పేదానిలో 58 లో అగ్రిమెంటు అయినదక్కటయ్యారు. 58 నుంచి ప్రొడక్షనులోకి వచ్చిందంటున్నారు.

కో నుంచి తీసుకున్నారా లేదా స్పష్టంగా చెప్పాలి. 50 నుంచి 59 వరకు హాక్షకోలేని concessions యిస్తున్నారా, స్పష్టంగా చెప్పవలసిన ఆవసరముంది.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : 175 K. W. power construction కోసము అక్కరలేదు. It is only for production that they require power. దాని ప్రాడక్షను 1958 లో ప్లాను అయినది. దానివల్ల వారు అడిగిన ప్రశ్న ఉద్భవించదు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : 1958 లో అగ్రిమెంటు ఎంటర్ అయినారా లేదా? అగ్రిమెంటు అయిన తరువాత వసూలు చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది. సిమెంటు ప్రాడక్షను 59 లో చేయవచ్చును, 60 లో చేయవచ్చును.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : గౌరవ సభ్యులకు అర్థం కాలేదేమో. నేను చెప్పాను. అగ్రిమెంటులో క్లాజు ఉంది, ఆ క్లాజు ప్రకారం ప్రొడక్షనుకు వచ్చిన తరువాతనే minimum current charges వస్తాయని కూడా చెప్పాను.

శ్రీ వి. రాజగోపాలనాయుడు (తవనంపల్లి) : 1958 నుంచి 1958 వరకు ఎంత electricity consumption చేశారో చెప్పగలరా?

Sri A. C. Subba Reddy : A separate question may be put.

శ్రీ టి. వి. యస్. చలపతిరావు (విజయవాడ-పూర్వ) : అగ్రిమెంటు అయిన తరువాత ఎన్ని సంవత్సరాలకు తగ్గాదా వచ్చింది. ఇవాన్లు డబ్బు accumulate అయినదాకా ప్రభుత్వం ఎందుకు ఊరుకుంది?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : బోర్డు ఆటోనమస్ బాడి గవర్నమెంటుకు తెలిసిన తరువాత త్వరగా ఫైనలైజ్ చేసినాము.

శ్రీ టి. వి. యస్. చలపతిరావు : ఆటోనమస్ అయినందువల్ల ఇన్ని లక్షలు నష్టం ఇరుగుతున్నప్పుడు ఆటోనమీ తగ్గించాలనే ఆలోచన కూడా ప్రభుత్వానికి ఉదయిస్తున్నదా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : లక్షలాది రూపాయలు నష్టం వస్తున్నప్పుడు ప్రభుత్వం పరిశీలించడా ఉండదు. ఆటోనమస్ బాడికి అయినా గవర్నమెంటు తప్ప

కుండా పిచారించి సప్టం కలుగజేసుకుండా ప్రయత్నం చేస్తుంది. ఈ మార్పు చేసి ఉంటే అని ఉచితగానం చేయడం వల్ల ఈ ప్రశ్న వచ్చింది.

Sri K. V. Narayana Reddy (Kamalapur): Will the hon. Minister be pleased to lay on the Table of the House the main agreement and also the amendment if there are any, because they are important ?

Sri A. C. Subba Reddy : If the Speaker wants, I shall place it.

(Several hon. Members rose—)

Mr. Speaker : If the members want to speak even without my calling, I can't help. I can only call one after the other. I shall observe according to the priority and then call you.

Sri V. Visweswara Rao : We are only trying to catch your eye.

Mr. Speaker : All get up at one and the same time; It is impossible to go according to priority.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అగ్రిమెంటులో specific గా యీ period నుంచి యిస్తామని వ్రాసి ఉన్నదా! లేకపోతే ఉంచిన మంత్రిగారు assume చేస్తున్నారు. ఇది చాల ప్రమాదకరం. తమచూ, ఇవి బోర్డు దగ్గర ఉన్న వ్యవహారం అంటున్నారు. కాని మూడు సంవత్సరాల క్రితం మాత్రమే బోర్డు వచ్చింది. ఆ డబ్బు లెక్కపేస్తే ఏం నుంచి ప్రారంభమైనది. అప్పుడు గవర్నమెంటు ఏమి చేసినది? రైతాంగం దగ్గర అయితే గ్యారంటీ యిచ్చినది. వాడుకోకపోతే మొత్తం వసూలు చేస్తున్నారు. కాని వారి దగ్గర ఎందుకు పెట్టి పెట్టారు? వారు పెన్సివారై సందుపెల్ల వదిలిపెట్టారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : గ్యారంటీ ఉన్నప్పుడు రైతాంగాన్ని వట్టి చేసి తీసుకోవాలని ప్రభుత్వానికి లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, ఈ రోజున కూడ తీసుకోవటంలేదు.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : నేను మంత్రి అయిన తరువాత ఇప్పటివరకు తీసుకోలేదు. లేదు అని నేను చెబుతున్నప్పుడు తీసుకొంటున్నారు అంటే ఎలా.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, To day also they are collecting.

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : కొంత టైము తీసుకొంటుంది. Minimum guarantee from the time they take power. Motor పెట్టి use చేసుకొన్న తరువాత మినిమమ్ గారంటీ ఇవ్వలేదని అంటే తీసుకొంటున్నారు. production కు వచ్చిన తరువాత మినిమమ్ గారంటీ తక్కువైతే తప్పకుండా తీసుకొంటున్నారు. ఇక్కడ production కు వచ్చిన తరువాతనే మినిమమ్ గారంటీ ప్రశ్న వస్తుంది. లేకపోతే రాదు అని మనవి చేస్తున్నాను.

(Sri Vavilala Gopalakrishnayya rose—)

Mr. Speaker : You have put a number of questions. These two questions have already taken 20 minutes now. I would request the Minister to do one thing: I would request him to collect full information on this point and place it on the Table of the House. Afterwards, if members want to put any question, they can come out. This has already taken 20 minutes. I shall ask him to give full information to the members in about two or three days. Afterwards, members can go through it and if they want further information, they can ask.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : అధ్యక్షా, మాచెర్ల సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ విషయమే కాకుండా, బ్రిజరంగ్ జూట్ మిల్స్ ఇలాంటివి 3, 4 important issues వున్నవి. వాటన్నింటిని గురించి వివరముగా చెబితే కాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

ELECTRICITY TO ARUNA HINDUSTAN JUTE MILLS AT VIZAYANAGARAM

65—

*118 (3016) Q.— *Sri G. Suryanarayana (Ramathiraham):* Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state :

(a) whether the Government will take steps to see that Electricity is supplied to Arun Hindustan Jute Mills at Vizayanagaram as they are closing the shifts for want of electricity consequent to which hundreds of labour are becoming unemployed; and

(b) if so, when the said issue will be settled ?

Sri A. C. Subba Reddy: (a) The matter relates to Andhra Pradesh State Electricity Board. The Member is apparently referring to two Jute Mills at Vizayanagaram. The Board has reported that electricity is being supplied to the two mills continuously as per their requirement.

(b) Does not arise.

(ఎ) విజయనగరంలోని రెండు జనపనారి మిల్లుల గురించి వారి అవసరాల మేరకు విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయ చేస్తున్నట్లుగా బోర్డు తెలియపరచినది.

(బి) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ : అధ్యక్షా, మధ్యమధ్య ఈ జూబ్ మిల్లుకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాను ఆపివేయడము వల్ల చాలామంది కార్మికులు పనిలేక ఇబ్బంది పడుతున్నారు. అట్లా ఆపకుండా పూర్తిగా కరెంటు ఇవ్వడానికి ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : 25-1-63లో విద్యుచ్ఛక్తి కొరత వున్నప్పుడు కొంత restriction పెట్టాము. అవన్నీ ఎత్తివేసి ఇప్పుడు కావలసిన విద్యుచ్ఛక్తిని ఇస్తున్నాము.

శ్రీ కె. రాజమల్లు (చెన్నూరు) : అధ్యక్షా, ఈ మిల్లులో 3 shifts నడుస్తున్నవా ? లేక 2 shifts నడుస్తున్నవా ? 2 shifts నడిస్తే మిగిలిన shifts ని ఎందుకు బండ్ చేశారు ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : 3 shifts, 4 shifts విషయము చాకు తెలియదు. 250 మెగావాట్లు పవరు కావాలని అన్నారు. అది ఇస్తున్నాము.

ANNUAL INCOME TO THE ELECTRICITY BOARD

67—

*23 (3376) Q.—*Sri A. Ramachandra Reddy (Bhuvana-giri)*: Will the hon. Minister for the Public Works be pleased to state :

(a) the amount of income to the Electricity Board or to the Government per annum by the present electricity rates in force upto March, 1963; and

(b) the amount of additional income to be obtained by Board or by the Government through the enhanced rates of electricity during the year 1963-64 ?

Sri A. C. Subba Reddy: (a) The amount of income to the Electricity Board or to the Government per annum by the Electricity rates in force upto March, 1963 is estimated to be Rs. 8,35,40,000/-.

(b) The amount of additional income to be obtained by the Board or by the Government through the enhanced rates of Electricity during the year 1963-64 will be about Rs. 1,59,22,000/-.

శ్రీ ఎ. రామచంద్రారెడ్డి : అధ్యక్షా, అదనముగా వస్తున్న ఆదాయాన్ని విద్యుదుత్పత్తి ఎక్కువగా చేయడానికి గాని, లేక రైతులకు అదనముగా సౌకర్యము కలుగజేయడానికి గాని ఖర్చు పెడుతున్నారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ఖర్చు వరుంబిడి పట్టికను చూస్తే ఇప్పటికీ కూడ రు. 1,85,77,900 లు నష్టము వస్తూవుంటే ఈ అదనపు ఆదాయము వల్ల రు. 1,56,00,000 లు చిల్లర పూయ్యుకోగలిగితే ఇంకా నష్టము వుంది.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : ఈ Electricity Board లో నష్టము రావడానికి accounts section ను వివరీతముగా పంచివేయడము అని చాలా మంది చెబుతున్నారు. దానిని economise చేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తారా ?

Oral Answers to Questions

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Accounts section కు ఎంత పెన్షన్ కోటి 59 లక్షలు ఉండను. Accounts section అక్కడి ఏ ఏజెన్సీల్లోనే తప్పులు బయటకు వచ్చినవి. లేదా పోతే కంకా నష్టము జాప్తి అవుతుందేమో!

శ్రీ యన్. వెంకటస్వామి : అధ్యక్షా, ఇలా నష్టము రావడానికి కారణము విద్యుచ్ఛక్తిని దొంగతనముగా వాడుకొనే పెద్ద పెద్ద consumers వున్నారని మంత్రిగారు చెప్పారు. ఈ సంవత్సరము అటువంటి వారిని ఎంతమందిని పట్టుకొన్నారు. దానివల్ల ప్రభుత్వానికి ఎంత పొడపు లభించినదో చెబుతారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : చాలమందిని పట్టుకొన్నాము. Actual figures కావలసివస్తే ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : అధ్యక్షా, ఈ బోర్డును constitute చేయడమువల్ల over head charges ఎంత వడినవో చెబుతారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : అధ్యక్షా, నష్టము అని చెప్పారు. మన స్టేటులో amount of electricity produced ఎంత? Amount of electricity sold ఎంత?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయండి.

Gross receipt is Rs. 10 crores and odd and working expenses as provided in the budget estimates for 1963-64 is Rs. 10,36,00 000 and odd.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : అధ్యక్షా, అది మామూలుగా వుంది. దానికి corresponding గా amount of electricity produced, amount of electricity sold చెడితే income వస్తుంది కదా!

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : వేరే ప్రశ్న వేస్తే చెబుతాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : అధ్యక్షా, cost of production per unit మన రాష్ట్రములో మద్రాసు రాష్ట్రము తో పోల్చినపుడు ఎక్కువగా వుంది. దానిని పరిశీలించి cost of production ని తగ్గించేదానికి మార్గాలు వున్నవేమో అలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : Cost of production అంటే చాలా విషయాలు ఆలోచించాలి. ఉన్నది మద్రాసు రాష్ట్రములోనే వారు హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ స్కీములను కట్టుకొన్నారు. కాబట్టి వారికి interest, ఆ depreciation తగ్గుతూ వుంటాయి. మనము ఇప్పుడే కొత్తగా కట్టుకొన్నాము. అందువల్ల కాస్త జాస్తి అవుతుంది. We cannot compare old things with the present. ఇప్పుడు ఎవరు అయినా థర్మల్ ప్లాంట్ కట్టనివ్వండి. ఇప్పుడే మనము కూడ కడతాము అనుకుంటి. మన cost of production జాస్తి కాదు. అటువంటిది ఏమీ లేదని మనవి చేయగలము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అదృశ్య, 1963 మార్చి వరకు వున్న వసూలు ఎంత, తరువాత ఎంత వసూలు అయినది. అంటే additional గా వచ్చిందికాని నష్టము వచ్చినదని అన్నారు. నష్టానికి కారణము ఏమిటి అని నష్ట మెంటరీ ప్రశ్నలు వేసవచ్చు. జవాబులు చెప్పకపోతే, మాకు యిచ్చిన information ప్రయోజనము ఏమిటి? రెండు రకాలుగా ఈ విద్యుచ్ఛక్తి పోతోంది. దొంగతనముగా కొంత పోతున్నది. Produce అయిన electricity ని consumers కి మైములో ఇవ్వకపోవడము వల్ల waste అయిపోతున్నది ఈ రెండింటిని control చేయగలిగితే సరిచేయడానికి వీలవుతుంది. అటువంటి ఆలోచనలేమైనా ప్రభుత్వానికి వున్నదా?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ఎన్ని కిలోవాట్సు produce అవుతోంది, ఎంత డబ్బు వస్తోంది అనేదానికి సమాధానము ఇవ్వడానికి అభ్యంతరము లేదు. ఇక్కడ ఎంత income వస్తోంది అని అడిగితే income చెప్పాను. Additional income ఎంత అంటే అది ఇచ్చాను. కాని, ఆ ప్రశ్న వేస్తే దానికి జవాబు తెప్పిస్తాను.

SECOND SUB-WAY IN VIJAYAWADA MUNICIPALITY 68—

*74 (2284) Q.—*Sri V. Visweswararao* : Will the hon Minister for Public Works be pleased to state :

(a) whether the work for the second sub-way has been taken up in the municipality of Vijayawada ;

(b) if so, the amount of expenditure incurred thereon till October 1963 ; and

(c) when the same will be completed ?

Sri A. C. Subba Reddy : (a) The Railway portion of the work of constructing the under bridge within the Vijayawada Municipality limits, which is the same as the second sub-way referred to, is over. The road authorities portion of the work viz formation of approach roads to the under bridge, could not be taken up so far for want of funds.

(b) So far as road portion of the work is concerned no expenditure has been incurred till October 63.

(c) The road portion of the work will be taken up during 1964-65.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : Sub way అయినదని చెప్పారు, రోడ్ పోర్ట్ ఎందుకు తీసుకోలేదు ? అది ఎక్కడ మునిసిపాలిటీ తీసుకోవాలా ? ప్రభుత్వం ఏమైనా గ్రాంటు ఇచ్చిందా ? ఇంకే అది ఏమైనది ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : ఇది మూడవ స్టానులో వుంది. ప్రావేస్ డిపార్టుమెంటు వారు చేయాలి. స్లానింగ్ డిపార్టుమెంటును, ప్రైవేటు డిపార్టుమెంటును జాట్ పైడ్ డి స్లాన్ ఇవ్వమని అడిగితే అట్లా ఇవ్వటానికి వీలులేదు. స్లాన్ లోనే ఇవ్వాలని అన్నారు. అది ఈ సంవత్సరం కేటాయించారు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : స్లాన్ పీరియడ్ లో ఎందుకు కేటాయించలేదు ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : స్లాన్ లో చాలా వున్నాయి. ఇది సెకండ్ సబ్ వే, అసలు సబ్ వేలు లేవి చాలా వున్నాయి. అసలు లేనివాటికి ప్రయోగిటీ ఇస్తాము.

శ్రీ టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు : దానికి రైల్వే వారు ఎంత ఖర్చు చేశారు. మునిసిపాలిటీ వారు ఎంత ఖర్చు చేశారు, ప్రావేస్ వారు ఎంత ఖర్చు చేశారు ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : రైల్వే వారు 5 లక్షలు ఖర్చు పెట్టారు. మునిసిపాలిటీవారు, ప్రావేస్ వారు ఏమీ ఖర్చు పెట్టలేదు.

శ్రీ టి. వి. ఎన్. చలపతిరావు : ఎప్పిమేపన్ ఎంత ?

(శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : రైల్వే వారు రీ లవలు ఖర్చు పెట్టినట్లు వుంది కాని ఎప్పిమేపన్ వివరం ఇక్కడ లేదు.

VENKATAGIRIKOTA AND KUPPAM ROAD

69—

*165 (3456) Q.—*Sri A. P. Vajravelu Chetty (Kuppam)*: Will the hon. Minister for Public Works be pleased to state :

(a) the length of road between Venkatagirikota and Kuppam in Chittoor District running through Mysore state :

(b) whether any amount is being spent for the maintenance of the road ; and

(c) if not, whether the Government take steps to maintain the road in view of the inconvenience caused to the public due to non-repair of the road for a long time ?

Sri A. C. Subba Reddy: (a) The length of the road between Venkatagirikota and Kuppam in Chittoor District is 22 miles, of which 2 miles 3 furlongs and 301 feet lie in Mysore territory.

(b) No, Sir.

(c) As the road bits lie in Mysore State, no arrangement exists at present to maintain such roads by this Government.

శ్రీ ఎ. పి. వజ్రవేలుచెట్టి : ఈ రోడ్డులో రెండున్నర మైళ్ళది మైసూరు రాష్ట్రంలో వుంది. దీనిని రెండు మూడు సంవత్సరాల క్రితం వరకూ ఆంధ్ర ప్రభుత్వం మెన్టెయిన్ చేస్తూ వచ్చింది. ఆంధ్ర ప్రాంతానికి సంబంధించినంత వరకు వారు రోడ్డు పేజారు. మైసూరు ప్రాంతంలో వున్న రెండున్నర మైళ్ళ రోడ్డు చాలా అధ్వాన్న పరిస్థితిలో వుంది. దానిని మనమే ఎక్కువగా ఉపయో

Oral Answers to Questions

గిస్తూ వుంటాము. కనుక దానిని రిపేరు చేయడానికి ప్రైవేటున్ చేయటానికి మైసూరు ప్రభుత్వంతో ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి రావాలి. ఆ కోర్కెను రిపేరు చేయించటానికి ఏదైనా చూడగల ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : అదేమోతరీ రిపేరు కోర్కె పెన్నాయి. ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిల కాన్ఫరెన్స్‌లో ఈ విషయాలు డిస్కస్ అవుతాయి. ఈ మధ్య జరుగవలసిన కాన్ఫరెన్స్ పోస్టపోస్ అయింది. తిరిగి సమావేశమయినప్పుడు వారి సేటులో వుండేవి వారు చేస్తూ, మన సేటులో వుండేవి మన చేస్తూ, ఇలాగే ఒరిస్సాలో వున్నవి వారు చేస్తూ వుండే విధంగా ఒక నిర్ణయానికి వస్తారు. ఆ సమావేశం అయిన తరువాత ఇవి బాగు పడతాయి.

శ్రీ ఎ. సి. వజ్రవేలుచెట్టి : కాన్ఫరెన్స్ ఎప్పుడు జరుగుతుంది ? కాన్ఫరెన్స్ అంటే ఎలా, ఎంత కాలానికి జరుగుతుందో మనం ఎరకూ అనుభవంలో తెలుసు. అందువల్ల అంతలోపలే ఈ ఇబ్బందిని తొలగించటానికి గ్యాంగు కూలీలను ఏర్పాటు చేయటానికి ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. సి. సుబ్బారెడ్డి : మన ప్రావర్తి కాని దాని మీద డబ్బు మనం ఖర్చు పెడితే ఏమి ప్రయోజనం ?

WAKF PROPERTY IN NELLORE DISTRICT

70—

*3 (5028) Q.—*Sri S. Vemayya* : Will the hon. Minister for Home be pleased to state :

(a) the value of the wakf property in Nellore district and

(b) extent of landed property, and other properties till the end of 1962-63 ?

(c) the amount of loan to be given by the Government for the said scheme ; and

(d) when the said scheme will be completed ?

The Minister for Home (Sri Mir Ahmed Ali Khan): The wakf properties in Nellore District were surveyed during 1955 by a Commissioner appointed under the Wakf Act.

A list of properties and their values were published in Supplement to part II of the Andhra Pradesh Gazette dated 2nd May 1963. According to it, the total value of the wakf properties in Nellore District is Rs. 5,48,552-59 n. p. and the total extent of the landed property is acres 2,484-50 cents.

Sri S. Vemayya : May I know, Sir, whether any case of misuse was reported to the Government ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan : There are no such reports before us regarding Nellore district.

Sri S. Vemayya : May I know whether the Government are aware of the fact that there were misuses in Devarmaloor village to the extent of some thousands ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan : No such report has been received by the Government.

DRINKING WATER TO DORNAKAL TOWN

71—

*528 (3152) Q.—*Sri G. Malikharjuna Rao* [Put by *Sri Vavilala Gopalakrishnayya* (Sathenapalle)] : Will the hon. Minister for Panchayat Raj be pleased to state :

(a) whether the scheme for the supply of drinking water to Dornakal Town in Warangal District has been approved by the Government;

(b) if so, the estimated amount of expenditure therefor;

(c) the amount of loan to be given by the Government for the said scheme; and

(d) when the said scheme will be completed ?

The Minister for Panchayat Raj (*Sri M. N. Laxminarasayya*) : (a) No, Sir. But according to the programme for taking up Protected Water Supply Schemes in all the former Town Committees drawn up by the Chief

Engineer, Public Health, Dornakal Water Supply Scheme is proposed to be taken up during 1965-66.

(b) Rs: 3.40 lakhs.

(c) the method of financing of the scheme will be decided at the time of sanctioning the scheme;

(d) it may be too early to say when the scheme will be completed. But the Govt. are taking necessary steps to see that the Protected Water Supply Schemes are executed as expeditiously as possible.

ACCOMMODATION CONTROLLER'S OFFICE

72—

*565 (3915) Q.—Sri K. Rajamallu : Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state :

Whether the Government consider to hold the Accommodation Controller's Office outside the Secretariat so that the people may have easy access to the office since entrance to the Secretariat is being restricted ?

Sri M. N. Lakshminarasayya : No, Sir.

LEGAL AID TO THE POOR AND DESERVING

73—

*58 (40959) Q.—Sri V. Srikrishna : Will the the hon. Minister for Law & Prisons be pleased to state :

(a) whether the Government have decided to set up committees in each district to deal with applications for legal aid to the poor and deserving; and

(b) whether any rules were framed prescribing the conditions for eligibility of this aid ?

[The Minister for Revenue deputised the Minister for Law and Prisons and answered the questions (Sri N. Ramachandra Reddy)] : (a) The answer is in the affirmative.

(b) The answer in the affirmative.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : ఈ కమిటీస్‌ను ఏ జేఎస్ మీద కాన్స్ట్రక్టర్స్ చేస్తు

న్నారు? ప్రేమ్ చేసిన రూల్స్ లేబుల్ మీద పెట్టటానికి ప్రభుత్వం పూనుకొంటుందా?

Sri N. Ramachandra Reddy : I have no objection to place the rules on the Table of the House.

శ్రీ వి. శ్రీ కృష్ణ : ఏ బేసిన్ మీద ఈ కమిటీలను కాన్స్టిట్యూట్ చేస్తున్నారు?

Sri N. Ramachandra Reddy : Legal Committee shall be constituted for each District to deal with applications for legal aid. A committee shall consist of the following Members :

The Collector of the District will be the Chairman, the Government Pleader will be a Member a retired Judicial officer, if available, will also be a Member. A social worker will be a Member. There will also be two lawyers from the District Bar Association.

శ్రీ ఎ. రామచంద్రారెడ్డి : మొత్తం రాష్ట్రంలో 20 జిల్లాలు వున్నాయి. ఒక్కొక్కదానికి వేయి రూపాయలు మాత్రమే సహాయం చేయబడుతున్నట్లు ప్రభుత్వం ఎలాటే చేసింది. వేయి రూపాయలు చాలవు. ఒక్కొక్క జిల్లాలో పది కోర్టులు అయినా వుంటాయి. అటువంటప్పుడు ఒక్కొక్క కోర్టుకు వంద రూపాయలు కూడా ఇవ్వటానికి అవకాశం వుండదు. కనుక ఈ మొత్తాన్ని ఎక్కువ చేయటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : అవసరం బట్టి చూడవచ్చు.

That information I shall give in the next question.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు : లీగల్ ఎయిడ్ కమిటీలకు కలెక్టర్, చైర్మన్ అంటున్నారు. అదిగాక జ్యూడిషియల్ ఆఫీసర్స్ ను జిల్లా జడ్జితో ఆలోచించి, బార్ కాన్సిల్ ను కన్ సల్ట్ చేసి ఇద్దరు లాయర్స్ ను తీసుకోవాలని చెబుతున్నారు. వారి సూచనలను తప్పనిసరిగా తీసుకోటానికి అవకాశం వున్నదా? స్పెసిఫిక్ గా చెబితే బాగుంటుందేమో. తరువాత, సోషల్ వర్కర్స్ ను పెట్టుకోమని చెప్పారు. దానికి నిర్వచనం చెబుతారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : నిర్వచనం కలెక్టరుకు ఆ అధికారం ఉన్నది. ఎవరు ఆర్డరులో వారు ఆలోచిస్తారు. జిల్లా జడ్జి సలహా ఇచ్చిన తరువాత దానిని తీసుకోవటానికి కలెక్టరు ఆలోచించడు. తప్పనిసరిగా ఆయన చెప్పిన దానిని తీసుకోవాలి ఆలోచిస్తారు.

శ్రీ ఎ. వెంకటేశ్వరరావు (నరసంపేట) : ఇంజనీర్ 1964 లో మీరు ఎంత amount allot చేశారోగాని అది ఏ డిస్ట్రిక్టులో కూడా ఇవ్వబడినది ఖర్చు కానట్లుగా తెలుస్తున్నది కమిటీనీ ఇది రకు ఫారం అయినాయో అని ఇన్వెస్ట్ చేస్తున్నాయో? ఇచ్చినటువంటి ఆ కొద్ది అమౌంట్ కూడా కంప్లెట్ అవ్వడానికి ఉపయోగం కాకపోతే అసలు దీని రోపం ఎక్కడ ఉన్నదో తెలియజేయండి.

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : అది మనవి చేశానండి. ఇదివరకు వచ్చిన అమౌంట్ పూర్తిగా ఖర్చు చేయడంలేదు కనుక ఇప్పుడు అమౌంట్ అనుకుంటే ఇంకా అమౌంట్ ఎక్కువ చేయవచ్చు.

శ్రీ ఎ. వెంకటేశ్వరరావు : కారణం అది కానండి. అసలు ఏమిటి, ఎక్కడ ఉన్నది లోపం? రూల్సు లేకగా. లేకపోతే కమిటీను మీరు ఫారం చేయకనా, లేకపోతే అప్లికేషన్సు మీరు ఇన్వైట్ చేయకనా? ఎందువల్ల ఈ అమౌంట్ స్పెండ్ కాలేదు?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఇప్పుడు అన్నీ చేయ న్నామంది కమిటీకి కొత్తగా కాన్స్టిట్యూట్ చేయబడుతున్నాయి. కనుక ముందుముందు ఈ అమౌంట్ అంతా ఖర్చు చేయబడుతుందని అనుకుంటున్నాను.

LEGAL ASSISTANCE TO HARIJANS AND GIRIJANS

74—

*516 (2510) Q.—*Sri G Ramarao (Gudivada)*: Will the hon. Minister for Law and Prisons be pleased to state:

(a) what is the amount allotted towards legal assistance to Harijans and Girijans in the budget for 1963-64;

(b) what is the amount so far spent out of the amount so allotted for giving legal aid to Harijans and Girijans;

(c) whether it is a fact that applications for legal aid submitted by the Harijans of Gangadharapuram, Gudivada taluk to the Collector, Krishna, this year were rejected; and

(d) if so, the cause for which assistance was sought by the Harijans mentioned in (c) and the reasons for which their applications were rejected ?

Sri N. Ramachandra Reddy : (a) No amount was allotted towards legal assistance specifically for Harijans and Girijans in the budget for 1963-'64.

(b) Does not arise.

(c) The answer is in the affirmative.

(d) They sought assistance on the ground that they had incurred expenditure in connection with a suit relating to land dispute in Supreme Court. The applications were rejected by the Collector on the ground that they were submitted after the case is disposed off.

శ్రీ జి.రామారావు అధ్యక్షా, ఈ లీగల్ ఎసిస్టెన్సు హరిజన్సుకు ప్రత్యేకంగా ఇవ్వమని రాజ్యాంగ చట్టంలో ఉంది. తరువాత ఈ హరిజన్ వెల్ ఫేర్ సందర్భంలో కూడ చెబుతూ వచ్చారు. అయితే ఇక్కడ ఆధికంగా సుప్రీం కోర్టులో ఈనామ్ భూములు పోగొట్టుకున్నందువల్ల ఈనాందార్ హరిజనుల పొలాలను గుంజుక న్నాడు. కోర్టులద్వారా వాళ్లు ఆరీటు పెట్టుకున్నారు. ఖర్చులు ఇంకా కోర్టుల దావాలోనే మిగిలి ఉన్నాయి. ఆ అరీ కలెక్షరుకు పెట్టుకుంటే మాకు ముందుగా పెట్టుకోలేదని చెప్పి, ఆయన రెస్ట్రైన్ చేశాడు. అందువల్ల ప్రత్యేకంగా ఇప్పుడైనా ఆలోచించి, వాళ్ళకు ఖర్చులు ఇవ్వడానికి ఏమైనా ప్రయత్నిస్తారా?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : అదే సునవి చేశావండి. ఇప్పుడు ఇవ్వడానికి సాధ్యం కాదు. దూర్పు ప్రకారంగా మొదలు అప్లికేషను పెట్టుకోవాలి; దానికి అర్హులు అనిచెప్పి, ఆ టెస్టు అన్నీ అప్లయ్ చేయాలి. There are two tests: the means test and the prima facie test. ఈ రెండు టెస్టుకున్నూ ఆతను అర్హుడు అయితేనే అతనికి ఇవ్వబడుతుంది

శ్రీ టి. బాలకృష్ణయ్య : ఈ లీగల్ ఎయిడ్ ఇచ్చేటప్పుడు హరిజన్సుకు కాస్త ప్రీఫరెన్సు ఏమైనా ఇస్తారా? ఒనరల్ గా ఇచ్చేటటువంటి లీగల్ ఎయిడ్ లో.

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : ప్రీఫరెన్సు ఏమీలేదు. ఒనరల్ గా ఆ టెస్టు ఏవైతే పెట్టినామో వాటికి లోబడి ఉన్నట్లయితే ఇన్ కం 1500 లోగా ఉన్నట్లయితే హరిజనులుకాని, గిరిజనులుకాని అందరికీకూడా ఇవ్వబడుతుంది.

శ్రీ పి. గున్నయ్య : అధ్యక్షా, ఇప్పుడు హరిజనులు, గిరిజనులు విషయములో ప్రభుత్వము ఏమి చేయని పూజలు మంత్రులు పెట్టించారు. తప్పనిసరిగా ప్రభుత్వము ఉంటే కాని వాళ్ళ సంఘముల రక్షించడమే కనుక ప్రభుత్వం తరఫుననుకుంటుందా?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : సామాన్యంగా హరిజనులు, గిరిజనులు ఈ ఇన్ కంకు లోబడే ఉంటారండి. తప్పకండా వారు అర్హులౌతారంటే ఇవ్వబడుతుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : క్రిందటి సంవత్సరం ఇచ్చినటువంటి డబ్బు ఖర్చు కాలేదని చెప్పారు. ఖర్చు కాలేదు కనుక ఈ సంవత్సరం ఎక్కువ ఏలాట్ చేయవలసిన అవసరం లేకపోయిందన్నారు. క్రిందటి సంవత్సరం కమిటీస్ ఫారం కాలేదు అన్నారు. అటువంటప్పుడు క్రిందటి సంవత్సరం కాలేదన్న అభిప్రాయంతో ఇప్పుడు చేయడం న్యాయం అవుతుందా? లేకపోతే ఇది ఎక్స్ ట్రెండ్ చేసేటప్పుడు ఆ రెస్ట్రిక్టెడ్ ఏమన్నా నామినల్ గా ఉండినది కానివ్వండి. దానికి స్కోప్ ఎక్కువగా ఇవ్వటానికి ఏమిగా చేదు. నామినల్ గా ఇచ్చాము అని చెప్పి, మాసింపడానికే అవుపడుతుంది. ఆ స్కోప్ మార్చి ఉపయోగపడేటట్లు చేస్తారా?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : అది అప్లికేషన్లు బట్టి ఉంటుందండి. ఒకవేళ ఎక్కువ అప్లికేషన్లు వచ్చినట్లయితే డబ్బు అవసరం అనుకుంటే తరువాత చూసుకోవచ్చు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : ఇప్పుడు ఈ కమిటీలు ఆపాయింట్ చేశామన్నారు. ఈ హరిజన్లు, గిరిజన్లు యొక్క అప్లికేషన్లను కూడా అవి చూస్తాయా? ఈ కమిటీలను అన్ని జిల్లాలకు ఏర్పాటు చేశారా? ఒకవేళ చేసినట్లయితే విశాఖ జిల్లాకు జిల్లాలో నాన్ అఫిషియల్ మెంబర్లు ఎవరు?

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ పేర్లు ఆ డిటైల్స్ నాదగ్గర లేవండి.

శ్రీ సి. డి. నాయుడు (చిత్తూరు) : ఈ లీగర్ ఎయిడ్ విషయంలో ప్రభుత్వం తరపున వాదించడానికి పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ అసిస్టెంట్ పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్స్ ఏర్పాటు చేసి పట్టుగా పేదవారి తరపున, ఎక్స్ క్లజ్ తరపున వాదించే దానికి ఒక పానెల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేట్డ్ ఎప్పాయింట్ చేస్తే వారియొక్క బాధ తీరుతుంది. ఆ విధంగా ఒక పానెల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేట్డ్ ఒక్కొక్క డిస్ట్రిక్టులో కూడా ఉద్యోగాలు ఇవ్వడానికి ఏమైనా ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందా?

శ్రీ యన్, రామచంద్రారెడ్డి : ప్రత్యేకంగా అవసరం లేదండి. కమిటీ వారు చూసుకుంటారు. అందులో జార్ ఎసొసియేషన్ మెంబర్స్కు కూడ ఉంటారు కనుక ఈ వివరాలన్నీ వారు చూసుకొని ఎవరిని ఏర్పాటు చేయాలి, ఏవి ఏర్పాటు చేయాలి, ఆసరరీ వర్కు చేసేటటువంటివాళ్లు ఎవరై నా ఉన్నారా, ఇవన్నీ చూచు కొన్న తరువాతనే ఇవన్నీ చేసుకోబడతాయి.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : 1963-64 సంవత్సరంలో లీగల్ ఎయిడ్ కోసం పంపిన అప్లికేషన్లు అన్నీ కూడా డిస్పోజ్ చేశారా?

Sri N. Ramachandra Reddy : An amount of Rs. 5,500 for the Andhra area and Rs. 3,000 for Telangana area were allotted. ఖర్చు పెట్టినది మాత్రం 62 64లో రు. 770/-

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : ఎంత డబ్బో అడగలేదు. అప్లికేషన్లు ఎన్నో అడిగాను. అన్నీ కూడా డిస్పోజ్ చేసినారా?

Sri N. Ramachandra Reddy : A separate question may be put.

FISH FREEZING PLANT AT VISAKHAPATNAM

75—

*800 (3449) Q.—**Sarvasri A. P. Vajravel, Chetty and M. Pitchayya :** Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether the Government called for tenders for the purchase of Fish Freezing Plant to be installed at Visakhapatnam during 1961 : and

(b) whether Government have purchased the plant from the lowest tender ; if not, the reasons therefor ?

The Minister for Agriculture (Sri A. Balarami Reddy) :
(a) Yes Sir,

(b) The Government could not purchase the plant from the lowest tenderer within the validity period. However, the plant was purchased at a negotiated price from the same lowest tenderer.

శ్రీ ఎమ్. పిచ్చయ్య : అధ్యక్ష మహాశయా! విజ్ఞానపట్టణం విషయం చెప్పారనుకోండి. అనేకమంది పంజాబ్ రాష్ట్రంలో : ర్యటించినటువంటివాళ్ళు ఈ కోట్ల డ్రోరేజ్ వల్ల ఈ ఫివ్ ఫ్రీజింగ్ ఇవన్నీ దెవలప్ చేసుకొనడంవల్ల ఈ ఫివ్ ఇండస్ట్రీస్ ను బాగా దెవలప్ చేసి ఎక్కువ ఆదాయం తీసుకొనడానికి టీలున్నదని చెప్పినారు. అట్లా మన ఫివ్ ఇండస్ట్రీస్ ఈ రంగం దెవలప్ చేసుకోవడానికి ప్రభుత్వం దగ్గర ఏమైనా ప్లాన్ ఒకటి తయారు చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : మన రాష్ట్రంలో కూడా ప్రయత్నం చేస్తున్నది ప్రభుత్వం.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : ఈ స్లాంట్ యొక్క ఖరీదు ఎంత. ఇది ఇన్ స్టాల్ చేసి పని ప్రారంభించడం జరిగినదా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : రు. 140,000 లకు ఈ స్లాంట్ ఖరీదు చేయడం అయినదండి. అది ఇన్ స్టాల్ చేస్తున్నారు. పని ప్రారంభించబడుతుంది.

శ్రీ ఎ.పి. వజ్రవేలు చెట్టి. : ఆ లోయస్టు టెండర్ ఇచ్చినవాళ్ళు ఎవరు. వారిపైన ఏమి చర్య తీసుకున్నారో చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : లోయస్టు టెండర్ భారత్ ఇంజనీరింగ్ కంపెనీ, సికిందరాబాదండి. వారు వ్యవధి లోపల సప్లయ్ చేయలేదని నేను చెప్పలేదండి.

VIJNAN MANDIRS

76—

*803 (3558) Q.—Sri A. Surveswara Rao : Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether the administrative control of the Government of India over Vijnan Mandirs of Amadalavalasa, Kodur, Vikarabad and Kapileswarapuram was transferred to the State Government ;

(b) if so, what is the expenditure incurred and the work done by them during 1963-64; and

(c) whether one such Vijnan Mandir will be started at Eluru during 1964-65 ?

Sri A. Balarami Reddy: (a) The answer is in the affirmative.

(b) The expenditure incurred is as follows :

	Actual expendi- ture upto July, 1963.	Anticipated expenditure from July 1963 to March, 1964.
	Rs.	Rs
Vijnan Mandir, VIKARABAD.	2,320.50	8,079.50
Vijnan Mandir, AMADALA- VALASA.	3,069.49	6,768.70
Vijnan Mandir, KAPILESWARA- PURAM.	2,712.52	20 523.84
Vijnan Mandir: KODUR.	2,014.54	15,710.00

The Vijnan Mandirs have been established for disseminate, scientific information to the rural folk so as to make them have a scientific approach in matters relating to agriculture plant diseases, sanitation etc.,

(c) There is no proposal to start a Vijan Mandir in Eluru during 1964-65.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు : అధ్యక్షా, ఈ విజ్ఞాన మందిరాల ఫంక్షన్సు ఏమిటో తెలియజేస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : ఫంక్షన్సు ఏమిటో చెప్పానండి. గ్రామాలకు పోయి రైతులకు నైంటిఫిక్ నాల్జ్ చెప్పడానికిగాను ఇండియా ప్రభుత్వంవారు వాటిని ప్రవేశపెట్టారు.

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు : ఇప్పుడు ఎక్స్‌మినిస్ట్రేషన్ కంట్రోల్ మన ప్రభుత్వానికి ఖయిరదార్‌ని చెప్పారు. దానికన్నా కొత్తగా ఏమైనా మార్పులు ప్రభుత్వం చేసినదా? చేయకపోయినట్లయితే నెక్స్ట్ ఇయర్ కు ఏటార్ ఎక్సైజ్ పాదనను దృష్టిలో ఉంచుకుంటారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : ఇది గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియావారు మనకు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసినారండి. ఇవి ఈమధ్యనే 1-4-64 న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్నది. అక్కడ సాయిల్ టెస్టింగ్ కు కొన్ని ఎక్స్‌ప్ మెంట్ ఉంటు వాటిలో. ఇంకా ఎక్కువ ఎక్స్‌ప్ మెంట్ అంతా తెచ్చి వీటిని సాయిల్ టెస్టింగ్ లాబరటరీస్ గా కన్వర్టుచేసి అవిధంగా రైతులకు ఉపయోగంగా ఉండేట్లుచూడాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాము.

శ్రీ కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి) : విజ్ఞాన మండల్స్ అని ప్రత్యేకంగా పెట్టి వాటిలో సాయిల్ టెస్టింగ్ వగైరా చేయిస్తామంటున్నారు. ఇప్పుడు ఉన్న పంచాయితీసమితి శాఖ క్వార్టర్స్ లో దానికి కావలసినటువంటి స్థానము పెడితే సరిపోతుందిగాదా. అటువంటి ఎక్స్ పెండిచర్ లేకుండా పోతుంది కదా, దానిని కన్సిడర్ చేస్తారా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : నేను వినలేదండి.

శ్రీ కె. గోవిందరావు : విజ్ఞానమండలాలను పెట్టి కొంత డబ్బు ఎలాట్ చేసి కొంత గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా ఇవ్వడం ఇది అంతా జరుగుతున్నది. వాటిలో సాయిల్ టెస్టింగ్ రైతులకు సలహాలు ఇవ్వడం వగైరా అంటున్నారు, మరి ఇప్పుడు మనకు ఎక్స్ పెన్ డ్ ఆఫీసర్లు అవనివ్వండి, లెవెల్ ఎర్కర్లు అవనివ్వండి మరి ప్రతి సమితిలోనూ కూడ ఉన్నారు. వాళ్ళకు ఏదో కొద్ది ట్రైనింగ్ ఇచ్చి లేక ఎక్స్ పెర్టును అక్కడనే ఉంచి ఆ ఎక్స్ ప్ మెంట్ అంతా అక్కడ పెట్టి ఆ సమితి శాఖ క్వార్టర్స్ లోనే ఇది చేయించుకొందా? వేరే విజ్ఞానమండల్స్ అవసరం ఏమిటి? ఆ ఖర్చు ఎందుకు పెట్టాలి?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : ఇది ప్రతి సమితి శాఖ క్వార్టర్స్ లో పెట్టేదానికి కాదండి. మన ఆంధ్రదేశంలో అంతా ఉండింది 4. అందువల్ల అవి కేవలం మా అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్ ప్లెన్ షన్ ఆఫీసర్ పనిచేసేదానికి వీలులేదు. ఇంకా బాగా రిసెర్చ్ లో పాల్గొన్న వ్యక్తి, ఇంకా ఎక్కువగా చదువుకొన్నవారు దీనిలో పని

చేయవలసి ఉంటుంది కాబట్టి దీనిని సాయిత్ పెస్టింగ్ లాబరీటరీగా మార్చాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నావని ప్రతి సమితి హెల్త్ క్వార్టర్స్ లో దీనిని పెట్టేదానికి ఏలులేదు ఎందుకంటే ఉండింది నాలుగే కాబట్టి.

COLONISATION OF URBAN CATTLE

77—

*553 (4118) Q.—*Sarvasri S. Vemayya and P. Rajagopula Naidu*: Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether it is a fact that an extent of 2735 acres was acquired in January, 1954, at Gachi Bowli Kancha village, Hyderabad West Taluk and District for the purpose of colonisation of Urban cattle : and

(b) if so, the details of the scheme ?

Sri A. Balaramu Reddy : (a) Yes, Sir,

(b) The scheme has not yet been finalised.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : అధ్యక్షా, ఈ స్కీమ్ కు ఎంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టాలని, ఎన్ని పశువులను అక్కడ ఉంచుతారు ? 2 వేల చిల్లర ఎకరాల భూమికి కాంపెన్ సెషన్ ఎంత ఎప్లిమేట్ చేయబడినది ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : అది రు 6,55,000 ల ఖర్చుతో బిల్డింగ్సును కట్టి సుమారు 500 ల పశువులను అక్కడ పెట్టేదానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. రు. 7,05,000 ల ఈ స్కీమ్ కు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేయబడింది,

DEVELOPMENT OF THE FILM INDUSTRY IN HYDERABAD

78—

*536 (3341) Q.—*Sarvasri P. V. Ramana (Kondakorla) K. Appala Naidu (Revidi) E. Ayyappa Reddy (Midthur) M. Puchalaiah and S. Jagannadhan (Narasannapet)*: Will the hon. Minister for Labour and transport be pleased to state :

(a) whether the Government have invited suggestions from (i) Sri Akkineni Nageswara Rao, (ii) the authorities of Sri Sarathi Studios and (iii) Films Chambers for the development of the Film Industry in Hyderabad :

(b) if so the suggestions given by them ; and

(c) the steps taken by the Government thereon ?

The Minister for Labour and Transport (Sri B V. Guruswamy Murthy) : (a) Yes, Sir.

(b) & (c) The papers containing the list of suggestions given by them and the decision taken by the Government thereon are placed on the Table of the House.

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

1. *Copy of the letter from the Andhra Film Chamber of Commerce giving suggestions for the encouragement to Film Industry in the State :*

We the President and members of the Andhra Film Chamber of Commerce have the pleasure to represent that the Film Industry is one of the major industries of the country and that the Telugu Film Industry inspite of its limited area of exploitation, is occupying the third place in production after Hindi and Tamil. The Telugu Film Industry anxiously looks forward for the aid and assistance of the Andhra Pradesh State Government and submits the following points for favour of your kind and sympathetic consideration :

Almost all Telugu Films are being produced in Madras which is no longer part of Andhra Pradesh State. The Telugu Film Industry feels earnestly that our Film should be produced in our State only and preferably in Hyderabad which is one of the finest cities in the country. There is only one studio in Hyderabad, viz., Sarathi Studios but it is not receiving due encouragement from all quarters.

Telugu Film Producers are incurring an extra expenditure of about Rs. 50,000/- if the films are produced in Hyderabad. The Government may, therefore, consider ways and means to encourage the Film Production at Hyderabad by means of granting subsidies etc.

To encourage production of good Telugu Films the State Government may adopt the practice of awarding rewards annually to best Telugu pictures. Maharashtra Government recently started State awards for Maharashtra Films and ; presenting cash awards and certificates of merit.

II: Copy of the letter from Shri Sarathi Studios Hyderabad giving suggestions for the encouragement to the Film Industry in the State :

We are indeed gratified to learn through the Press that the Government of Andhra Pradesh is considering ways and means of attracting the Telugu Film Producers to Hyderabad and that it is also thinking in terms of giving a helping hand to this industry in a much needed time.

We are all the more happy at this news that the Government is coming to the aid of the Telugu Cine Industry when the State needs its help for the cultural consolidation in the Capital City and also when the Industry needs the help of the Government to revitalise itself so as to reflect the joys and turbulations of the Andhra Nation.

It is all the more fitting, that the State took up this programme at this juncture and appointed a sub-committee at the highest level, because Andhra Pradesh had spent a period of 7 historic years and it is time for the Government also to think seriously in terms of cultural integration of different regions of our State, which bound 3 1/2 crores of people. For this aim, we are sure the Cine Film Industry can play a very vital role.

In 1930s Andhras were the pioneers of the Film Industry in the South and our films were having wide market in all the States of the South. At the same time due to the increasing linguistic influences, each section of the people within the States of South India had become conscious of their culture, language and tradition, and each in their own way started developing their own Film industry. This in fact was a welcome development and we Andhras, may also be proud of this, as linguistic consciousness came into being of the initiative we had first taken for a linguistic and cultural State.

Film industry in other States started growing as a part and parcel of their culture. By 1950s the Tamil Film Industry evolved itself as the major force in the South and eclipsed our market in other Southern States and also started making in-roads in our State.

At this time other Film Industries like Malayalam and Karnatic also felt the need of an independent existence and started building up their own Productions and Studios. Even though they have started originally at Madras, these have now trekked back to their own States and their State Governments are offering them facilities for starting their Studios and Productions and we are sure they will flourish shortly.

With the formation of Andhra Pradesh, we fortunately got a city like Hyderabad as our Capital though it has much of the Northern Indian culture set up and traditions.

During earlier years, the Telugu film industry had entrenched itself deep in the city of Madras and it never bothered to give consideration to the thought of shifting its place of operation to its natural cultural centre viz.,

Hyderabad. Because of this lack of foresight we were losing our eminence in the city of Madras. The idea of choosing an alternative place to Madras for Telugu Film Production was never accepted by the Telugu Film Industrialists on some plea or other even though they were never able to persuade even a single theatre owner (though number of them are Andhras) in the City of Madras to screen Telugu Films regularly.

As it has been the tradition of the 'Sarathis' as the Producers of pictures like 'Mala Pilla' and 'Raitu Bidda', in the early 30s reflecting our national struggles and the teachings of Mahatma Gandhi, and also as one of the pioneers in the Motion Picture Industry of South, the idea of constructing a Studio at Hyderabad was first thought of by them on the eve of the formation of "Visalaandhra" and implemented that idea by the year 1958.

In fact, if one reviews the past attempts in building Cine-Film Studios in Andhra, it was not at all an attractive venture to construct a Film Studio in Hyderabad. On such occasions one remembers the unfruitful past experiments at Vizag, Rajahmundry, Hyderabad and Vijayawada, in which places Studios were started by our pioneers like Sri C. Pullaiah, Sri Mahabir Singh, Rajah of Mirjapur. Those attempts had proved a failure in view of the lack of support from the then Governments and also due to very limited environment for Film production business in these places at that time.

All these failures made our task of thinking of starting a Film Studio in Hyderabad doubly adventurous and there are more in the industry who thought that our idea of establishing a Film Studio in the Andhra Capital was more a business suicide than a patriotic venture. Even then, in the traditions of the "Sarathis"

we had come forward and built a fully equipped Film Studio and produced 9 pictures of our own in Telugu as well as in Tamil, one picture of Navasakti Film (P) Ltd., two pictures of Hyderabad Movics and one picture of Jagriti Chitra and number of Documentaries. Our feeling of satisfaction that we were able to do a little in our humble way for the cultural advancement of our Nation at Hyderabad had made us happily to surmount most of the difficulties that came up in the early days of Film Production at Hyderabad. The very fact that the "Sarathi Studios" was able to stand up on its legs and produce pictures in Telugu and Tamil had disproved the notion that Madras alone was a suitable place for Film Production for Andhras.

The patriotic decision of Sri A. Nageswara Rao, the popular hero of our Telugu film industry, to shift his permanent residence from Madras to Hyderabad and that of Sri D. Madhusudhana Rao, Managing Director of Annapurna Pictures (P) Limited, regional award winners to shift their Film Production place to Hyderabad had helped Andhra Film production industry immensely, in stabilising its foundations in Hyderabad. This has also helped to bring into Hyderabad another two awards winners, Producer Sri A.V. Subba Rao of Prasad Art Pictures (P) Limited, Veteran Producer-Director Sri P. Pulliah of Padmashri Pictures and Producer Sri Rajendra Prasad of Jagapati Pictures to produce their pictures in the Capital and thus keep the present Studios engaged to its limited capacity of Production.

It is in fact very opportune that the State Government is bestowing its attention to come to the aid of the Film Industry at this Juncture. For the stabilisation of Film Production at this moment, we feel we should have atleast one or more Studios in our City of Hyderabad. THE

FIRST CONSIDERATION THE STATE GOVERNMENT HAS TO SHOW TO THIS INDUSTRY IS TO ENCOURAGE LOCAL ENERTPRENEURS AND INDUSTRIALISTS TO COME FORWARD TO CONSTRUCT ONE OR MORE STUDIOS IN THE CITY.

It is slowly being realised even in a place like Madras that Telugu Film industry has got to shift itself to its Cultural centre viz., Hyderabad, so as to be able to reflect the Culture of its people in its best form.

In fact this is badly required for the Cultural advancement of Andhra Pradesh in general and for the city of Hyderabad in particular.

The City of Hyderabad is fast growing as our capital City. Though in very many ways it has started reflecting its influences at the capital city of Andhra Pradesh it is still failing to reflect its influences as the Cultural centre of Andhras.

To change this and to lay proper foundations, the State Government should give its best attention to attract the best Artistes, Musicians and Men of letters to its capital. Most of the fine arts are being patronised in the best possible way by the Film industry and that is one of the main reasons why most of our writers and artistes are continuing their stay in Madras even after the formation of Andhra Pradesh. If Telugu Film industry is shifted to Hyderabad, very many people who are engaged in Fine Arts would shift to the Capital.

Films have come to stay as the most dominant form of entertainment, carriers of culture and patrons of fine arts. This is all the more so in Andhra Pradesh where the best possible net-work of rural cinema theatres have developed in comparison to many other States.

We hope the Government would give favourable thought to these proposals which have been put forward for your kind consideration.

III. Copy of the letter from Shri A. Nageswara Rao, Cine Artist, giving suggestions for the encouragement to the Film Industry in the State :

India is progressing rapidly in many directions. The progress can be seen in several spheres including industry which contributes for the major revenues. If we consider Cinema Industry along with other Industries, we can know how Cinema plays its vital role in the welfare of the country. Taking World Cine Industry as a whole, Cinema occupied the second place as a source of income till recently. Moreover, Cinema is the main agency through which our Fine Arts can be developed and our cultural heritage preserved. Our ancient Art can be clearly depicted to our people, as well as people abroad, through this audio-visual medium. Our way of living, our Cultural standards, our customs and our attitude towards life can be let known to others effectively through this medium. There is much scope in Cinema for the development of Music, Literature, Art, Action, Dance, Architecture, Painting and above all atmosphere for original thinking. In no other Industry in the world Science and Art have combined themselves so closely, to give expression to human creative genius. We can inspire our people by our powerful Mythological and Historical stories through the medium of Cinema. This medium can also be utilised to carry the message of our five-year plans and thus enlist much more effective public co-operation and support in the re-construction of New India. No other medium is so powerful as Cinema to create right type of attitude among public and mould them as good citizens of tomorrow.

row. Time has come to think-over under what circumstances this best medium of Cine Industry is working, at present. This question is being raised not only in Cine Industry, but also among every citizen.

In some foreign countries, separate Ministries are created for Cine Industry. Government in such countries have attached much importance for the development of Cine Industry by allotting separate portfolio for the same. Unfortunately, in our Country there was no scope to think about this, as we were under foreign rule till recently. Since Independence, our Leaders have to concentrate on other developmental schemes or immediate need in the country. As such cine field lagged behind and has to stand on its own legs. Of late, our National Government have realised the importance of this Industry and encouragement is forthcoming from the last 4 or 5 years. Government of India in the Ministry of Information and Broadcasting have announced State awards annually. People experienced in fine arts are being nominated to Rajya Sabha at the Centre, and Legislative Councils in the States. Sangeetha Nataka-akademies have been instituted. Film Finance Corporation and Film Institute have been established.

The State Government of Bengal has taken the lead in encouraging film industry in their State by giving cash subsidies to the Bengali producers. The results of such incentives are well known by the Bengali pictures' achievements in National and International Film world. The State Government of Maharashtra has instituted cash prizes for feature films and Documentaries as an encouragement for better production of films in Marathi. Similar proposals are under consideration in the States like, Mysore, Orissa and Punjab.

COMING TO TELUGU CINE INDUSTRY, in the composite Madras State, Telugu films were produced at Madras along with Tamil Films. Our artists and Technicians have made substantial contribution to the development of South Indian Film Industry and have accounted for production of what can be called "Classics". Even after the formation of Andhra Pradesh, Telugu Films are being produced at Madras only. There is no exaggeration to say, that Madras is the Cine Capital for Andhra Films, even to-day.

It is but natural every Andhra should think that the venue of the Telugu Cine Industry should be shifted to Hyderabad, Capital of Andhra Pradesh from Madras, so that we can develop the industry to suit the culture of our State. The State Government, Artistes, other personnel in the Cine field and the public in general should bestow proper thought on this aspect. All should co-operate and plan for the establishment, development and progress of this Industry in our State.

It is also to be considered that how the Sarathi Studio, the only Studio in Andhra Pradesh is working at present at Hyderabad, how much loss it is incurring and how much loss the Producers are incurring by taking their films in Hyderabad. The reasons for the loss should be ascertained and ways for overcoming the difficulties should be invented by one and all.

With my experience over nine years on Stage and twenty years on Screen, I venture to offer the following suggestions for the development of Cine Industry in Andhra Pradesh for your kind consideration :-

1. For Producers who come from Madras and other places and take their films at Hyderabad, the extra cost of Production involved is

Rs. 75,000/-viz., Rs. 35,000/-on travelling for bringing major Artistes, minor artistes, junior artistes and various types of technicians to Hyderabad from Madras: Rs. 25,000/- towards Boarding and Lodging at Hyderabad for the maintenance of the same personnel and an extra sum of Rs. 15,000/-for maintaining two Production Offices, one at Madras and another at Hyderabad-

This extra cost of Production of Rs. 75,000/- may be subsidised by the Government which will not only attract good number of Producers to Hyderabad but also promote the chances of gradually shifting the Cine Industry to Hyderabad. There are about 50 Producers in the Telugu Cine Industry. A social Picture on an average, costs about Rs. 6,25,000/- for its production. The details of this expenditure for a picture are shown at Annexure. Out of Rs. 6,25,000/-, the major expenditure goes on artistes' remuneration, cost of Raw Films, Hire Charges for Studio, Shooting expenses, sets etc., But, if the same picture is produced at Hyderabad, another Rs.75,000/- have to be incurred as detailed above. Even if the extra cost is advanced as subsidy, there will be no loss to Government. Supposing if 20 Producers produce their films within the State, they spend about Rs. 125 lakhs ($6\frac{1}{4}$ lakhs x 20) towards Production cost of 20 Films.

Out of this amount, much will go to the State Exchequer towards Sales-tax, Profession Tax, Property Tax, Income-tax, Entertainment Tax, Show Tax etc., Apart from that, the personal expenditure of the various artistes and techni-

The argument that the Telugu artistes and technicians in Madras are not interested in coming to Hyderabad need not be taken very seriously. We realise through our own experiences the pleasure the artistes and other technicians feel when they come and work in the capital, in their land and in the midst of their own people.

With the emergence of Hindi as the National Language and with the growing influence of Hindi everywhere, Hyderabad city offers an unique opportunity for the production of multi-lingual films with its peculiar surroundings of ports and Palaces representing a combination of Hindu and Moughal style of architecture. The very fact that "Sarathi Studios" has produced Telugu and Tamil versions of its pictures in Hyderabad, proved that Hyderabad does not produce any special problems for the multi-lingual picture production projects. In fact, if the industry is given a firm foundation here with the help of the State Government Producers from Bombay can also be attracted and our Producers can start to think in terms of making bi-lingual or tri-lingual films like Hindi-Telugu or Hindi-Telugu-Tamil etc., etc., The present rush of Producers of Tamil, Telugu and Hindi pictures to our city for out-door location shootings also gives an encouraging picture in this direction.

The State Government will be amply rewarded for its efforts to attract Film industry to this place, for, if Hyderabad is developed as the Telugu Cine Centre, it will be able to provide employment to the tune of about 10,000 people in the form of artistes, musicians, dancers, painters, technicians of various types, carpenters, moulders and others. Apart from this, they will lay foundation for a number of other subsidiary occupations around the Film Industry.

Whatever financial support the Government would be able to give to the Local Producers, who produce their films in Hyderabad city, will be easily reimbursed by way of realisations from Incom-Tax, Sales tax and the State Government share from the Central Excise Duty on re-release prints and other taxes levied by the Centre on Film trade.

In view of our understanding of the Film Industry for the past 25 years, we humbly put forward the following proposals for your kind consideration with the hope that you would be able to put firm foundation for the stabilisation of the Film Industry in Andhra Pradesh :—

PROPOSALS.

- I. As stated in the preamble the State Government should encourage Local entrepreneurs and Industrialists to construct one or more Studios in the Capital. For this purpose, liberal loans, sites acquired at reasonable rates, cheaper electrical energy and building materials be allotted. We once again emphasise that construction of new Studios becomes the cornerstone for working up of the shifting of the Film Industry to Hyderabad ;
- II. The State Government should consider to attract the Film Producers by offering them atleast 5% Entertainment tax rebate for pictures produced within the State.

Apparently this may look as a drain on the State Exchequer. But in reality, each Local Producer would be adding a minimum Income of Rs. 1 lakh to the State Exchequer in the form of Sales tax, Excise Duty, .

Income Tax. Property tax etc.. The above income does not include the other revenues the Government would receive from the subsidiary occupations of the many dependants on the Film Industry :

- III. As in some other States, the State Government should initiate cash prizes for the best Telugu Feature Films Children's Films and Documentaries :

Producers, Artistes and Technicians winning awards must be honoured and made members of the respective cultural Academies sponsored by the Government.

- IV. The State Government should help either by floating a Company under its own management and control or by helping the producers to come into such co-operative union for the purposes of developing Export Market for our pictures, specially in South-East Asia, Middle East and other Asian countries.

We are sure with the encouragement and aid of the Government if our pictures are re-edited to the requirements of other countries, and either they are dubbed or sub-titled into the respective languages, they can earn us considerable amount of much needed Foreign currency.

It may not be out of place here to draw the attention of the Government to the film "Pather Panchali" which brought our country fame and foreign currency would not have seen the light but for the bold step taken by

late Dr. B. C. Roy, the then Chief Minister of West Bengal in opposition to the views of the traditionalists in the industry to finance the brokenhearted Producer-Director Sri Satyajit Roy to complete the production of the picture.

It is also essential to note that new ventures and new techniques catch the attention of the advance countries. But, the producer is generally afraid to take up such venture on his own because of his limited finances and hence tied up to the so-called "Box Office Formula".

V. It is desirable that the State Government considers to set up Film Finance Corporation on the lines of the Indian Film Finance Corporation sponsored by the Government of India. Such a support will help Producers to try new paths in stories as well as new talent for acting etc.,

VI The State Government should increase its Film Publicity media and improve its output of Documentaries. In fact hardly one or two Documentaries are being produced per year and they are not enough even for them much needed Plan publicity. Here we suggest the State Government should encourage in the State, Documentary Films, Children's Educational Films and Scientific Films Production by amateurs and professionals.

While concluding we once again gratefully acknowledge interest the Government is taking in the Film Industry and we whole-heartedly thank you for this.

cians working in the film industry will be spent within the State. Thus 70% of the money which is now spent outside the State towards Production of films can be diverted to our State by way of Artists' remuneration, Studio hire, Costumes, Set materials and Properties etc.. Further, it will create an employment potential for about 10,000 people.

There are already enquiries from eminent Producers like Shri Mehboob Khan and Shri Bimal Roy for filming the natural sceneries and Historical background of our City for their pictures. The present Film Industry in Hyderabad could not provide the necessary out-door equipments to meet the demands of the North Indian Producers. Hence, if the Film Industry is fully developed in our State, we can acquire additional revenues by attracting the North Indian Producers, by providing them necessary facilities in all departments of Film Production.

As the Producers have already been incurring out-door equipments from out-side the State for shooting out-door scenes, the State Government should allow the Producers to shoot the beauty spots in the states, free of any charges, as in the case of the Central Government.

II: Sri Sarathi Studios is the only Studio available in Andhra Pradesh. With the existing facilities in the Studio, it is not possible to produce more than 5 pictures in a year. Hence, Government may extend financial assistance to the existing Studio for providing additional shooting floors and equipments for the

Production capacity of atleast 10 Pictures a year.

The establishment of a Second Studio is highly essential for accommodating at least 10 more Producers out of 50 Producers now existing in Telugu Film Industry. Unless this is also fulfilled, we cannot see any fruitful results in developing the Film Industry in a larger scale in our State. Hence, Government may also consider the possibility of giving financial assistance to a minimum extent of Rs. 10,00,000/- on the terms as in the case of small Scale Industrial Units, and acquire suitable and necessary land at nominal rate, for the construction of a new Studio at Hyderabad.

This existing Studio is able to provide employment for more than 125 people. Ancilliary Industries like Carpentry, Moulding, Painting can be developed. If more Studios are constructed and more pictures are produced in our State, the employment opportunities can be created for at least to 10 thousand people in our State.

- III. At present most of the Artistes, Technicians and junior and Supporting artistes are residing at Madras with their families. If they are provided with accommodation at Hyderabad, they will be inclined to shift their residences to Hyderabad from Madras. Thus they will be able to devote full time to their work and also train the local talent. It is not only expensive, but also inconvenient for the Cine staff to work at Hyderabad for longer periods, with their families at

Oral Answers to Questions

Madras. An artiste or a technician will sentimentally be attracted by the provision of quarters at Hyderabad.

Government may therefore acquire 100 acres of House site around Hyderabad and construct a Colony under the co-operative Housing Board Scheme. This will facilitate all the technicians to live in the same locality and co-ordinate their work.

- IV. To create incentive among the Producers and to raise the standards of Film Production, State awards may be introduced by the Government. The theme of the Film may have a bearing on the Mythological, Historical, Social and also the Progress of Five year Plan, Community Development Programmes etc., A committee of Judges may be constituted in which Government Officials, Experienced Artistes and people of High Stature and reputation may be represented. Cash prizes may be awarded as follows.

Ist Prize the best production	Rs. 20,000/-
IIInd Prize for the best production	Rs. 10,000/-
IIIrd Prize for the best production	Rs. 5,000/-

Individual prizes may also be awarded for the best Actor, Actress, Producer, Story-writer, Music Director and Film Director. This healthy feature has already been introduced in States like Maharashtra with encouraging results.

It is evident from the above facts that the more the number of Producers are attracted to Hyderabad the more money will be spent within the State. Consequently, the

State will have much income by way of Sales-tax, Income-tax, Profession-tax, Property-tax, Entertainment-tax, Show tax etc., For instance on raw film alone about Rs. 1 lakh has to be spent for each picture. 10% of the total amount will go towards Sales-tax i.e., Rs. 10,000/- for a picture. If 20 pictures are produced in a year, the State will get Rs. 2 lakhs towards Sales-tax alone on the sale of raw film.

When once the Industry is settled at Hyderabad, the City will have more rotation of money which can be utilised for various purposes. The taxes paid by leading artistes and other sources can be made use of, for the improvement of the city and providing public amenities. For example, by restricting myself to act only in few pictures, I paid Rs. 54,000/- towards Income-tax, for the year 1962-63 at Madras.

More employment opportunities will be thrown open to the local Public in fields like labour, carpentry, Painting, Moulding, musical instruments players, Make-up men, Tailors, Costumes men etc., and the Government burden in solving unemployment problem will be relieved to that extent.

Another remarkable feature is that local talent can be encouraged. At present even the supporting actors, junior artistes and musical instrument players are brought from outside the State at considerable cost. By encouraging local talent this additional cost could be spent towards remuneration to the local artistes. The city of Hyderabad can become the hub of cultural activity, if the Industry, is shifted and local talent encouraged.

The capital of a State should be the replica of the culture of the people residing within the State. Cine Industry goes a long way in keeping up this tradition. It

interprets the past glory and the present development in terms of understanding of the common-man, revises and upholds the aesthetic interest of the people, serve as a means of mass education of invaluable Social and Political ideas besides providing the much needed near to the means of entertainment to the common-man.

The City of Hyderabad, has a natural advantage. It serves as a clasp between North and South Indians. The North Indian influence is more over this City than any other South Indian City. There is much scope to attract Hindi Producers to this City in future and thus expand the business side of the Film Industry in the State.

These are some of my impressions over the proposed project and I shall deem it a privilege to furnish further details as and when required.

In conclusion, I hope you will agree with me in encouraging this Industry because it is as much your anxious desire as mine to make "BHAGYANAGAR", our Capital City, hum with cultural activity. I have therefore, placed a few suggestions for favour of your kind consideration and I am confident that you will be pleased to give a concrete shape to my ideas with the weight of your endorsement.

ANNEXURES

Detailed approximate expenditure towards the cost of production of a Social Picture.

	Rs.
1. Artistes' remuneration	11,25,000
2. Junior Artistes' remuneration	19,000
3. Film Director & Assistant Director's remuneration	30,000

Is the extra Expenditure incurred for Production of Picture at Hyderabad.

Decisions taken by the Government :

After going through all the proposals submitted by them and after having discussed with the representatives of Telugu Film Industry, the Sub-committee made recommendations for the consideration of the Cabinet.

The Council of Ministers in their meeting held on 2-1-1964 considered the recommendations of the Cabinet Sub-Committee and took the following decisions:—

1. a loan of Rs. 2 1/2 lakhs would be given to Sri Sarathi Studios with interest at Rs. 5 1/2% per annum on the acceptable security. The loan will be free of interest for one year and will be repayable in five annual equal instalments ;
2. loans of Rs. 5 lakhs each would be given to two new Studios free of interest for the first two years and with interest at 5 1/2% for later years. The loan would be recoverable in ten half yearly instalments after the first two years. Plans for construction of Studios may be recieved upto the end of March, 1964;
3. 200 acres of land would be acquired for being allotted on payment basis to the Film Industry. Suitable sites would be selected by the Department of information and Public Relations in consultation with representatives of the Industry.
4. an out-right grant of Rs. 50,000/- would be made to the producer of "Padandi Munduku" ;
5. award totalling to Rs. 50,000/- per annum would be made to the best films of the following categories.

Oral Answers to Questions

1. Feature films
2. Documentary films
3. Children's films and
4. Educational films

This will be a permanent feature.

6. subsidies may be given to suitable films produced (in Studios) in the State at Rs. 50,000/- per film for the next two years after adequate publicity. Rules for the purpose will be drafted by Government;
7. the Director of Information and Public Relations would be allowed to produce one documentary film every two months during the rest of the Plan period at a cost of Rs. 20,000/- each roughly.

The implementation of the decisions will be taken up during 1964-65. Meanwhile necessary formalities are being attended to.

Narendra Luther

Ex-Officio Deputy Secretary to Govt.,

శ్రీ పి. వి. రమణ : Studios start చేయడంలో, public sector లో గాని, లేకపోతే co-operative sector లో గాని start చేసే దానికి proposal ఏమైనా ఉన్నదా ?

శ్రీ బి.వి. గురుమూర్తి : ప్రభుత్వము తీసుకొన్న నిర్ణయాలలో రెండు నిర్ణయాలు గమక వారు చూచినట్లయితే, అవి table మీదే పెట్టాము. అయిదు లక్షల రూపాయలు loan ఇవ్వాలని, రెండు studios కని ఉన్నది. అది loan రూపంగానే private వారికి ఇవ్వబడుతుంది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : ఇప్పుడు ఈ chamber తరువాత ఈ film artist ఇచ్చినటువంటి కుట్రకేరణిలో ముఖ్యంగా ఉన్నది ఒక film finance corporation open చేయండి. All India films మీద centre తేసినట్లు

అనేది ఒకటి. తరువాత ఒక కంపెనీ float చేయమని, export market కొరకు. కొంత export చేయడానికి కావలసినటువంటి పద్ధతులలో చేయమని, అట్లాంటి suggestion ఇచ్చారు. అది ప్రభుత్వము ఆలోచనలో ఉన్నది.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి: ప్రభుత్వమువారు ఇచ్చినటువంటి సూచనలు దృష్టిలో పెట్టుకొనే ఈ నిర్ణయాలకు వచ్చింది. ఇది start అయిన తరువాత మళ్ళి ఏదైనా consider చేస్తాము. ప్రస్తుతము ఈ నిర్ణయాలే ప్రభుత్వము implement చేయదలచుకొన్నది.

శ్రీ కె. లక్ష్మీనరసింహారెడ్డి (వరదన్నపేట): దీనిలోకూడా కొన్ని కొన్ని అభిప్రాయాలు ఉన్నాయి. అవి వీరికే limit చేశారా. లేక ఇంకా ఏక్కువ మంది నుంచి వచ్చిన అభిప్రాయాలు తీసుకొన్నారా, industries అభివృద్ధినిగురించి.

శ్రీ బి.వి. గురుమూర్తి: concret suggestions మాత్రం మూడు sources నుంచి వచ్చినాయండి;—నా గేష్వరరావుగారు, Film chamber of commerce ఇంకొకరు ఇచ్చారు. మిగతా వారివికూడా cabinet sub committee తిలకించి వారితో, discuss చేసిన తరువాతనే cabinet ముందు పెట్టినారు. cabinet ఈ నిర్ణయాలు తీసుకొన్నారు.

COMMUNITY RADIO SETS

79—

*555 (3709) Q.—Sri S. Vemayya: Will the hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state :

(a) number of Community Radio Sets received from the Government of India during 1961-62, 1962-63 : and

(b) the manner in which they were distributed to the Districts ?

Sri B. V. Gurumurthy: The number of community Radios Sets received from the Government of India for the year 1961-62, and 1962-63 is as follows :—

1961-62	1,070 745 (received during
1962-63	1963-64).

As shown in the Annexure.

ANNEXURE.

G.A. (I & PR) Department.

S.No. Name of the District .961-62 1962-63 (distributed during 1963-64)

1. Srikakulam	65	63
2. Visakhapatnam	65	54
3. East Godavari	50	48
4. West Godavari	60	23
5. Krishna	60	36
6. Guntur	60	23
7. Nellore	50	36
8. Chittoor	80	72
9. Cuddapah	70	47
10. Kurnool	50	72
11. Anantapur	50	72
12. Hyderabad	46	54
13. Medak	49	31
14. Warangal	50	56
15. Karimnagar	50	31
17. Khammam	42	27
17. Nalgonda	50	5
18. Mahboobnagar	50	5
19. Nizamabad	33	5
20. Adilabad	40	5
	<hr/> 1,070 <hr/>	<hr/> 745 <hr/>

NARENDRA LUTHER

EX-OFFICIO DEPUTY SECRETARY TO GOVERNMENT

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :- ఈ distribution చేసే దానిలో అయిదు మాత్రమే distribute చేశారు, ఇంక మిగతావి ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఏ విధానాన్ని అనుసరించి ఈ distribution ఇవ్వబడుతుంది.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి :- ఈ Annexure లో చూపించబడింది, 745, 651 లో. ఇది ఆ సంవత్సరం రాలేదు. ఈ సంవత్సరం వచ్చింది. అ'బొందునాటిలో కూడా, distribution కూడా, ఏదో విధంగా జరుగుతుంది. మళ్ళీ priority basis మీద ఎవరైతే applications, ఆ దబ్బు 175+25+75 ఇస్తారో, maintainance charges, వారిది ఒక priority list తయారుచేసి Director of Information కు ఇస్తే, వారు Director General of India కు పంపుతారు. మళ్ళీ Director General of Supplies indents place చేస్తారు, Firms. ఎవరినైతే accept అవుతాయో, వారు direct గా state కు ఇస్తారు. అయితే ఈ మధ్యనే information ministers conferance లో దీని వల్ల చాలా మోసము జరుగుతున్నది అంటే states కు subsidy ఇస్తే, వారే local merchants నుంచి అయినా, లేక వేరే manufacturers నుంచి అయినా, ఎవరైతే ఆ specifications satisfy చేస్తారో, వాటి దగ్గర నుంచి ఖరీదు చేసి ఇవ్వాలని నిర్ణయం అయిందండి. ఇక మీదట ఆటువంటి అలశ్యం జరగకుండా తొందరగానే దీని distribution జరుగుతుంది.

శ్రీ కె. రాఘవులు (జనగాం) ఈ community Radios గ్రామ పంచాయితీలకు ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ రేడియోలు ఒక్కటి కూడా సరిగా పని చేయడం లేదు. Double stations వినపడుతున్నాయి. అలాంటివి కాకుండా, వేరే నుంచి కంపెనీ నుంచి రేడియోలు తెప్పించే ఏర్పాట్లు చేస్తారా ?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి : ఇటువంటి complaints రావడం చేతనే, మొన్న information ministers conference లో ఈ complaints అన్ని తెలియజరచబడినవి. కాబట్టి వారు centre నుండి purchase చేసి supply చేసే బదులు, states కే వాటిని purchase చేసే అధికారాన్ని ఇస్తున్నారు. 125 rupees per set subsidy వీరైతే ఉన్నదో, దానికి direct cash payment ఇక్కడ హైదరాబాదులో సనత్ నగర్ లోని ఒక unit ఉన్నది, అక్కడ నుంచి అయినా, లేదా ఇంకెవరి దగ్గర నుండి అయినా, ఆ specification ప్రకారం ఇచ్చే వాళ్ళనుంచి తెప్పించి వాటిని distribute చేయడానికి వీలున్నదండి.

*RETRENCHMENT OF R. T. C. STAFF IN
KURNOOL DIVISION*

80—

* 566 (3925) Sarvasri K. Rajamallu, and T. K. R. Sarma (Kurnool) :—Will the Hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state :

(a) whether there will be retrenchment of Road Transport Corporation Staff of Kurnool Division consequent to the recent Supreme Court's decision;

(b) if so, how many of the different categories will be retrenched; and

(c) whether the Government consider to absorb all of them in some other departments ?

Sri B. V. Gurumurthy : (a) No. Sir. A statement showing the position of the personnel is laid on the Table of the House.

(b) and (c) Do not arise in view of answer to clause (a) above.

Statement laid on the Table of the House

Sl. No.	Category.	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
		No. of persons employed in the Kurnool Dvn. in each category.	No of persons taken over from the private operators.	No. of persons left the service of the Corporation of their own & joined their private operators.	No. of persons out of the personnel taken over from Private Operators who expressed their desire to continue in the service of the Corporation.	No. of persons so far absorbed by the Corporation in suitable posts.	No. offered jobs but not reported to take up (absent, sick etc.).
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	Chief Inspector	1					
2.	Traffic Inspector Grade II	4					
3.	T. T. I., Grade III	6					
4.	Head Depot Clerks	2					
5.	Mechanical Foreman	1					
6.	Asst. Mech. Foreman	2					
7.	Mechanical Chargsman	3					
8.	Leading Hand Grade I	3					
9.	Leading Hand Grade II	3					
10.	Head Watchmen	4					
11.	Section Head Clerk	1					
12.	Head Clerk	1					
13.	Senior Clerks	6					
14.	Stenographers	2					

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
15. Junior clerks		15	—	—	—	—	—
16. Typists		2	—	—	—	—	—
17. Peons		7	5	1	4	3	1
18. Traffic Inspector Grade I		3	1	—	1*	—	—
19. Traffic Inspector Grade III		8	4	—	4*	—	—
20. Asst. Depot Clerks		34	5	—	5	5	—
21. Controllers		23	15	—	15	15	—
22. Depot Clerks		7	2	—	2*	—	—
23. Booking Clerks		10	9	1	8	5	3
24. T. T. Is. Grade II		3	1	—	1*	—	—
25. Drivers		260	113	30	83	53	30
26. Conductors		265	185	65	120	82	38
27. Mechanics		77	6	2	4	4	—
28. Electricians		8	1	—	1	1	—
29. Painters		2	1	—	1	—	1
30. Blacksmiths		1	1	—	1	1	—
31. Coach-builders		1	—	—	—	—	—
32. Trimmers		2	—	—	—	—	—
33. Mill Wrights		2	—	—	—	—	—
34. Helpers		29	6	2	4	3	1
35. Cleaners		101	66	7	59	54	5
36. Watchmen		25	—	—	—	—	—
		923	421	108	313	226	79

*Offered alternate jobs and acceptance awaited.

*Calling attention to a matter of
urgent public importance.
re: the recent fire accidents
in Vijayawada.*

శ్రీ కె. రాజమల్లు : మొత్తం మీద, number of persons employed in the kurnool division అనే దాంట్లో కూడా 928 అని వేసినారు. ఈ figures చూస్తే 726 మందిని మాత్రము అక్కడక్కడ absorb చేసినట్లు కన్పడుతున్నది. ఇంక 197 మంది మిగిలి పోయినారు. వీరిని కూడా absorb చేస్తారా ?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి : ఈ category లో మొత్తము చూపబడిందండి. 920 మొత్తం employees private operators నుంచి 421, మంది left the services of the corporation of their own accord and joined their private concerns, వాళ్ళంతట వాళ్లు వెళ్ళిపోయారు. persons takes over from private operators who expressed their desire to continue in the service of the corporation 313 ఉన్నదండి. No. of persons so far absorbed 226 No. of persons who were offered jobs but who did not report; ie. absentes 79, ఇది పోగా ఇంక ఏమి వివరాలు కావాలంటారో నాకు తెలియదు.

**CALLING ATTENTION TO A MATTER OF URGENT
PUBLIC IMPORTANCE**

re : the recent fire accidents in vijayawada

Mr speaker : Motion under Rule 74, Dr. Chalapathi Rao

Sri T. V. S Chalapathi Rao : Sir, I beg to thank you for kindly admitting my motion so early. At the same time, Sir, I feel that I sufficiently covered on the subject for inviting the attention of the Government and as the hon. Chief Minister is going to speak on the subject day after tomorrow, I do not propose to press my Motion, Sir.

Mr. Speaker : Now, we take up discussion on Governor's Address.

BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, ఒక ముఖ్య పార్టీ leader election జరిగింది మన chief minister గారు party leader గా ఉన్నారు. అట్లాంటప్పుడు, leader మారితే, మళ్ళీ cabinet అంతా కూడా రాజీనామా ఇచ్చి, మళ్ళీ swearing చేయవలసి అవసరం ఉన్నది. అది చేశారా? ఆ విషయం గురించి సమాచారం తెప్పించాలని కోరుతున్నాను. ఇదివరకు సంతకం రెడ్డిగారు పార్టీ leader గా ఉంటూ, బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు chief minister గా ఉండినారు. అప్పుడు list ఏమైన సంతకం రెడ్డిగారు ఇచ్చారు. దాని ప్రకారంగా వీరు swearing ఉచ్చారు. కాని ఈనాడు leader మారిపోయినారు. అందువల్ల మళ్ళీ ఏమైనా వీరు list ఇచ్చాలా, లేకపోతే impropriety of constitution అవుతుంది. అట్లాంటప్పుడు, ఎప్పుడైతే కొత్తగా leader elect అయినాడో, అప్పుడు కొత్త cabinet అవుతుంది. మరి వారందరూ మరల ప్రమాణము చేశారో లేదో ఆ సంగతి మాకు తెలియదు, చేసినట్లు ఏదైనాలో ఏక్కడారాలేదు. ఆ విధంగా చేయకపోతే, అది impropriety of constitution అవుతుంది. దాని విషయం ఏమైనా సర్దుబాటు మాకు information ఉందా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : అధ్యక్షా, ఈ point నేను law secretary గారిని కనుక్కొన్నాను. వారి advice ఏమిటంటే, constitution ప్రకారంగా the governor will call somebody in whom he has got confidence and will ask him to form the government. కాబట్టి, the constitution as such does not take cognisance of the leader of the majority party. It is a connection, sir ఒక్కొక్క సందర్భంలో ఒక leader ను elect చేసినా, గవర్నరు గారికి అది తెలియకపోవచ్చు, వారు పిలవక పోవచ్చు మరల to form the government కనుక ఆ connection ఉన్నదే గాని constitution లో ఆ obligation ఏమీలేదు, కొత్తగా మళ్ళీ ministry form చేయాలని, ప్రమాణం చేయాలని, ఆ విధంగా నాకు advice ఇవ్వబడింది. మరి అటువంటి constitutional obligation లేకపోతే, మీ అందరిని ఎందుకు ఇబ్బంది పెట్టాలని.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య : అసలు, మనము constitution, convention, లేదా observe చేస్తున్నాము. అన్నము constitution మాత్రమే కాదు. ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి ఆయన party leader అనేది సం

negation తప్పితే అది constitution లో ఎక్కడా లేదు. ఎప్పుడైతే majority party యొక్క leader, అతను chief minister అయిరప్పటికినీ, House leader అవుతారు—house leader అంటే మా అంబరికి ఆతడు ఎట్లా leader అవుతాడు, కాని House లో majority party ఆయన ఇక్కడ మొత్తము శాసన సభను మాస్తాడు కాబట్టి శాసన సభకు కూడా అతను whip అవుతున్నాడు అందువల్ల ఇది connection constitution లో ఏమీ లేదు. పార్లమెంట్ democracy ని మనము అమలు జరుపుతున్నప్పుడు parliaments democracy లో majority party ఏదైతే ఉంటుందో, highest party, దాని leader ఏమైనా chief minister అవుతాడు. ఎందువల్ల ? వాళ్ళకు confidence ఉంటుందనే నమ్మకంతోటి. అందువల్ల ఆ leader ను పిలుస్తాడు, cabinet form చేయడం కొరకు, అటువంటప్పుడు ఆ leader ఎప్పుడైతే రాజీనామా చేశారో, మళ్ళీ ఇంకొకరు వచ్చారో అప్పుడు, ఈ కొత్తగా వచ్చిన leader మళ్ళీ మంత్రిల list ఇవ్వాలి అది పాత list కావచ్చు, అదే పేర్లు ఇస్తున్నానని చెప్పవచ్చు. ఎందుకంటే, ఒక వేళ బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు కాకుండా ఇంకొకరు leader గా elect అవుతారను కోండి, అప్పుడు list ఇవ్వరా ? అందుచేత, leader లో change ఎప్పుడైతే వస్తుందో, ఆ change తోటి మళ్ళీ list కూడా ఇవ్వవలసి యుంటుంది. కాని, ఇది connection గాని, constitution కాదని వారు అన్నారు. constitutional కాకపోతే, అసలు ministry ఏర్పడితే అనేది ఎక్కడ కూడా లేదు. confidence ఉన్నదా లేదా ఇప్పుడు connection ఏకీకారం కూడా జరుగుతోంది. ఇవాళ పార్లమెంటరీ విధానంలో ఇంగ్లండును observe చేస్తున్నాము. అక్కడ convention ప్రకారం జరుగుతోంది. ఆ convention మనం అవలంబిస్తున్నాము. మన ప్రాసీడింగ్స్ చూసే తెలుస్తుంది. అక్కడ జరుగుతున్న ప్రాసీడింగ్స్ ఇక్కడ కన్వెన్షన్ తీసుకొంటున్నామన్నారు. వారు చెప్పింది constitution లో లేదు, convention లో ఉన్నది. constitution లో లేదు గనుక వదిలి పెట్టమంటున్నారు. అది correct కాదు. constitution, convention రెండూ కలిపితేనే డెమాక్రసీ అవుతుంది. దాని మీద ఏమీ చెబుతారని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : ఇంతవరైనా పెద్దలు అభిప్రాయాలు చెబితే, నాలుగో తాను నాకు తెలిసినంతవరకు చెప్పాను. Law secretary ఇచ్చిన advice ను అనుసరించుచున్నాను.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

Mr. Speaker : Any way I have nothing to do with all these things. It is a matter between the Governor and the Leader of the party. I do not think I have any thing to do with this.

**MOTION OF THANKS ON THE ADDRESS
BY THE GOVERNOR**

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, గవర్నరుగారు ప్లీజ్ ఇచ్చారు. కొత్త గవర్నరుగారు వచ్చారు, అంతవరకు బాగానే ఉన్నది. బ్రహ్మ సందర్భిగారు చీఫ్ మినిస్ట్రేకాకుండ బిడరుకూడ అయినారు. ఇదివరకు మన రాష్ట్రంలో ఉన్న dist leadership పోయి ఒకే నాయకుడు ఉండటం కొంత నయం. ఈ సందర్భంలో సంజీవరెడ్డిగారు కేంద్రమంత్రిగా వెళ్ళినందుకు, ఇదివరకు చీఫ్ మినిస్టరుగా ఉన్నటువంటివారు కే ద్రానికి వెళ్ళడం ఆంధ్రప్రదేశ్ interests కు ఉపయోగపడుతుందని భావించి వారిని అనినందించవలసియున్నది. విచారకరమైన సంఘటన నెహ్రూగారి అస్తిమయమునకు సంతాపము తెలియ జేశాము. తరువాత మన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో చెరుకువాడ నరసింహంగారు చనిపోవడం మనకందరకూ తీరనిలోటు. వారు మాకు గురుతుల్యులుగనుక వారికి జోషిర్లు సమర్పించకుండా వేరొక విషయానికి పోవడం న్యాయంకాదు; మా అందరి insperation గాని, intellect గాని ఇచ్చిన చెరుకువాడ నరసింహం చతులు గారికి ప్రథమంగా జోహార్లు అర్పిస్తున్నాను.

దేశంలో అన్నిటికన్న ప్రధానంగా ఆహార సమస్య చాల తీవ్రరూపం దాల్చింది. ప్రభుత్వం ఎంతో ఆందోళన చెందింది అంటున్నారు. మహారాష్ట్రం గవర్నరుమెంటు చెప్పినదాని ప్రకారంచూస్తే ఆంధ్రలో ప్రొడక్షన్ తగ్గిందని చెబుతున్నాను. ధరలు విపరీతంగా పెరుగుతున్నవి రైస్ మిల్లర్లు, పెద్ద వ్యాపారస్థులు చెప్పినది ప్రభుత్వం support చేయడం తప్పితే అధిక ధరలను అరుపులో పెట్టడంగాని, చౌకధరలకు అందించే ప్రయత్నం చేయడంగాని లేకుండా ఉన్నది. విపాదకరమైన పరిస్థితి ఏమంటే భీమవరం తాలూకాలో బియ్యం దొరకకపోతే ఇంకొక జిల్లాలనుంచి తెస్తున్నారు. ఈవిషయంలో ప్రభుత్వం ఎంత అలసత్వంతో ఉన్నదో ఆలోచించాలి. ప్రతి నిమిషం ధరలు పెంచేస్తున్నారు. దానికి కారణం భూసంస్కరణలు అమలుజరగలేదని ప్రాతిపదికగా క్రిందివరకు అందరూ చెబుతున్నారు. భూసంస్కరణలు జరుగకపోగా ఇదివరకు జరిగింది ఉంటే దానిని వమ్ముచేయటానికి ప్రయత్నించడం. అంతకన్నా దురదృష్టకరమైన విషయం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. టెనెన్సీ బిల్లు ఒకటి మాముందు పెట్టారు. ఇక్కడ తెలంగాణా

రైతాంగం వీరోచిత పోరాటం జరిపి సాధించిన హక్కులు, అవి చాలలేదని అనుకొంటున్న సమయములో, ఆ ఇచ్చిన హక్కులనుకూడ వెనక్కు తీసుకుపోవడం విచారకరం. ఈనాడు ధనికవర్గం, భూస్వామ్యవర్గం, కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాన్ని స్వాధీనపరచుకొని land ceiling లోను, టెనెన్సీలోను మార్పులు తెచ్చారు దానితోబాటు రాజకీయవిధానంలో వచ్చిన మార్పు గమనించాలి. పంచాయితీ ఎన్నికలుచూస్తే తెలుస్తుంది. అసలు పంచాయితీ అంటే ఏమిటంటే తగాదా అన్నారు. మినిష్టరుగారే అన్నారు—‘పంచాయితీలో’ పడ్డామన్నారు, అంటే అర్థం ‘తగాదా’లో పడ్డామన్నారు. ఈ తగాదాలు ఎంతవరకు పోయినాయంటే ఎలెక్షన్ లో మనుషులను ఎత్తుకుపోవడంవరకు చేశారు నిజంగా చెన్నారెడ్డిగారిని అభినందించియుండేవారము. ఆ ఆక్టులో వెంటనే ఎలెక్షన్ జరపాలనంటే—ఈ ఊరేగింపులు ఎత్తుకుపోవడం ఉండేదికాదు. దాదాపు మొదటి ఎలెక్షన్ ను చూచిన తరువాత మళ్ళీ ఎలెక్షన్ లో డబ్బు పంచకపోతే, త్రాగుడు పోయించకపోతే, వ్యవసాయం నేర్పకపోతే, మనుషులను ఎత్తుకుపోకపోతే ప్రజాస్వామ్యం బ్రతకడం బుజువు అయింది. ఇది ఎక్కడనుండి ప్రారంభం అయినదో Adult franchise ఇచ్చామన్నారు మా జిల్లాలో ఉన్నటువంటి పరిస్థితిచూస్తే అధికార పార్టీకి చెందినవారు పోయి తానిద్దరుకు డబ్బు ఇచ్చి పేర్లు కొట్టివేయవయ్యా అంటే 150 పేర్లు వరుసగా కోట్లవేసిన సంఘటనలు ఉన్నవి ఈవిధంగా పోటర్లు పేర్లు కొట్టివేసి తనిపేర్లు చేర్చి చేస్తున్నారు. candidates పేర్లు కొట్టిపారేసేవరకు uncontested గా declare చేసేవరకు ఈవిధంగా చేశారు. ప్రజాస్వామికంలో candidates అవినీతి, అంచగొండితనం నేర్పుతున్నారంటే ప్రభుత్వం అంతన్న అంచగొండితనం నేర్పుతోంది Uncontested గా వచ్చే పంచాయితీలకు డబ్బు ఇస్తామంటున్నారు. ఇది ప్రజాస్వామికంలో మంచి పద్ధతికాదు; ఎప్పుడూ ఎలెక్షన్లు జరగాలి. uncontested election కు డబ్బు ఇస్తామని ప్రోత్సహించడం ప్రజాస్వామిక విధానానికి గొడ్డలి పెట్టు, వ్యతిరేకం, అని చెబుతున్నాను.

Industrial sector లో అభివృద్ధి కాగుండా అని ఆలోచిస్తే, తమకు తెలుసు, ఆంధ్ర పేదరు మిల్లును ఎంత ఆందోళనచేసినా చివరకు ప్రైవేటు సెక్టర్ కు వచ్చిపెట్టారు, మూడుమాట్లుగా పంచి ముగ్గురికి ఇచ్చారు. చివరకు ఇండస్ట్రీస్ యొక్క గతి అధోగతిలోకి పోయింది ఆహారోత్పత్తి చూస్తే వ్యర్థం అయిపోతోంది. ప్రజాస్వామిక రాజకీయ విధానంచూస్తే పంచాయితీలు ధన :

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

స్వామిక వర్గానికిపోయింది. పరిశ్రమలవల్లనయినా ప్రజలు కాగుపడతారా అంటే పరిశ్రమలను వ్యక్తిగతంచేసి ఇస్తున్నారు. రోజురోజుకూ డెమాక్రసీ, సోషలిజమ్, భూస్వాముల ధనికవర్గాలవైపుకు వెళుతోంది. ప్రభుత్వ విధానాలు ఈ రెంటి మధ్య చిక్కుకొని కాంగ్రెసు ఆశించిన లక్ష్యంపైపు పురోగమించలేకుండా ఉన్నది. కృష్ణాగోదావరి జిల్లాలలో చూశాము. ఇన్నాళ్ళనుంచి ఆందోళనచేసి రైతులకు చెప్పినది అర్థంకాలేదుగాని ఇవాళ పరిస్థితి అర్థం అయినది. కృష్ణానదిలో నీరు లేదు. ఎందువల్లనంటే వరదల రోజుల్లో నీరులేదు అంటున్నారు. వరదలు వచ్చిన మాట నిజమే అయితే south west monsoon ఎప్పుడు వచ్చినా జూన్లో వస్తుంది. ఆనీరు కృష్ణకు వస్తుంది. ఇప్పుడు జరిగింది ఏమంటే కొయినా ప్రాజెక్టు లక్కవెళ్ళితో మైసూరువారు రిజర్వు చేశారు. ప్లూయింగ్ లేకుండా ఉన్న వాటరంతా మహారాష్ట్రవారు రిజర్వు చేసేశారు. south west monsoon అక్కడ ఆగిపోయినందువల్ల చివరకు మైసూరు ప్రభుత్వం కంట్రీలో మంగడద్రలో ఉన్న నీటిని ఇవ్వాలనిపడని సుప్రీం మహారాష్ట్ర రెడ్డిగారు ప్రాధేయపడి తెచ్చుకుంటే ఇవాళ మనం పీడ్ లింక్స్ కు నీరు ఇవ్వడానికి సాధ్యం అయినది. రాబోయే ప్రమాదం అర్థంచేసుకోవాలి. మనం అదివరకే వప్పుకొన్నాము. ఇవాళ మళ్ళీ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం డ్రైవర్లన్ కోసం ఒక నివేదిక తయారుచేసింది. రత్నగిరికి నీరు ఇవ్వకపోతే వీలులేదని దానిని rebid చేయక పోతే రాష్ట్రంలో ఆహారసమస్య ఈ ఉన్న ప్రాజెక్టు నష్టపడి పోతాయి. దానితో జాటు. వస్తున్న కొద్దినీరు సుంకేశలనుంచి కిరిందికిపోయిందంటే వీరికికూడ నీరు రాని పరిస్థితి ఉంది. ప్రభుత్వం శ్రద్ధగా ఆలోచించాలి. విద్యను కంకరెంట్ లిఫ్ట్ లోకి తెస్తామని సెంట్రల్ గవర్న మెంటు అడుగుతోంది. అది ప్రజాస్వామికానికి కాన్స్టిట్యూషన్ కు వ్యతిరేకం. కంకరెంట్ లిఫ్ట్ లో ఉన్నవి కేంద్రం పీసుకొంటోంది. చిన్న వ్యవహారాలు అధికారవికేంద్రీకరణంకింద జిల్లాకు పోతున్నది. ఇక మనకు మిగిలినది ఏమంటే శాసనసభకు వచ్చి సంతకంచేయడం, గవర్నరు గారి ఉపన్యాసం విని ఇంటికి వెళ్ళిపోవడం తప్పితే పని ఉండదు. సెటరల్ విధానంతో తయారుచేసిన కాన్స్టిట్యూషన్ వమ్ము చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామని నెహ్రూగారు చవిపొయిన తరువాత ఇంకా కంటకడి ఆరని సమయంలో ఈవిధంగా సెంట్రలైజ్ చేయాలని ఆలోచించడం చాల విపరీతకరం. కాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఆసరాచేసుకొని హక్కులు విలుపుకొనకపోతే నష్టపడతారు. మన శాసనసభలో ప్రతిపక్ష రెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉండగా ప్రభుత్వం రెడ్డిగారు ఉంచిన

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

వటువంటి ఒక తీర్మానం అందరి అభిప్రాయాలతో కూడినది, కేంద్రప్రభుత్వానికి పంపాము.

కేంద్రానికి ఎక్కువ హక్కులు వస్తున్నవి. రాష్ట్రాలకు ఎక్కువ హక్కులు ఇచ్చాలని మనం కోరాము. డిఫెన్స్, కమ్యూనికేషన్స్, ప్లానింగ్ వగైరా అయిదు సబ్జెక్టులకు కంప్లైట్ ఎక్కువ కేంద్రానికి ఉండవలసినదని కోరాము. కేంద్రం ఆ హక్కులు తీసుకొనే పద్ధతి మానుకోవాలని నేను తిరిగి చెబుతున్నాను. ఇవాళ విద్యావిధానం ఎట్లా ఉన్నదంటే పాఠశాలతో పిల్లలకు ఎక్కువ జీతాలు. టీచర్లకు తక్కువ జీతాలు. టీచర్లకు వనిరోజులు ఎక్కువ; పని గంటలు ఎక్కువ పిల్లలకు పుస్తకాలు ఎక్కువ; ఆ పుస్తకాల ఖరీదు ఎక్కువ; తక్కువ చదవులు; ఉపాధ్యాయులకు తక్కువ జీతాలు; బిల్లో ఉన్న పిల్లలు తక్కువ; టీచర్స్ హోజర య్యేడి తక్కువ; పంచాయతీ సమితి యొక్క ఇబ్బతులు ఎక్కువ; ట్రాన్స్ఫర్స్ మాత్రం రోజూ రుగుతూ వుంటాయి. విద్యావిధానాన్ని ఆయోమయ పరిస్థితిలో తేట్రాము. ఈ సంవత్సరంనుండి స్త్రీలకు హైస్కూల్స్ వరకు ఉచితవిద్య ఇస్తామన్నారు. అందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. అయితే అందుకు తోడుగా స్కూల్స్ కు ఎకామడేషన్ లేకుండానే ప్రయోజనంలేదు. ఎకామడేషన్ ఎక్కువ చేయటాని ఉన్నది. స్త్రీలకు బి.ఎ. వరకు ఉచిత విద్య ఇచ్చే ఏర్పాటు చేస్తే మన రాష్ట్రము ముందడుగు వేసినట్లు అవుతుంది. పురుషులకు మద్రాసు గవర్నమెంట్ ఇచ్చినట్లుగా స్కూల్ ఫైనల్ వరకు ఉచితవిద్య ఏర్పాటు చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. విజయవాడ అగ్నిప్రమాదాలను గురించి ఇంతవరకు చర్చలు జరిగినవి. దానిని గురించి నేను చర్చించదలచుకోలేదు పోలీసులకు తోచిన కేసులే కోర్టులలో పెట్టే పద్ధతి కాకుండా కమిషన్ ఆఫ్ ఎంక్వయిరీస్ యొక్క క్రౌడ కమిషన్ ను ప్రత్యేకంగా విచారణ చేయటానికి వేస్తే మొత్తం క్రింది నుండి వైరకు కూలంకషంగా ఎవరెవరు మూలకన్నారో విచారించటానికి వీలవుతుంది. ఇంకా కోర్టుతములను ఏ కేసులు వస్తున్నాయి? పోలీసులు నిర్లక్ష్యం చేయకుండా పెట్టదలచుకొన్నారో, చారిత్రాలు మాత్రమే కోర్టుకు వస్తాయగాని, దానికి తోడులుగా ఉండి, దూరముగా తప్పించుకొనిపోయినవారి ప్రస్తావనే, అలా చనేరారు. 'కొబట్టి డిఫెన్స్ పెట్టుకోన్నా' అఫెన్స్ పెట్టుకోన్నా రెండే. వాడిపైన నేరం మోపటం అఫెన్స్. అతడు తప్పించుకోటానికి డిఫెన్స్ తప్పితే, అసలు జరిగింది ఏమిటో తెలియదు; స్వామ్యం తెలియదు; తర్జున తెలియదు. అసలు జరిగింది

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

తెలియదు. మన ప్రభుత్వం ఇదివరకు ఒకసారి చేసేక సంఘంలో ఉమ్మడి మర్చిస్
యోగం అయినదని, కొండాంక్షన్ గారు ప్రగడ కోటయ్యగారు పోట్లాడుకొన్న
సందర్భంలో కమీషన్ ఆఫ్ ఎంక్వయిం కమిటీ క్రింద ఒక కమీషన్ ను వేసింది.
అయితే ప్రభుత్వం వైకొర్టుకు వెళ్ళింది కనుక ఆ కమీషన్ ను ఆపామన్నారు. అది
అంతటితోటే వాయింది. ఈ కమీషన్ క్రింద స్టేట్, సెంట్రల్ గవర్నమెంట్
రెండు కూడ వేయవచ్చును. అందువల్ల ఇది స్టేటువేయడానికి ఎటు ఉన్నది
గనుక, యీ విషయంలో కమీషన్ క్రింద ఒక ఎంక్వయిం పేయాలని కోరుతు
న్నాను. ప్లానింగ్ వ్యయం 70 కోట్లకు తగ్గించమని అన్నాడు. సెంట్రల్ గవర్న
మెంట్ విషయంలో చాలా డబ్బు దుబారా అవుతున్నది, అది తగ్గించాలని మేము
అనేకమారులు చెప్పాము. అయిదు రోజుల క్రిందట టి. బి. పిప్లహాచారిగారు
ఒక ప్రకటన చేశారు. "నాన్ ప్లాన్, నాన్ డెవలప్ మెంట్ ఖర్చులు జాస్తి అవు
తున్నవి, వాటిని తగ్గించడానికి మీరు ప్రయత్నం చేయాలి" అన్నారు. "మేము
కూడ 70 కోట్ల రు.లు తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము, మీరుకూడ తగ్గిం
చండి: అని మనకు చెప్పారు. నేను ముఖ్యంగా మంత్రులయొక్క ఆశంబరాలు,
తిమిగుతున్న ఖర్చులు తగ్గించుకొంటే, మనం కొంత ఖర్చు తగ్గించుకోగలిగి
చెబుతున్నాను. ముట్టయిదట మన జీతాలు పెంచుకోవటం కాకుండా, దేశం
అడుగుని ఉన్నవాడి పంపుని ఫిమిటిఅన్నది ఆలోచించాలి, దవలప-మంట వర్కల
కిన్ ఫ్రక్సన వాటికి ప్లానింగ్ లో నాలుగవవంతు ఖర్చు పెడుతున్నామని సెహ్రాగారు
ఒక సందర్భంలో చెప్పారు. అందులో వన్ ఫిఫ్త ఆఫ్ ది ప్లానింగ్ డిగ్రీండ్లను
నిని ఆరికొండయీ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ పబ్లిక్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ వాల్ క్విస్సెములో
వారు ఉపన్యాసం చెప్పారు. అందువల్ల యీ సమస్య ఆపాడే ఉంది. కాబట్టి
ఎక్కడెక్కడ ఖర్చులు తగ్గించాలనేది మనం ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది.

ప్లానింగ్ వచ్చేటప్పటికీ ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టుకు—ఇదివరకు ఉన్నదాని
కన్నా ధరలు పెరిగిపోయి నరదువల్ల మనం కట్టోలు ధరలు పెంచినందువల్ల
దొంగమార్కెట్ లో గవర్నమెంట్ కూడ కొనవలసిన దుర్లభ పట్టినందువల్ల 75
కోట్ల రు.లు ఖర్చవుతుందని ఎస్టిమేట్స్ వేవీవ నాగార్జున సాగర్ కు ఇప్పుడు 145
కోట్ల రు. అవుతుందని అనుకొంటున్నాము. ఇంకా అది ఎంతవరకు అవుతుందో
తెలియదు. అట్లాగే కక్రానంజిల్ కు మొదట 192 కోట్ల రు.లు ఎస్టిమేట్స్
వేస్తే 250 కోట్ల వరకు పోయింది. ఇన్ ఫ్లెటెడ్ ఎకనమీ గ్రెయిట్ చేసి, ధరలు
పెరిగితే ధీమి కారణము. నేను ఇంకొకటి మనవిచేస్తాను. మైన్ డివర్షన్ లో

మా తాళుకాలో ఒకటి గవర్నమెంటు తీసుకోవాలని అడిగితే—ఎం.ఆర్. పాయ్ గారు అక్కడకు వచ్చి దానికి 30 వేల రు. ఎస్టిమేటును వేశారేమిటి, అది ఎక్కువగా ఉంది అన్నారు. అందువల్ల అది ఇరిగేషన్ వారికి కాకుండా మైనర్ ఇరిగేషన్ కు పంపించారు. అప్పుడు రెవెన్యూ డిపార్ట్మెంటు క్రింద మైనర్ ఇరిగేషన్ వేరే సెక్షన్ లో ఉండేది వారు దానికి 30 వేలు కాదు: 15 వేలు సరిపోతుంది అన్నారు. ఆ ప్రాజెక్టును ఇప్పుడు గవర్నమెంటు తీసుకొంది. ఇప్పుడు దానికి రి లక్షల 80 వేల రు లకు ఎస్టిమేషన్ వేశారు. అందువల్ల మనం ఖర్చుచేశామని తృప్తిపడటానికి ఎస్టిమేటువల్ల ఇన్ ఫ్లేటు చేసి ఎంత డబ్బు దుర్వినియోగం చేస్తున్నామో ఆలోచించండి. అందువల్ల దానిని మనం తగ్గించటానికి ప్రయత్నం చేయక లెకపోతే లాభం లేదు. ఉద్యోగాలు అనేకం ఉన్నవి. పెద్ద ఉద్యోగస్తుల జీతాలు పెంచటం ఎక్కువ అయినది. ఉద్యోగస్తులను పెంచటం ఉద్యోగస్తుల జీతాలను పెంచటం చేస్తున్నాము. ఈ విధంగా చేస్తే మనం ఇక ఎకానమీ ఎక్కడ ఆబ్ జర్వ్ చేస్తాము? ఎకానమీ అంటే—రీల మంది జవాన్లను పికపార్ వెయిమంటారు. ముగ్గురు కలెక్టర్లను ఎక్కువ చేయమంటారు. ఇదెక్కడి అన్యాయం మాకు తెలియదు. ఈ విషయం మార్పు రావాలి. నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ఆలోచనలో మనము ఉన్నాము. 20 వేల కోట్ల రు.లతో నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక తీసుకురావాలని అక్కడ అశోకమేహతా, టి. టి. కృష్ణమాచార్యగారు అనుకొంటున్నారు. మన రాష్ట్రములో నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక వెయ్యికోట్ల రు.ల వరి కనా ఉండాలనే ఆలోచనతో మనం ఉండకపోతే, ఇవాళ ఉన్న ఆర్థిక పథానాన్ని మనం సరిచేస్తామనే షిశ్వాసం నాకు లేదు. మనకు ఫ్రాన్స్ వేసి సెక్స్ టెన్స్, సెడ్డి సర్కిల్స్ ఉన్నవి. వారందరూ మన రాష్ట్రంలో నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళికకు వెయ్యి కోట్ల రు.ల అంచనాతో షానువెయ్యాలి. అయితే ఆ ధనం ఎక్కడి నుండి వస్తుందనెద నెను మరొకరోజు దానిపై చర్చచేసినపుడు చెబుతాను. గవర్నర్ గారి ఉపన్యాసంలో ఒక ప్రధాన విషయం చెప్పలేకపోయాను. వంద సంవత్సరాలుగా రాష్ట్రానికి చెట్లని కోటగా ఉన్నటువంటి గోదావరి అనకట్ట బీటలు వారిపోతే, వారిహృదయంలోకి ఆవిషయం ఏమాత్రం అంటలేదు. ఆ అనకట్ట బీటలు వారిపోయిందని ప్రభుత్వము ఒప్పుకొంది. దాని సంగతి ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది. దాని విషయంలో ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తుంది? రేపు సుబ్బారెడ్డిగారు, బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు తమ సమాధానంలో యీ విధంగా చెప్పవచ్చును. “మేము ఒక బిల్లు తెచ్చాము; కంట్రీబ్యూషన్ డ్రైతులు ఇచ్చినట్లయితే ముందే వసూలు

చేస్తాము" అని చెప్పవచ్చును. అయితే ఇది కంట్రీబ్యూషన్స్‌లో అయ్యేది కాదు. పావలా, బేడా కంట్రీబ్యూషన్‌తో ఏమవుతుంది? ఈ అసకట్టకు ప్రమాదస్థితి రావో తున్నది. ఎన్నాళ్లనుండి ఆహారోత్పత్తికి అడ్డుకుతున్న 12 లక్షల ఎకరాల భూమికి నీరు లేకుండాపోయే దురదృష్టస్థితి రావోతున్నది. కనుక దానిని గురించి ప్రభుత్వం వెంటనే ఆలోచించాలి. మనం గోదావరిపై రైలు బ్రిడ్జి తోబాటు రోడ్ బ్రిడ్జి అడిగితే కేంద్ర ప్రభుత్వం కాదన్నది. దానిమీద యీ ప్రభుత్వం ఏమి చేసింది? దానికి కారణం ఎవరు? దాని రెస్పాన్సిబిలిటీ సెంట్రల్ గవర్నమెంటుది కాదు. వారు మొసట అన్నప్పుడు మన గవర్నమెంటు మొట్టమొదట శ్రద్ధకిసుకోకుండా, వారు చూసుకొంటారులే అని వదలిపెట్టేటప్పటికి—తమ ఇంబెస్టుతో హైవేస్‌ను ఇంకోపేపుకు తిప్పేటప్పటికి, అది సేవనల్ హైవే కాదు కనుక మేము వదలిపెట్టామని కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు అన్నారు. ఇప్పుడు మనం కొంత తబ్బు ఇస్తామంటే, వారు మొత్తం భరించమన్నారు. ఆంధ్రులయొక్క అభ్యుదయానికి వ్యతిరేకంగా టి. టి. కృష్ణమాచారిగారు చేస్తున్నటువంటి ప్రయత్నాన్ని అరికట్టకపోతే ఆంధ్రులకు అల్లరి లేకుండా ఏపని జరగలేదని ప్రజలు అనుకోవేస్తే అది మీకు రావటం జరుగుతుంది. నేను సెంట్రల్ గవర్నమెంటును కోరుతున్నాను—మీరు ఆంధ్రులలో అల్లరిని ప్రారంభించవద్దు. మీరు వ్యాయం చేయండి. కాదంటారా, ఆంధ్రులు అల్లరి ప్రారంభించక తప్పదు; ప్రారంభించినట్లయితే దాని నశితం కేంద్ర ప్రభుత్వం అనుభవించక తప్పదు. కాబట్టి అది ఆలోచించమని కోరుతున్నాను. గోదావరిపై రైల్వే బ్రిడ్జి తోబాటు యీ బ్యారేజ్—యీ రెండింటి నిర్మాణం పూర్తిచేస్తే కాగుంటుంది. ఈ రెండూ సెవరేటుగా నిర్మాణం చేయక తప్పదని చెబుతున్నాను.

భూమిని పెంపుదల విషయంలో సత్యాగ్రహము జరిగిన సంగతి తమకు కూడ తెలుసు. ఆ సత్యాగ్రహము విరమిస్తేగాని మేము ఆలోచించము అన్నారు, సత్యాగ్రహము విరమించబడింది. ఇంతవరకు లెక్కలు లేకయ్యా. అంతే తేలలేదు. అనేకవాటికీ మేము విచారణకు సంపించామున్నారు. విచారణకు సంపించి కాకుండా ఇంకా ఉన్నవి. చాలా ఎనామలీస్‌వచ్చి అరికట్టెను. పన్నుల కారణం వడింది. అన్నలు దద్దులేదుమని మేము కోరాము; కాదు. మేము ఏమో తోచుకుంటే ఇస్తాము; అయితే ఆ తన్ సెనెట్ ఇవ్వటానికి అడ్డం ఏమీ ఉన్నదిలేదు. సత్యాగ్రహ ఉద్యమం అన్నారు. సత్యాగ్రహ ఉద్యమం అనినప్పుడు కోరలు, కేసులు అయినవి. కాని ఇక్కడ వరకు ప్రభుత్వం ఎటువట్టలేదు. ఏమిటో? దాట్లతో వారు

అర్థం కావటంలేదు. వెంటనే అది రద్దుచేసే విషయంగాని, లేదా, మీరు ఇచ్చే కన్ వెషన్స్ ఏమిటో వెంటనే చెప్పాలి. ఈ సందర్భంలో ఇంకో విషయం చెప్పాలి. ఆ రోజు చాలామందిని అరెస్ట్ చేశారు.

ఉద్యమం-ఆగిపోయిన తరువాత కొంతమందిని విడుదల చేశారు. సంతోషం. యింకా కొంత మంది ఉన్నారు. ఆ తరువాత fine, in default confinement అన్నారు. జైలులో అనుభవించారు. ఆ conviction అట్లాగే ఉన్నది, జరిమానా మళ్ళీ వసూలు చేస్తారు. ఆ రెండింటిని రద్దు చేయించాల్సిన పరిస్థితి ఉన్నది. విడుదల చెయ్యము అని మీరు అంటే ఆ వివాదం వేరుగా ఉండేది. కాంగ్రెసు ఉద్యమం చేసినప్పుడు గవర్నమెంటు వాళ్ళు ఒక్కడినీ విడుదల చేయలేదు. విడుదల చేయకపోతే concession అలోచించలేదు. గాంధీయన్ ఒడంబడికలో మేము అందరినీ విడుదల చేస్తాము అన్నారు. అప్పుడు కాంగ్రెసు వాళ్ళందరినీ విడుదలచేయలేదు, అన్నారు. Political truce క్రింద మీరు విడుదల చేయలేదు కనుక మేము అడగము అన్నారు. మీరు విడుదల చేశారు. విడుదలకు మీరు gesture యిచ్చారు. అందుకు సంతోషము. ఆ సంతోషానికి తోడుగా కేసులన్నీ వివరంగా వివరించి మళ్ళీ ఆ పురిటికంపు లేకుండా ఉండేటట్లుచేయవలసిన అవసరం ఉన్నదని చెబుతున్నాను. రాష్ట్రంలో లంచగొండితనం ఉన్నది. లంచగొండితనం యెక్కడ లేదు అంటారు? ఈ లంచగొండితనం ప్రభుత్వం పంచాయితీసమితులదగ్గరనుంచి ప్రారంభిస్తే, జిల్లాగృహాలు అధికారాలలో ప్రారంభిస్తే ఓటర్లు తమ ఓటదగ్గర ప్రారంభిస్తే మనం దానిని బలపరచే అధికారాన్ని, అన్నిచోట్లా ఉపయోగిస్తున్నాము, నాకు ఒక్కొక్కసారి అనుమానం వస్తుంది. కాలికి ఊపువస్తే కాలివేలు నరికినాము. జాగానే ఉన్నది. చెయ్యి విరిగిపోవడానికి వయారైతే, దానికి అది amputation చేశాము. జాగానే ఉన్నది. అసలు తలకాయకే వస్తే ఏమి చేయాల్సివస్తుంది? అనే దిగులుతో ఉన్నాము. డాక్టర్ అయినా దానికి వివారదోషాయం చెప్పలేదు. అమిషిని అవతల పారేయమంటాడు. ప్రభుత్వం కిఖంలో ఉన్నవాళ్ళకే ఈ లంచగొండి అలోచనలన్నీ ఉండేటప్పటికల్లా ఏమిచేయాలో మాకు తోచలేదు. అయితే యివాళ్ళా ఉన్న democracy లో ఈ ప్రభుత్వ విధానం దానితో ఉన్నది కనుక ఏమరూ పోలేనే స్థితిలేదు. అక్కడ లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారు, సందాగారు ప్రతి నిమిషముకూడా వెళ్ళిపోవాలి వెళ్ళిపోవాలి అంటున్నారు. అయితే నా అభినందనలు. కాని, తిరువనూ పిచ్చివాడిక్రింద జనుకడుతున్నారు. అందులో జిల్లాగృహ ఉంది.

ఉన్నదని చాలమంది అన్నారు. sincerity of purpose, aim ఉన్నవాడు ఈ దేశంలో యిప్పుడున్నటువంటి పరిస్థితులలో ఏచ్చివాడికిందొక్క philosopher గా ఉన్నవాడు పనికిరానివాడికిందొక్క వస్తాడు. లంచమిడివనం, అధికార దుర్వినియోగం యొక్కవైపోతున్నది. మా జిల్లాలో మా అధికారి యెవరో మాకు తెలియదు. మా కలెక్టరు యెవరో మాకు తెలియదు. యెవరిని అడిగినప్పటికి అయ్యా, వెంగళరెడ్డిగారు చెప్పాలిఅంటారు. కలెక్టరుద్దగ్గరకి పోయినా అదేంటాడు. అంధ్రరాష్ట్రానికి Chief Minister ప్రహ్లాదందర్శిగారా? గుంటూరుజిల్లాకు వెంగళరెడ్డిగారా! Chief Minister, లేకపోతే, Chief Minister గా Create చేశారా? మాకు యింతవరకు అర్థంకాలేదు. యెవరిదగ్గరకు వెళ్ళి అడిగినప్పటికి అయ్యా, వెంగళరెడ్డిగారిని అడిగారా అంటారు వాడికి ఉన్నదానికావాలి అని అడిగితే వెంగళరెడ్డిగారిని అడిగినారా? transfer సంగతి అడిగినా వెంగళరెడ్డిగారిని అడిగినారా అంటారు. ఇదెక్కడి సంగతి? మాకు తెలియలేదు. పోనీ వారే ఒక dictator అయితే వైస్రాయ్ గా appoint చేస్తే ఇంగ్లండు గవర్నమెంటు నడిచినట్లుగా అప్పటినుంచి ఆ administration నడుస్తుంది. ఆ అధికార దుర్వినియోగం అనేది, దేనికికంటే దానికి ఉపయోగపడవడం చాలా ఉదాహరణ. ప్రభుత్వం హెచ్చరికగా చూడకపోయినట్లయితే జనానికి ప్రజాస్వామి ప్రభుత్వం వైన ఉన్న విశ్వాసం తగ్గిపోతుంది. పరిపాలన సంస్కరణల కమిటీ చేశాము అన్నారు. కాగానే ఉన్నది. ఆ కమిటీ ఏమిచేస్తున్నది అనేది point. ప్రధానంగా దానికి ఒక పని చెప్పాము. లంచానికి సంబంధించినది ఆలోచించమన్నారు అన్నారు. మనరాష్ట్రంలో Vigilance Commission అని చేశారు. శేషాచలవతిరావు గారిని appoint చేశారు. లంచాలగురించి యిన్ని అప్లికేషన్స్ వస్తే ఆలోచించమని పంపించాము అంటారు ఏమిటి? ఎవరికి పంపించాలి? ఈ గవర్నమెంటు అక్కడికి పంపించరాదు. మళ్ళీ ఆయనకు పంపించాలి. దీనికోసం నందాగారు ఒక పద్ధతి అవలంబించారు. ఎవరయినా ఉండేటట్లయితే ఒక గంటసేపు వాదగ్గరకు రమ్మన్నారు. ఆపద్ధతి ఏమైనా అవలంబిస్తారా? అనలు యంతవరకు' తేలిలేదు. ఆ administration ఏమిటో, ఆ ఆఫీస్ ఏమిటో, ఏమి చేయాలో ఆ procedure యంతవరకు చెప్పలేదు, చేసిన వాటికి substantial గా విచారణ కావాలి అన్నారు. ఇక్కడ ఒక విషయం చెప్పాలి. కేషన్స్ కోర్టులోకుడ case prove కాకుండా ఉంటే ఆ case ను ఎవరైనా బైటపెట్టేటట్లయితే, approver గా వస్తే రక్షణ యిస్తారు. మరల గవర్నమెంటు ఎవరైతే ఫాక్టర్లు చెప్పడానికి వస్తారో.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

వాడికి ముందు శిక్ష చెప్పతారు. నిన్న శాసనసభలోనే వచ్చినది. హైడ్ మాస్టర్ గారి విషయంపై ఆయనమీదకూడ చర్య తీసుకుంటాము అని చెప్పారు. అందు వల్ల ఎవరైతే petition యిస్తారో వారికి immunity యిచ్చే పద్ధతి ఉంటేనే మనకు ఎక్కువ వివరాలు వస్తాయి లేకపోతే రావు. ఈ Evaluation Committee 12 రిపోర్టులు యిచ్చారు అంటున్నారు. అవి యిస్తే ఆలోచించడానికి వీలు అవుతుందని చెబుతున్నాను. Tobacco release కాలేదని మేము మనవిచేశాము. దానిని ప్రభుత్వం యింతవరకు ఆలోచించలేదు. అవి అట్లాగే ఉన్నాయి. అదృష్టా, సంతోషమైనవిషయం చెప్పారు. డుఃఖ వార్త అయింది. ఎట్లా అంటే — సంజీవరెడ్డిగారు కేంద్రమంత్రి అయినారు. ఉక్కు మంత్రిగా వచ్చారు యిక్కడికి. మన ఉక్కు ఫ్యాక్టరీ వస్తుందని చెప్పారు. ఆ మరురోజు paper లో యిది గోవాకు పోయిందని చెప్పారు. వారి మాట నమ్ముదామా, వీరిమాట నమ్ముదామా, మనకు ఏమిలేదని అనుకుందామా? దీనివిషయంలో చాలా తీవ్రమైన వ్యవహారం చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. నిర్వాసితుల విషయంలో బెంగాల్ నుంచి వచ్చినవారిని గురించి చెప్పారు. బర్మానుంచి వచ్చినవారు డిక్యులేకుండా ఉన్నారు. వాళ్ళ విషయం వెంటనే ఆలోచించివలసి యున్నది. మన శాసనసభ చేసిన తీర్మానం ఒకటి ఉన్నది. సేలంలో ఉన్న ఆంధ్రులకు రక్షణ కావలసిన అవసరం ఉన్నది. వేవనపల్లె మొదలైనవాటి విషయంలో ఫటాత్కర్ award మీద ఒక తీర్మానంచేశాము. ఆ తీర్మానం యింతవరకు అమలు జరిపనిదే మద్రాసు గవర్నరు మొంటు సేలం జిల్లాను divide చేసి ఆంధ్రులను ముక్కలు ముక్కలుచేసి ఏనాటికి ఏ census లోకూడ రాకుండా ఉండడానికి ప్రయత్నంచేస్తున్నది. ప్రభుత్వం ఆ తీర్మానము అమలుజరిగేంతవరకు ఇవ్వాలి జిల్లాను విభజించి ఆంధ్రులకు ఉన్న minority rights పోకుండా రక్షించేందుకు ప్రయత్నం చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. మనం అందరంకూడ పండితనెవరూ గారికి యివ్వగలిగినటువంటి memory — నిజానికి మన జీవితంలో ఆ సోషలిజము నకు నిజాయితీకి, moral character కన్న యివ్వలేము. ఇప్పుడు కేంద్రంలో వారి మెమోరియల్ కు ఒక కమిటీ వేశాము అన్నారు. వానికోసం ఛర్చదాలు వసూలుచేస్తున్నారు. మనం అందరంకూడ మన చేతనైనంతవరకు యివ్వాలి అవసరం ఉన్నది. అందువల్ల నాయొక్క చిన్న లెక్కలో 118 రూ.లు యిస్తాను. అది రేపు నేను కమిటీకి పంపిస్తాను అని చెబుతున్నాను. డబ్బు రూపంగా last gratitude కునం pay చేసేది ఇది ఎక్కువే Life లో అది కాదు.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

ఈ దేశానికే సోషలిజం, నేవ ఈ రెండు ఉన్నన్న చే ఆయనకు చూపిస్తాము. ఇన్నాళ్ళ నుంచి కామిషేకు పడకుండా ఉండడానికి, బండి తక్కిందలు కాకుండా ఉన్నది, ఆయన వట్టనే. ఆయన వెళ్ళిపోయిన తర్వాత ఈ సోషలిజమును, democracy ని ఎవరు రక్షిస్తారు అనే అనుమానం ఉన్నది. ఒక పార్టీ వియంత్యక్తం కాబోయే ప్రమాదం కంటికి అవుపడుతున్నది. Uncontested elections. Nominations ఎల్లీ పారేయండి అనే పద్ధతి వచ్చేటప్పటికల్లా—నేడు క్రిందమంచి indirect elections ప్రారంభించాలనే ఆలోచన ఉన్నది. Indirect election పనికిరాదు. Legislators కు direct elections ఉండాలి. ఏమైనా federal government సంపూర్ణవిధానం పెరగాలి. అనాడే నిజమైన సోహారులు పమర్పిస్తామని అని చెప్పేవాడని తమకు చాలా ప్రమయిచినందుకు తప్పించమని కోరుతూ యింతటితో తెలిపు తీసుకుంటున్నాను.

(శ్రీ పి బాపయ్య (తిరువూర్) అధ్యక్షా, గవర్నరుగారు తమ ప్రసంగాన్ని మన దేశాన్నే కాకుండా ప్రపంచం అంతటినీ కూడ దుఃఖ సాగరంలో ముంచిన మహా నాయకుని నిర్వాహానికి శ్రద్ధాంజలి పుటించుచూ ప్రారంభించడం ఎంకో గమనించదగిన విషయం. వారికి శ్రద్ధాంజలి పుటించడం అంటే—వారు ఏ democratic socialism ద్వారా ప్రపంచాన్ని ఉద్ధరించాలని ఆశుకున్నారో దానిని తప్పకుండా చూచుకుంటూ, అదారి పడస్తూ మనదేశాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవడమే ఆయన ఆత్మకు శాంతి కలుగజేయడమని కనుక మనదేశంలో ఉండే 40 కోట్ల మంది ప్రజలకూడ ఆవిధంగా నడుస్తారని, నడవడానికి వ్రయత్నం చేస్తారని నేను ఆశిస్తున్నాను.

గవర్నరుగారి ప్రసంగములో రెండవస్థానంగా విజయవాడిలో జరిగిన గృహదహనాలకు సంబంధించి వున్నది. నేను కృష్ణాజిల్లాలోని ఒక వియోజక వర్గమునకు ప్రతినిధిని కావడంచేత గృహదహనాల విషయంలో కొంత మాట్లాడడం అవసరమనుకుంటున్నాను. గవర్నరుగారి ప్రసంగముపై అభివందన తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టిన డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలవతిరావుగారు ఆవిషయంపై చాలా సమగ్రంగా మాట్లాడారు. ఇంకేమీ దానిపై మాట్లాడవలసినది లేదు. చాలావి అపుటకొరకు ముఖ్యమంత్రిగారు అక్కడికిరావడం. ఐ. తి. గారిని రప్పించడం పోలీసును ఎక్కువచేయడం దాదాపుగా ప్రజలలో భయాన్ని పోగొట్టడానికి వ్రయత్నించడం జరిగింది. ఒక విజయవాడ పట్టణంలోనే గానూడా కృష్ణా.

జిల్లాలలోని అన్ని గ్రామాలలోని ప్రజలు భయభ్రాంతులకు గురియైన యీ గృహ దహన ఘోరకాండ కొంత ఆపుజేయడానికి అవకాశం కలిగింది. ప్రత్యేకం దాని కొరకు అగ్నిమాపకదళాలను తీసుకొచ్చి పెట్టారు. అందుకు చాలా సంతోషం, అయితే ఈ గృహదహనకాండ ఒక్క విజయవాడలోనేగాక, కృష్ణాజిల్లాలలోని కొన్ని గ్రామాలకు, వేసవికాలం కావడంవల్ల, వ్యాపించకుండా వుండలేదు. అయితే విజయవాడలో ఒరిగిందానికి, వీటికి సంబంధంలేదని ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పాడుగాని, ఇది ఒక కార్యక్రమం ప్రకారం జరుగుతున్నది గనుక గ్రామాల తోనికికూడా వ్యాపిస్తుందని కృష్ణాజిల్లాలలోని ప్రజలంతా భయభ్రాంతులైనారు. అందువల్లనే మేము ఇదివరకు అప్పడప్పుడు తమద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తూ వచ్చాము. గ్రామాలలో ఎక్కువగా పూరియిళ్లు వుంటాయి కాబట్టి, వేసవికాలంలో ప్రజలను యీ ప్రమాదాలనుండి రక్షించేవిమిత్తం ఏమిటి తాలూకా పాడేక్వార్టర్సులోనైనా ఒక అగ్నిమాపకదళాన్ని ఏర్పాటుచేస్తే ఆయాచుట్టు ప్రక్కల గ్రామాలకు సౌకర్యంగా వుంటుందని చెబుతూ వచ్చాము. కనుక యిప్పటి పరిస్థితులను చూపినతర్వాతనైనా ముందు ముందు ఇట్టి ప్రమాదాలు జరుగకుండా వుండేవిమిత్తం ఆవిధమైన సౌకర్యాలు చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరు తున్నాను.

ఇక్కడ గవర్నరుగారి ప్రసంగములో విద్యగూర్చి ఎక్కువగా చెప్పారు. మన ప్రభుత్వం విద్య విషయ లో చాలా ముందంజవేస్తున్నదనేవిషయం అందరూ అంగీకరించవలసివచ్చింది. అయితే విమర్శలుచేసేవారు ఎన్ని విమర్శలుచేసినా వాటికి ఆధారం యేమీవుండదు. గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో విద్యగూరించి ఎన్నో విషయాలు చెప్పారు. జాతికలకు సెకండరీ విద్యవరకు ఉచితంగా ఏర్పాటు చేయడం చాలా గొప్ప విషయం. స్త్రీ విద్యను అభివృద్ధిచేస్తే కుటుంబమంతటి లోనూ విద్య వుంటుందనేది గమనించవలసిన విషయం. ఆవిషయంలో మన ప్రభుత్వం ముందంజవేసినది, మనదేశం వీడ దేశం. అనేకమంది వీడవారవడం వల్ల చదువుకొనడానికి అవకాశంలేకపోతున్నది. అందువలన జాతురకుకూడా సెకండరీ విద్యవరకు ఉచితంగా గరవడానికి ఏర్పాటు ప్రభుత్వం చేస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

ఇంక, పీజు, స్కాలర్ షిప్పులవిషయంలో నైపుకబడిన తరగతులవారికే అనిపించుండా, అయాకుటుంబాల ఆర్థిక పరిస్థితిని ప్రాతిపదికగా తీసుకుని ఏర్పాటు

చేశారు. 1500 రూపాయలకు లోపల ఆదాయం పన్నువారికి స్కాలర్ షిప్పులభ్యంకావడానికి అవకాశం వున్నది అన్నారు. అది చాలా కొద్దిమొత్తం NGO's యితర చిన్న చిన్న ఉద్యోగులకు నెలకు కేతనం 125 రూపాయలు వచ్చేవారికి అందుబాటులో యుండదు. వారు 125 రూపాయలు వారు తమ సంసారాలను ఏవిధంగా పోషించుకొనగలరో తమకు తెలియనిదికాదు. అయితే గనుక కుటుంబంలోవుంటే యూరోజుల్లో ఆనంసారం ఎలా గడుస్తుందో తమరే ఆలోచించండి. అందువలన యీ పరిమితిని 2 వేలో 2,500 రూపాయలలో పెడితే వారికి యీ సౌకర్యం లభ్యమై చాలామంది సంతోషించడానికి అవకాశం వుంటుంది. అవిధంగా ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

నీటి పారుదల విషయంలో మన ప్రభుత్వం ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నది. అనేక పెద్ద చిన్న ప్రాజెక్టులు ఏర్పాటు చేసుకుంటున్నాం. కొన్ని చిన్న ప్రాజెక్టులు పూర్తి అయి ఫలితాన్ని కూడా యిస్తున్నవి. ఈ సందర్భంలో తమద్వారా ప్రభుత్వానికి ఒక విన్నపం చేయవలచుకున్నాను. వా నియోజకవర్గం పూర్తిగా యిదివరకు జమీందారీప్రాంతం. అప్పుడు వంద ఎకరాల ఆయకట్టుకు ఒక చిన్న చెరువు వుండేది. ఇప్పుడు దానిక్రింద 400 ఎకరాలవరకు ఆయకట్టు పెరిగింది. కాని, ఆ చెరువులు, అనకట్టులు, లోతుచేయక, మరమ్మతులరేక పడివున్నాయి. తత్ఫలితంగా ఆయకట్టుకు నీరు లభ్యంకావడంలేదు. అందువలన అక్కడ ఒక సంవత్సరం పండితే రెండు సంవత్సరాలు ఎండిపోయే పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. కనుక ప్రభుత్వం యీ విషయంలో ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొని నీటి పారుదల సౌకర్యాలు సక్రమంగా వుండేట్లు చేయవలసిందిగా కోరుకున్నాను. చెరువులు, బండ్స్ మరమ్మతు విషయంలో తప్పక ప్రభుత్వం ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొనవలసివున్నదని, తమద్వారా మరొకసారి మనవిచేస్తున్నాను.

ఇక వైద్యసౌకర్యాల విషయమున్నది. వైద్యకళాశాలలవేకం ఏర్పాటు చేసుకుంటున్నాం. సమీక్షలలో ప్రైమరీ హెల్తు సెంటర్స్ ఏర్పాటు అవుతున్నాయి. ఏన్ని ఏర్పాటుయినప్పటికీ, వైద్య పదుపాయలలో చాలా లోపాలు కనిపిస్తున్నట్లు వున్నాయి. ఈ పరిస్థితులలో కనీసం ప్రతి కాలాకానూ ఒక వైద్యుడు నొప్పిలలోను ఒక ఎస్సీ సెంటర్ ఏర్పాటుచేయవలసిగా కోరుకుంటున్నది. 500-600 మైళ్ళదూరంలో వుండి ప్రమాదం అనిపిస్తే, వైద్యులు కాక 200 మైళ్ళదూరంలో వుండి దాకంలో వున్న ఎస్సీ సెంటర్ వైద్యుని పిలువడం

ఆతర్వాత వైద్యానికి రావడం కష్టమైపోతున్నది. దీనిని ఏర్పాటుచేయడానికి యెంతో డబ్బు కావలసినమాట వాస్తవం అయినప్పటికీ, ప్రభుత్వం యీ విషయంలో శ్రద్ధతీసుకుని ప్రతి తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్ లో ఒక ఏక్స్ రే ప్లాంటును ఏర్పాటుచేయడానికి ప్రయత్నించవలసిందిగా తమద్వారా మనవిజేస్తున్నాను. ఆరోగ్యం ముఖ్యమనేవిషయం ప్రభుత్వానికి తెలియనిదికాదు. చేస్తున్నారు. చేయడంలేదనికాదు. అయితే ఆసౌకర్యాలు ప్రజలకు చాలడంలేదు. ప్రత్యేక శ్రద్ధ వైద్యం విషయంలో తీసుకొనవలసినదిగా మరొకసారి కోరుతున్నాను.

ఉన్నితన్ కమిటీ రిపోర్టులో కరణం మొదలైన గ్రామోద్యోగులగూర్చి చెప్పారు. యెంతవరకు చారి సూచనలు అమలుజరుపుతారో యోచించవలసి వున్నది. అయితే ఈ సందర్భంలో ఒక విషయంమాత్రం చెప్పవలసివున్నది. శిస్తు వసూళ్ళగూర్చి అనేకసార్లు మేము చెబుతున్నాము. రైతులకు pass books యిచ్చారు, pass books కొనమన్నారు. రైతులు కొన్నారు. వారికి వున్న ఖామీ, దానిపై శిస్తు, సెస్సు మొదలైన వివరాలన్నీ అందులో పొందు పరచాలి. కాని కరణాలు అవిధంగా చేయడంలేదు. తహసీల్దారు, రెవిన్యూ యినస్పెక్టరు, చివరికి కలెక్టరుకు చెప్పినా వారు ఆ పుస్తకాలలో వివరాలు వేయడంలేదు. దీనివల్ల రైతులు అనేక యిబ్బందులకు గురి అవుతున్నారు. లాండ్ మార్బ్ గేజ్ శ్యాంకులు, క్రెడిట్ సొసైటీలు వున్నాయి. అందులో రైతులకు అప్పలు యిస్తున్నారు. ఆసమయంలో రైతుల ఆస్తివివరాలు వారు అడుగుతున్నారు. కరణంమాత్రం ఆ పుస్తకాలలో ఆ భోగట్టా యేమీ వ్రాయడం లేదు. ఎంత ఖామీ, యెంత శిస్తు, మొదలైన వివరాలులేనిదే వారు రైతులకు అప్పలు యివ్వడానికి అవకాశం వుండదు.

కాస్తో, కూస్తో కరణానికి ముట్టచెప్పితేగాని భోగట్టా రావడంలేదు. pass book ఉన్నట్లయితే, కరణాల దగ్గరకు వెళ్ళి ప్రాధేయపడనక్కరలేకుండా, రైతులకు తప్పకుండా అప్పలు తెచ్చుకోడానికి సౌకర్యం గలుగుతుందిగనుక ఆసౌకర్యం కలుగజేయవలసిందని ప్రార్థిస్తూ సేతివు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ వి. రాజగోపాలాచార్యుడు : అధ్యక్షా, నెహ్రూగారు మహాపురుషుడు. మహాత్తముడు. ఆయన కాలరేఖనే మనదేశాన్ని ఉన్నత స్థానానికి తీసుకువెళ్ళడానికి కృషిచేశాడు. మన ప్రజలకు వారి కెంతో కురువడం ఉన్నాడు. అయితే ఆ నెహ్రూగారి సూచనలతోనే 19వ సవరణబిల్లు తయారైంది. రైతులకుగానికీ, పేద

విధంగా నష్టం జరిగిందో తెలియచేయవలసి వున్నది. ప్రభుగారు తప్పనిసరిగా రైతాంగానికి హక్కులను రక్షిస్తారని అనుకున్నాము కాని, దానికి వ్యతిరేకంగా 19వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా రైతులకు ఎట్లా హక్కులు కూడా పోయేటట్లు చేశారు. దానికిమాత్రం చాల విచారిస్తున్నాము.

మంత్రులు శాసన సభ్యుల ఎడల ఎట్లా వ్యవహరిస్తున్నారో మీ దృష్టి తెస్తున్నాను. శ్రీ రుక్మావర్ణగారు శాసన సభ్యులు. వారు శ్రీ చెన్నారెడ్డి గారికి వస్తున్నానని ముందే తెలిపారు. వారికి interview time కూడా fix చేశారు ఆ సమయం వెళ్లి 10 నిమిషాలు — 15 నిమిషాలు కూర్చున్నారు. కాని వారిని చూచే అవకాశం లేదు. మరొక 5 నిమిషాలు కూర్చుని తిరిగి వచ్చేశారు. ముందుగా interview fix up చేసుకొని M. L. A. వెడితేనే పోనీ యింకొక 5 నిమిషాలలో చూస్తారని చెప్పేవారుకూడా లేకపోతే యిక సామాన్య ప్రజలను మంత్రులు ఎట్లా చూస్తారో మీరే అర్థం చేసుకోవాలి. ఇలాంటి behaviour సరైనదికాదని వారికి మనవి చేస్తున్నాను. M. L. As. కు సామాన్యమైన మర్యాద అయినా చేయడానికి వారు సంసిద్ధంగా వుండాలని కోరుకున్నాను. ప్రధానాధికారి సంబంధించి ఒక మాట చెప్పవలసివుంది. ఈ ప్రధానాధికారి వల్ల చేశాన్ని ఉద్ధరించబోతున్నామని కాంగ్రెసువారు, మంత్రులు చెబుతున్నారు. ఈ ప్రధానాధికారి వల్ల కలిగిన ఫలతాలను రెండు మూడుగా వర్ణింపవచ్చు. 1951లో ప్రధానాధికారి చేపట్టిన తరువాత 5—6 families వారు 8.50 కోట్ల రూపాయలు అర్జించుకున్నారని తెలుస్తోంది. ఈ 5, 6 మందిని విడిచిపెట్టితే కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం హయాములో యీ ప్రధానాధికారి అమలు చేసిన తరువాత జరిగినదేమంటే ఒక కొత్త వర్గం వచ్చింది. — కాంట్రాక్టరులు, రైసెన్సు దారులు, permit holders యిలాంటి వారు 6, 7 ఏండ్లలో నులభంగా లక్షలు సంపాదించుకోడానికి కలు కలిగింది. ఇది కాదని ఎవ్వరూ చెప్పలేదు. Statistics తీసుకుంటే యంతకు ముందు ఏమాత్రం ఆస్తిపాస్తులు లేనివారుకూడా లక్షలకొద్దీ సంపాదించుకొన్నారని తెలుస్తోంది. పూర్వం గొప్పవారని ఎవరిని అనేవారంటే — ఎక్కువగా త్యాగాలు చేసినవారిని తైలకు వెళ్లినవారిని, ఆస్తిపాస్తులు పోగొట్టుకొన్నవారిని — అనేవారు. కాని, యీనాడు కాంగ్రెసు ప్రభుత్వంలో ఎవరు తక్కువ కాలంలో ఎక్కువ bus routes సంపాదించుకొన్నారో, ఎవరు ఎక్కువ పేదలు కొనుక్కున్నారో, ఎక్కువ factories పెట్టి ఎక్కువ లక్షలు గడించారో తాము గొప్పవారు అనేవారని చెప్పింది. అవనిం దినకానిది వ్యవహారం.

సభివృద్ధిచేయడానికేనా యీ ప్రణాళికలు అనేది ఆలోచించాలి. ఈనాడు లంచ గొండితనం గురించి అందరూ చెబుతున్నారు. దీనిని నిర్మూలించడానికి నందా గారు ప్రయత్నం చేస్తున్నారని వింటున్నాము. చాల సంతోషమైన కార్యమే. లంచగొండితనం గురించి అందరూ ఉద్యోగిస్తులమీద పడుతున్నారు. వారితో వుంటే తప్పనిసరిగా లేకుండా చేయవలసిందే. కాని అంతకంటే ఎక్కువగా ప్రజాసేవ చేస్తున్నామని చెప్పేవారిలోను, మంత్రిలలోను, శాసన సభ్యులలోను రాజకీయ నాయకులలోనూ వుంది. పీఠం తా అంచాలు తీయడంలేదా? ఎక్కువగా ఆర్జనలు చేయడంలేదా? ప్రజాసేవకోసం ముందుకువచ్చి ప్రజలకు దండాలుపెట్టి అధికారం సంపాదించి దుర్వినియోగం చేసేవారిపై ముందుగా చర్యతీసుకోక పోతే ఉద్యోగిస్తులమీద తీసుకున్నంత మాత్రాన లాభం ఏమిటి? M. L. As. మంత్రులుగా వున్నవారు, రాజకీయ నాయకులుగా వున్నవారు లంచాలు తీసుకుంటూ మమ్ములనుమాత్రం శిక్షించినందువల్ల ఏమి ప్రయోజనం అంటున్నారు. వారికి ఏమి చెబుతాము? అసెంబ్లీ సభ్యులు, పార్లమెంటు సభ్యులు—సభ్యులుగా వచ్చేసరికి వారి ఆస్తిపాస్తులంతో, సభ్యులైన తరువాత ప్రతినంవత్సరం వారిఆస్తులు ఎంతెంత అయ్యాయో ప్రభుత్వానికి సమర్పించేటట్లు ఎందుకు చేయకూడదో నాకు అర్థంకావడంలేదు. మంత్రులేకాదు, మంత్రుల బంధువులు, స్నేహితులు కూడ అధికారాలు చలాయిస్తున్నారు. మంత్రిగారి బావమరిదికి, తమ్మునికి, స్నేహితునికి అధికారం ఉన్నది. ప్రజలు మంత్రుల కంటే ముందు పీరిడగ్గరకు వెళ్లాలి. వారు యీ విధంగా డబ్బు సంపాదించు కొంటున్నారు. దీనిని తప్పనిసరిగా అరికట్టాలి. లేకపోతే యీ అవినీతి పోదు. దేశంలో political corruption అభివృద్ధి చెందుతోంది. మనం చేస్తున్న శాసనాల వల్లనే political corruption ఎక్కువగా పెరుగుతోంది. ఇప్పుడు three tier system పెట్టారు. మూడంతస్తుల మేడ. ఇది దేశాన్నంతా కలుషితం చేస్తున్నది. దేశాన్నంతా అవినీతికరంగా చేస్తున్నది. పంచాయతీ ఎన్నికలలో యిదివరకు కరప్షను వుండేదికాదు. పంచాయతీల పంచాయతీ సమితులకు జోడించారు. సమితులను జిల్లాపరిషత్తులకు జోడించారు. అప్పుడే లంచగొండితనానికి పునాదులు వేసినట్లయింది. పంచాయతీలో వార్డుకు మెంబరుకావడానికి 2000 నుంచి వేలరూపాయల వరకు ఖర్చుచేస్తున్నారు. పంచాయతీ ప్రజెంటుఅయిన వెంటనే సమితిప్రజెంటు కాగోరేవారు వారినిబస్సులతోకూర్చి పెట్ట మైసూరో, బెంగళూరో, శ్రీరంగమో, మధురో తీసుకుపోతున్నారు, విజయవాడలో వున్నవారు హైదరాబాదుకో మరొకచోటకో తీసుకుపోతున్నారు. వారం

దరికి సారాయి పోయిస్తున్నారు. వేల కుసాయలు కుప్పకొస్తున్నాయి. Political corruption విపకీతంగా పెరిగిపోతుంటే ఎన్నడు పోరాడే ప్రయత్నం దానికి ఆస్కారం ఎక్కడ వుంది? నంబూగారు, శాస్త్రిగారు, వాంఛీమూలలో పున్నవారు, ప్రగతివక్షంలో పున్నవారు-అందరూ క్రియమైన దేవా యా కర్మను నిర్మూలించడానికి వీలవుతుందా? సాధ్యం కాదు. ఉన్న విధానాలు మార్చాలి. ఒక్కొక్క విధానం తప్పుడు పంథాకు, అవివేచికి దారిరీతం చేశారా? విధానాలు మార్చకపోతే వాటివల్ల వచ్చే ఫలితాలకు దిలవలేదు. చెడుగు మనం అటంకపరచ లేము పంచాయతీ రాజ్ — యీ three tier system రీతేయాలి పంచాయతీలు తమకుతాము ఎన్నుకోనేట్లు చేసి జిల్లాపరిషత్తులకు adult franchise గీచ direct elections పెట్టితే యీ corruption వంపదు. ఈ పంచాయతీ నమితులు అనవసరం. వాటిని రద్దుచేయాలి కోరుతున్నాను.

విద్యకు సంబంధించి రెండు ముక్కలు చెబుతాను. ఇంతవరకు ఒక uniformity లేకుండా వుంది. Secondary Schools, Higher Secondary Schools, Multipurpose Schools కి రకాతైన schools పెట్టేవారంతా కాలేజీ కోర్సుకు వచ్చేసరికి seats ఎలా పంచాలో అర్థం కాకుండా వున్నది. విద్యవిషయంలో ఒక విధమైన పద్ధతి ప్రవేశ పెట్టలేక పోయారా అనేది ఆలోచించాలి. ఒకే విధానం వుండేట్లు చూడాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ప్రతి విద్యను ప్రభుత్వంవారు పోగొట్టసాస్తున్నారు. అందుకు అభినందించాలి. అడబ్బెట్లు S. S. L. C. చదవాలంటే వారికి వేతనాలు వసూలుచేయకూడదు అన్నారు. అది మంచిదే, కొన్ని ప్రయివేటు స్కూల్స్ లో ఈ ఉద్యమ వచ్చిన తరువాతకూడా బాలికలకు వేతనాలు వసూలుచేస్తున్నారు. ఏండువల్లకో ప్రభుత్వం విచారిస్తారా? ఎందువల్లచేస్తారు? ప్రయివేటు స్కూల్స్ వదలడానికిసాధ్యం కాకపోతే కాంపెన్సేషన్ ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలి. ఆ విధంగా కాంపెన్సేషన్ ఇచ్చినప్పుడు వారుకూడా బాలికల నుంచి తీసుకోవడానికి వీలులేకుండా ఉంటుంది. వాకువచ్చిన information నుబట్టి వివేకవర్ధనిలోను కేశవ మెమోరియల్ లోను ఈ సంవత్సరం కూడా బాలికలనుంచి వేతనాలు తీసుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వం ఆర్డరు ఉన్నప్పటికీకూడా ప్రయివేటు మానేజిమెంటు జీతాలు వసూలు చేస్తున్నారంటే వట్టం వస్తుందనే భయంచేత కాదా! వారికి కాంపెన్సేషన్ ఇచ్చే పద్ధతి పెడితే తప్పుకుండా వేతనాలు లేకుండా చేస్తారు. అందువల్ల అడబ్బెట్లు పక్కాగా చదువుకోడానికి వీలుంటుందని నేను నమ్ముతున్నాను.

Mr. Deputy Speaker : Is it the information - of this year?

Sri P. Rajagopala Naidu : Yes, Sir.

Mr. Deputy Speaker : I will try to correct it.

శ్రీ పి. రాజగోపాలాచార్యుడు . గవర్నరుగారి ఎడ్రెసులో ప్రధాన విషయాలు ఉండాలి. గవర్నరుగారు పాలిసీ స్టేటుమెంటు ప్రకటిస్తున్నారు. అవిధాన ప్రకటనలో బంజరుభూములు పంపకం గురించి లేదు. శిస్తు తగ్గింపుగురించి లేదు బంజరుభూములగురించి చెప్పాలంటే పెద్ద కథగా ఉంటుంది. ఎన్నో సంవత్సరాలుగా బంజరుభూములను పంచుతామని చెబుతూనే ఉన్నారు. దానిని రావణాసురుని కాష్టంమాదిరి అరకుండా పెట్టుకోవాలి. రెండు సంవత్సరాలలో మరల ఎన్నికలు వస్తాయి. ఎన్నికలు వచ్చేముందు బంజరుభూములను పంచుతామని అంటేనే పేదవారి వోట్లు తీసుకోవడానికి వీలుంటుంది, ఎన్నికలు వచ్చినప్పుడు బంజరుభూములను పంచుతామని ప్రచారంచేయడంకోసం ఎన్నికల ప్రచారంలో ప్రాచుకుంటారు. ఎన్నికలకోసం! బంజరుభూముల పంపకం ఏ ఎన్నికలకు తరగకూడదు. ఏదో ఒక మిష కావాలి, సైనికులకోసం పట్టాలు ఇవ్వకుండా పెట్టుకొన్నాం అన్నాడు, ఎంతో agitation వచ్చింది. లక్షలాది పేద ప్రజానీకం అందోళనచేసారు. ప్రభుత్వం ఆలోచించిందా? ఇది ప్రజా ప్రభుత్వమట! ప్రజలు అందోళనచేస్తే వారు కోరితే అంగీకరిస్తారుట! దీనిని ప్రజలు కోరడమేకాదు; ప్రభుత్వం, కాంగ్రెసుపార్టీ అంగీకరించిన విధానం ఇది. ఎన్నికల ప్రచారంలో పొందుపరచిన వద్దీ, ఎన్నికల ప్రచారంలో ప్రజలకుచేసిన వాగ్దానం చెల్లించరాదా? ప్రజలు కోరితే ఎందుకు సత్యాగ్రహం చేసినారు? జైలుకు వెళ్ళినారు. ఇలాంటి కోరికను వెరవేర్చడానికి ఈ దినం ప్రభుత్వం ముందుకు రావడంలేదు, దీనిపై మనం గమనించవలసిఉంది. ప్రభుత్వానికి ప్రతిష్ట! సత్యాగ్రహం చేశాడుట! పోలీసులు ఎదురు తిరుగుతున్నారు! కాబట్టి పంచేది లేదు అంటున్నారు. ప్రభుత్వానికి ప్రతిష్టకావాలా? ప్రజలే ప్రభుత్వం అంటున్నారు. ప్రజలవద్దకు గుడిపెలవద్దకు వెళ్ళి కానసభకులు కావాలని ముందుకు వెళ్ళి కావాలని కోరికలున్నవారు దండాలుపెట్టి బంజరుభూములను పంచుతామని మాకు వోట్లు ఇవ్వాలన్నవారు ఇక్కడకువచ్చి మాకు ప్రతిష్ట మీదం దరుస్తున్నారని తిరుగకూడదు. మాకు ఇష్టంవస్తే ఇస్తాము అని ప్రతిష్టకోసం పట్టు పకితే ప్రతిష్టకోసం ప్రాచుర్యం ప్రభుత్వాన్ని ఎందుకు ఎదిరించకూడదు? చెప్పండి.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

అని కోరుతున్నాను. బంజరులను సంపదం చేయాలి నా తెలివిన భోగల్పా బట్టి రివెన్యూ మంత్రిగారు బంజరులను సంపదంచేయవచ్చునని కానినెట్. సంపదం నట్లు తెలుస్తోంది. కానినెట్ ఏమిచేసినదో మాకు తెలియదు. వెనువెంటనే మంత్రి వర్గం ఈవిషయమై తగు నిర్ణయంచేయాలని కోరుతున్నాను. శిస్తువిషయమై ఒక నిర్ణయానికి ప్రభుత్వం వెంటనే రావాలి. లెక్కలు తేలితదనేమాట మంచిది కాదు. ఈనాడు కాకపోయినా వది సంవత్సరాలైనా, మీరు వసూలుచేసేది ధర్మమా అధర్మమా అనేది చూడాలి, ఏ authority మీద వసూలుచేస్తున్నారని చూడాలి ఎన్నో arguments చెప్పాడు, ధరలు పెరిగాయి కాబట్టి పెంచుతామన్నారు. మేము శాసనసభకు లెక్కలు ఇచ్చాము, ప్రభుత్వంకు లెక్కలు చూపించాము. ఎకరానికి రూ. 37 లు కంటే ఎక్కువగా నికరాదాయం రాలేదని ప్రజాశాసక కాలంలో లెక్కలనుబట్టిచూస్తే రైతులు అప్పులలో పడిపోయారనే సంగతి అందరికీ తెలిసినదే. ప్రభుత్వం ప్రకటించిన లెక్కలుబట్టి రైతులు ముందుకంటే తప్పుడు ఎక్కువగా అప్పులలో పడిపోయి ఉన్నారనే సంగతి ఆందరికీ తెలుసు. వారికి శిస్తులు తగ్గించవలసిన అవసరం ఉంది. కాని శిస్తులు తగ్గించాడు. రీసెటిల్మెంటుచేస్తే అన్నిచోట్లా శిస్తులు తగ్గించవలసిన అవసరం ఉంది, శిస్తులు తగ్గించడానికి మీరు తగ్గించడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారంలేదు, అధికారం ఉందా లేదా అనే విషయమై తోర్పులలో కేసులున్నాయి. కిటి విషయంలో ఇంకా నిర్ణయం లేదు, stay ఉంది, ఈనాడు కొన్ని కోర్టురూఫాయలు అదనంగా శిస్తు వసూలు చేస్తున్నారు, అందులో ఎందుకు కొంత తగ్గించకూడదు? తగ్గించడానికి ప్రయత్నం ఎందుకుచేయకూడదు? ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. వెంటనే ఈవిషయమై నిర్ణయానికిరావాలి, ఆ ప్రకటనచేయాలని నేను కోరుతున్నాను. ఆహారోత్పత్తి విషయంలో ప్రభుత్వం ముందుకు పోలేటండా ఉంది. ప్రాజెక్టులు కట్టడం విషయం అట్లా ఉంచండి, మెనర్ ఇరిగేషన్ విషయం అట్లా ఉంచండి. మనకు ఉన్న డబ్బుతో ఎక్కువగా అభివృద్ధిచేయడానికి పులున్నా కుతూహలం లేదు. ఉదాహరణ చెబుతున్నాను, ఈనాడు లెక్కలు తీసుకుంటే ప్రభుత్వం లెక్కలు ప్రకారమే ఆంధ్రలో ఎకరానికి ఎంత ఉత్పత్తి అవుతున్నదో తెలుసుకొంటే అందులో సగమే ఉత్పత్తి అవుతోంది. గుంటూరుజిల్లాలో కొన్ని చిత్తూరుజిల్లాలో కొన్ని ఎకరానికి వెయ్యి పౌండుల వరి పండుతుంటే మెదక్, విజాపూర్లో జిల్లా లో పత్తి పోమలే పండుతున్నట్లు విజాపూర్లో విజాపూర్లో అది Statistics వారు ప్రకటించారు. ఇది ప్రైవేటులోనూ ఉంది అట్లాంటే చూచినా అధికారికంగా

తెలంగాణాలో సగమే పండుతోందని లెక్కలు చెబుతున్నాయి. తొమ్మిది జిల్లా లతో ఇంత తక్కువగా ఎందుకు పండుతోంది? దానికి కారణాలు ఏమిటి? Soils చూస్తే ఆంధ్రలో soils కంటే తీసిపోవు, ఇక్కడ ఉండే climatic conditions ఆంధ్రలోకంటే తీసిపోవు. రాయలసీమ కరువు పొంతం, అలాంటి కరువుకాటకాలు వచ్చేది ఒకటిరెండు జిల్లాలుతప్ప తెలంగాణాలోలేవు. Irrigation facilities చూచుకన్నా తెలంగాణాలో ఎక్కువగానే ఉన్నాయి. ఇక్కడ ఎందుకెల్ల చాలా తక్కువగా పండుతోందనేది పరిశీలనచేస్తారా? ఎందువల్ల పరిశీలన చేయలేదు. అహోరాత్రి అభివృద్ధిచేయడానికి సరియైన పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టాలని కోరుతున్నాను. కరువు నివారణ విషయమై రాయలసీమ మొత్తంమీద ఊమం ఉంది. పరిశీలనవత్సరం వర్షాలు కురవడంలేదు. పంటలు పండడంలేదు, జనం—చాలా కష్టాలు పడుతున్నారు. దానికి సంబంధించి ప్రభుత్వానికి ఎన్నో సార్లు చెప్పాము. ఈవాటికైనా గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో గుర్తించినట్లు తెలుస్తోంది. అందుకు సంతోషం, కరువు నివారణ పథకానికి కొన్ని కోట్లు ఇవ్వాలని కేంద్రప్రభుత్వం అడిగినట్లు ఇందులో ఉన్నది. అందుకు సంతోషిస్తున్నాము. ఒక్క ఆంధ్రరాష్ట్రానికే సంబంధించిన సమస్యకాదు, సర్వ భారతదేశానికి సంబంధించిన విషయం. వరద నిరోధక పథకాల ఏర్పాటుచేయడానికి దేశం మొత్తంమీద మూడవ ప్రజాళికలో డబ్బులు ఏర్పాటుచేసారు. అదేవిధంగా మన ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోని రాయలసీమ మొదలైనచోట్ల. మైసూరు మహారాష్ట్రలోను రాజస్థాన్‌లోని గోల్కొండలోని ఎజాంబాద్ మొదలైనచోట్ల కరువు రాక్షసిని నిర్మూలనచేయడానికి కొన్ని కోట్ల రూపాయలతో నాలుగవ ప్రజాళికలో భారతీయపథకంగా రూపొందిస్తేనే ఊమనివారణ చేయడానికి వీలుంటుంది కాబట్టి అలాంటి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. విజయవాడ గృహదహనాలు గూర్చి ఒక్క విషయం చెప్పాలి. పిచ్చిపముతో అమానుషమైన కార్యాలు చేపారు, గర్హించదగినవిషయం. ఇలాంటివి మనదేశభజన జరిగినప్పుడుతప్ప జరుగలేదు. విజయవాడలో జరిగినట్టివి తమిళనాడులోలేదు. పోలీసులు గట్టి చర్యలు తీసుకోకపోతే మరల విస్తరించే ప్రమాదం ఉందని చాలాచోట్ల చెబుతున్నారు. మరల విజయవాడకు వెళ్లి మైళ్ళలో ఒక మైసూరులు ప్రక్క రెండు గుడిసెలు కాలినట్లు తెలుస్తోంది. అలాంటి విధ్వంసక చర్యలు విస్తరింపవచ్చుననే అనుమానం ఉంది కాబట్టి గట్టి చర్యలు తీసుకోవాల్సి కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

(శ్రీ) జి. సి. కొండయ్య : అధ్యక్షా, గవర్నరు ప్రభుత్వానికి నా వంతు పాణ్ని ప్రకటిస్తూ ప్రధానంగా కేంద్రంలోనూ, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోనూ నిర్మించిన పనులన్నీ ఆహార సమస్యమీద నా అభిప్రాయాన్ని మనస్ఫూర్తిగా చెబుతున్నాను. ఆహార సమస్య కేవలం ఒక రాష్ట్ర సమస్యగా చూసేంతకంటే దీనిని కేంద్ర ప్రభుత్వం లేమనే భయం నాకు ఉంది. ముఖ్యంగా దేశంలో ఈ ఆహార సమస్య నిజానికి కేంద్ర సమస్యకూడా. లేకపోతే ఈ సంవత్సరం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఆరు లక్షల టన్నులు ఎక్కువగా ఉత్పత్తి అయినది ధాన్యము అని లెక్కలున్నాయి. అయినప్పటికీ కూడా మొన్న ఈ ప్రభుత్వం నిర్బంధాలను సడలించేముందువరకు ధరలు పెరుగుతూనే ఉన్నాయి. మే నెల రెండవ వారములోకూడా ధరలు 148.2 వరకు పెరిగిపోయాయి. 1968లో మే నెలలో ధరలు చూసేట్లయితే 130.2 వరకే ఉన్నాయి. ఈ విధముగా గత మూడు సంవత్సరాలనుంచి ప్రభుత్వ నిర్బంధాలు ఎన్ని ఉన్నానరే ధరలు పెరుగుతూ వస్తున్నాయి. దీనికి కారణం ప్రభుత్వ నిర్బంధాలు అనే అభిప్రాయం దేశంలో ప్రబలింది. వాస్తవానికి అది అయినా కాకపోయినా ఈ మధ్య ప్రభుత్వం నిర్బంధాలను సడలించిన తరువాతనే విపరీతంగా పెరుగుతున్నట్లు వార్తలు వస్తున్నాయి. ఏదో తక్కువగా ధరలు తగ్గినవేగాని త్వరలో ధరలు పెరుగుతాయని నేను ఊహిస్తున్నాను. ధరల పెరుగుదలకు కారణం ఒక పార్టీలో ప్రభుత్వానిదో విధానం అనుకోవడంకూడా జరుగుతున్నది. ప్రధానంగా ఒక పార్టీ ప్రత్యేక మైన పాలసీ అనుసరించింది కాబట్టి ధరలు పెరుగుతున్నాయని అనుకుంటున్నారు. అది నిజంగా వాస్తవం కాదనుకుంటున్నాను. కేవలం స్టేటు ప్రైడింగు, ప్రభుత్వం ధరలు నిర్ణయించినట్లయితే ధాన్యం రవాణా, డిస్ట్రిబ్యూషను విర్వహించితే ధరలు తగ్గుతాయనే అభిప్రాయం ప్రకటిస్తున్నారు. దేశంలో *planned economy* జరుగుతున్నప్పుడు ధరల పెరుగుదల యిష్టం ఉన్న లేకపోయినా జరుగుతుందని అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఉదాహరణకు *deficit* బడ్జెటులు క్రమేపీ వరుసగావేసే మొదటి ఐదవ వర్ష ప్రణాళికలో 13% *extra* డబ్బు ద్రవ్యోల్బణం బడ్జెటులోకి వచ్చింది. అదే విధముగ రెండవ ఐదవ వర్ష ప్రణాళికలో 29 వంతులు మన బడ్జెటులో *inflated money* వచ్చింది. మూడవ ప్రణాళికలో మూడు ఐదవ వత్సరానికి 31%. ఈ విధముగా *inflated money* బడ్జెటులోకి వస్తున్నప్పుడు ధాన్యం ధరల పెరుగుదలతో సమకూరే ధరలు పెక్కుసరికల పోవున్నాడై అదేనాదిగా పెరుగుదల పెరుగుతూ వస్తూ ఉన్నది.

దేశం ముందున్న సమస్య. ఒక వైపు తక్కువ ధాన్యం ఉత్పత్తి అవుతోంది. inflated money మార్కెట్టులోకి వస్తోంది. ఈ రెండింటినీ దేశం ఎదుర్కొనవలసి ఉంది. Inflated money అక్కరలేదు. ఆవిధముగా money తగ్గించినట్లుంటే prices తగ్గుతాయని ఒక వాదం ఉంది. ఒక వైపున ఈ మనుష్యులే ఉత్పత్తి పెంచడం కొరకు ఇతర ప్రాజెక్టులు పెంచడం కొరకు అధికంగా డబ్బు ఖర్చుపెట్టవలసిందని చెబుతున్నారు. అది self-contradictory విధానం అవుతుంది. కాబట్టి ఇవాళ ప్రధానంగా inflated money తగ్గించడం సాధ్యం కాదేమో అనుకుంటున్నాను. అది సాధ్యం కానప్పుడు జరుగవలసిన ఉత్పత్తి పెంచుకోవలసి ఉంటుంది. దానికోసం ఆలస్యం అవుతుందంటే integrated plan వేసుకుని పెంచుకోవలసి వస్తుంది. ఆలస్యం అవుతుందంటే విదేశాలనుంచి ధాన్యం దిగుమతి తప్ప ఇంకోటి లేదు; యీ మాట అంటే వెంటనే రాజకీయాలు తగిలించి ధాన్యం దిగుమతి చేయకూడదు అంటారు. ధాన్యం దిగుమతి లేకపోతే జరిగేది కరువు తప్పదు. అయితే ఉత్పత్తి పెంచుకోవడం కోసం తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకుంటూనే విదేశ ధాన్యం పంపకం చేయడంలో కంట్రీలు పడ్డతీ అనుసరించవలసి ఉంటుంది. నిజంగా ఆరు లక్షలు టన్నులు పండిస్తున్న ఆంధ్ర దేశంలో ధాన్యం కరువు ఎందుకు వస్తున్నదో అర్థం కాదు. ధరల ఫిక్సేషన్ కెంద్రీనిర్ణయిస్తుంది కాబట్టి మాకు సంబంధం లేదని జమీనా ప్రభుత్వం చెప్పవచ్చునేమో. కాని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకొని ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ధాన్యంలోని రాకుండా ధరలను సమన్వయము చేయడంకోసం ప్రయత్నం చేయవచ్చు. ఇవాళ కేవలం తక్కువ పండిస్తున్నారని ధర పెరగలేదు. కృష్ణా, గుంటూరు, హక్కుమ గోదావరి, తూర్పు గోదావరి జిల్లాల్లో ధరలు పెరగడానికి కారణం ఏమిటి? ఎంత ఎక్కువ పండుతున్నదో లెక్కించి తక్కువ పండుతున్న ప్రాంతాలలోనూ రాష్ట్రంలో అన్ని ప్రాంతాలకు తగినంత సరఫరా చేయడంకోసం ఎంత కావాలో నిర్ణయించుకుని మిగిలింది మాత్రమే కేంద్రానికి కావలసినది రాష్ట్రం పంపిస్తూ అని అమలు జరపడానికి పోట్లాడడానికి హక్కు ఉంది. సర్ప్లస్ ప్రొడ్యూస్ చేస్తున్నప్పుడు లేమిటకుగా చేసుకోవడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సూచించడానికి హక్కు ఉంది. అట్లాంటి ప్రభుత్వం ఎట్టువట్టినట్లుంటే ఆంధ్రదేశంలో కనీసం scarcity లేకుండా చేసుకోవడం కోసం పోట్లాడవలసి ఉంటుంది పంపకం చేసే విషయంలో. గవర్నరు ప్లీజ్ 70 - లక్షలకు కేంద్ర సంస్థలకు ఉత్తరం.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

అన్నారు. ఆ లెక్క పట్టడాలలో మాత్రమే తీసుకున్నట్లున్నారు. పట్టడాలలో, తక్కువ లెక్కవేస్తే 70 లక్షలకు పైగా, కొన్ని తక్కువ వండించే జిల్లాలున్నాయి. అక్కడ food scarcity ఉంది. విశేషంగా ధరలు పెరిగాయి. అందుచేత ఒక integrated list తీసుకొని food సరఫరా చేయడంకోసం ప్రభుత్వం పూనుకోవలసి ఉంటుంది. ధరలు పిక్చు చేసినతరువాత మార్కెట్టులో నిలవడంలేదు. దానికి కారణం ఏమిటి? బ్యాంకులు ధాన్యం కొనడం కోసం మర్చెంటుకి డబ్బు యిస్తున్నారు వారుకొని board చేస్తున్నారు. సెంట్రల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకుకి రిజర్వ్ బ్యాంకు లోన్ను కొన్ని వస్తున్నాయి. సెంట్రలు గవర్నమెంటు ఉద్దేశించినది ఉత్పత్తి ఎక్కడ చేయడం కోసం వ్యవసాయాన్ని పెంపొందించడానికి ప్లాకు నిలువచేసి గ్రూప్స్‌గానికి plough చేయడంకోసం మధ్యతరగతి రైతులకు క్రింది తరగతి రైతులకు లోన్ను యివ్వాలని చెప్పింది. దురదృష్టవశాత్తు జరుగుతున్నదేమంటే ఈ లోన్ను అంతా పెద్ద పెద్ద రైతులు కుమ్మక్కుచేసి సంపాదిస్తున్నారు. ధాన్యం నిలువచేసి ధర పెరిగే వరకు release చేయడంలేదు. money వారికింది కాబట్టి, ధాన్యం ధర పెంచడానికి loans కూడా తోడ్పడుతున్నాయని అభిప్రాయపడుతున్నాను. వీటిన్నీటిని రృప్టిలో పెట్టుకుని ప్రభుత్వం మార్కెట్టులోకి రావలసి ఉంటుంది. కనీసం 70 లక్షల పట్టడాలు, పారిశ్రామిక కేంద్రాలలో పనిచేస్తున్న ప్రజలకు సరఫరైన రేట్లను ప్రభుత్వం నడిపించే onheap grain shops ద్వారా విడుదలచేయడానికి చర్యలు తీసుకోవలసి ఉంటుంది. తరువాత గవర్నరుగారు 15 వేల పంచాయతీలలో పంచాయతీల ఎలక్షన్లు జరిగిన వద్దకి సంతోషాన్ని ప్రకటించారు. అల్లర్లు రాడీయిజం జరుగలేదని సంతోషాన్ని ప్రకటించారు. కానీ ప్రకాంతంగా జరిగిపోయిన screen కి వెనుకఉన్న ఘోరమైన దుస్థితి చూస్తే భయం కలుగుతోంది. ఒకటి రెండు ఎలక్షన్లు ఇదేవద్దతిలో జరిగితే ఈ దేశంలో డెమోక్రాసీ పురుగులు లేకుండాపోతాయని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను. ఎలక్షన్లులో ఒక పార్టీని విడిచివేయడంలేదు. అన్ని పార్టీలు కాంపీటీషను వడ్డాయి. డబ్బు పారాయమాత్రమే ఎలక్షనులో పనిచేశాయి. సెంచూ పున్నవారే గలిగారు. ఈ రెండింటిలో రాజకీయ పార్టీలవారు దురదృష్టవశాత్తు పోటీపడ్డారు. ఎలక్షన్లమీదు వార్డు విభజన అఫీషియరు కుంభకోణంతో జరిగిందని అంటున్నారు. అది ఎమోతెలియదు కానీ నేను నిన్నుంజవరకు ఈ reasons తో బలబలం కలిపి పస్తుండాలి ఆ ఒక్క పేరు పంచాయతీ మెజారిటీ నిర్ణయించేస్తే కానీ తక్కువ

రించి దాచి ఎలక్షనునాడు తెచ్చి నోటు వేయించడం ఒక పథకంగా జరిగింది. ఎలక్షను జరిగిపోయిన తరువాత మెంబర్స్ అవుతారు. ఒకటి రెండు మెంబర్స్ ద్వారా నాయుష్టంవచ్చిన అతనిని ప్రెసిడెంటు చేయదలచుకుంటే కావలసినంత డబ్బు, (అక్కడ పోలీసులు ఉన్నారే) సారాయి, ఎక్కడ మంచి వచ్చిందో గాని ఊరంతా గబ్బుపట్టిపోయింది. కల్లుతో డబ్బు ఇచ్చి తీసుకువచ్చి దాచి నోటు వేయించడం జరిగిపోయింది. ఇది అయినతరువాత రెండవ phase ఎలక్షను అయిన తరువాత ప్రెసిడెంటు మాయమవుతాడు. ఈ పద్ధతిలోపోతే సోషలిజము, planned economy, దీనితోపాటు underneath this layer ఒక కొత్త ధనికవర్గం తలెత్తుతోంది. కొత్త ధనికవర్గం పాత ధనికవర్గం ఏకమయినారు. వారికి దేశభక్తి లేదు. లక్షలాది దుర్మార్గాలుచేసి వోటర్లనుదాచిపెట్టి గెలిచిన వారికి ఏ ఆశయాలంటాయి? డెమోక్రసీఅనే ఆశయంగాని పాలసీగాని వారికి ఉంటుందా? తమ అధికారాన్ని ఆస్థలను సుస్థిరం చేసుకుంటారు. డీసెంట్రలైజ చేసి పవరు ప్రజలకు అందించాలని ఏదయితే ఆశించామో అదిలేకుండా ఎగిరిపోతుంది. దాని తరువాత రాజకీయ పార్టీలు అధికారం కొరకే నిలబడిఉన్నాయి. పార్టీలు దిక్కులేక సీట్లు సంపాదించడానికి డబ్బు కమ్మరించ గలిగిన, సారాయికి ఖర్చు పెట్టగలిగిన వారి మీదనే అధికారం కొరకు ఆధార పడవలసిన దుస్థితి పట్టింది. ఈ పద్ధతిలో పడిన దేశం ఏమయిపోతుందో అర్థంకావడంలేదు. తాహతునుబట్టి అన్ని రాజకీయపార్టీలు ఇదే దుస్థితిలో దిగుతున్నాయి. దేశం ముందున్న సమస్య, దేశంలో ఒక నైతిక పునరుద్ధరణ జరిగవలసి ఉంది. రాజకీయ వెల్లువతో ప్రచారం జరుగవలసి ఉంది. ఇదేమీ administrative acts వల్ల జరుగదని భయంనాకున్నది. దీనిని ప్రభుత్వం పరిష్కారం చేయవలసి ఉంటుంది. ఎన్నో చట్టాలు చేస్తున్నాం, Amendments వస్తున్నవి. అన్నీ defeat అవుతున్నాయి. Price control చెట్టాం. అగ్రికల్చరు మినిస్టరుగారు చాల శ్రమ పడి నిబంధనలు తెచ్చారు. కాని నిబంధనలు తెచ్చిన అయిదు నిమిషాలలో పెరుగుతుంది మార్కెట్టులో. ఎందుకని ఈ విధముగా జరుగుతోంది. ఏదో ఒక వర్గం wheels of power, wheels of property స్వాధీనం చేసుకుని ప్రభుత్వ చట్టాన్ని ఆశయాలను defeat చేస్తుంటే basic గా ఆర్థిక వ్యవస్థనీ, తరువాత రాజకీయ ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఆక్రమించి power స్వాధీనం చేసుకుని దేశాన్ని ప్రజా వట్టింపడానికి చూస్తున్నారు. ఈ విషయాన్ని గవర్నరుగారు విస్మరించారు. ఉపాధి వారికి తెలియదేమో. ఇది దుస్థితి పెట్టుకొని

ప్రభుత్వము అండ్ చేయడము అనేది, ముందు ముందు ప్రభుత్వము చేయడానికి ప్రయత్నము చేయడము అవ్యవసరమని మనవిచేస్తూ ఉన్నాను.

శ్రీ యమ్. రామగోపాలరెడ్డి (మైదారం) : అధ్యక్షా గవర్నరుగారు తమ ప్రసంగములో శరణార్థులు ప్రభుత్వమునోసహకరించలేక పోయినారు అని అన్నారు. కాని వారు అవిధముగా అనే బదులు ప్రభుత్వము శరణార్థులతో సహకరించలేదు. ప్రభుత్వ సహకారము శరణార్థులకు లోపించినది అంటే, కాదు అంటే, ఎందుకంటే శరణార్థులు మామూలు పరిస్థితిలో లేరు. భయంకరమైన అగ్నికాలుషాలకు గురి అయి, జీవితేచ్ఛతో పుట్టి, పెరిగిన గడ్డను వదులుకొని తూర్పు పాకిస్తాన్ నుంచి మన ప్రాంతాలకు వచ్చారు. ఏదో మనవారు కదా, ఆరుకుంటారు కదా అని వచ్చారు. వారి విషయములో ప్రభుత్వము చాల నిర్లక్ష్యముగా ప్రవర్తించిందని చెప్పాలి. వారికి బెంగాలీ భాషతప్ప ఇంకొక భాష కాదు. అక్కడున్న ద్వారాకు బెంగాలీ భాష రాక తెలిసొప్పి అంటే కడుపునొప్పికి, డీసెంట్రీ అంటే డయరీయాకి మందు యిచ్చే ప్రమాదము వుంది కనుక వారు చాల శాధనపడుతున్నారు. వారు చాల మానసికశాద పడివచ్చారు. కనుక వారికి ధైర్యము చెప్పవలసిన అవసరము ఎంతైనా వుంది. అందుకోసము లేదరు వెల్ ఫేర్ అఫీసరుగాని, యతర అఫీసర్లు కాని బెంగాలీ భాష తెలిసినవారే కావాలి. వారి కష్టనిష్ఠురాలు విని ఒకాళ్ళే వారు లేరు. ఎందువల్ల అంటే వారికి ఈ భాష తెలియదు. ఇందులో ప్రభుత్వము విఫలమైనదని చెప్పాలి. ఏదో 25 వేల ఎకరాల బీడు భూమిని ఇస్తాము అని ఈ బీడు భూమిని సాగుచేసుకొనేదానికి సెంట్రల్ గవర్నమెంటు రూ. 500/- ల చొప్పున ఇస్తోందని ప్రకటించి వచ్చింది. అవిషయము ఏమిచేసినట్లు? కృష్ణా గోదావరి, గుంటూరు, ఆదిలాబాద్ ప్రదేశాలలో వారికి భూమి ఇస్తాము అని వారికి ఏదయితే వాగ్దానంచేశారో అది నిలబెట్టుకొనాలి. ఒక శరణార్థి అయినా ఇక్కడనుంచి తిరిగిపోతే అంతమట్టుకు మనప్రభుత్వము విఫలమైనదని చెప్పాలి. ఎందుకంటే ఇది పూర్తిగా దేశ శాధ్యత. వారు గురి అయిన అవసరము వారు కారకులు కాదు వారిని పూర్తిగా అవులుగా స్వీకరించాలి. తగుమర్యాదచేసి మనరావాసం తొందరగా కల్పించాలని కోరుతున్నాను. ఈ విషయములో ఏమీ అలక్ష్యము చేయకూడదని విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. ధరలు ఆకాశాన్ని అంటుకున్న వని ప్రతిపక్ష్యుడు చెబుతున్నారు. మంత్రిలు మాట్లాడుతున్నారు. మాట్లాడినంత మాత్రాన వారి శాధ్యత పూర్తి అయిపోదు. ధరలు పెరగడానికి కారణం

ఉత్పత్తి లోపించడమే, ఉత్పత్తి బొటాబొటగా వున్నప్పుడు మన వర్తకులు తెలివైనవారు కాబట్టి, దీనిని లోటుగా మార్చేశాకీ వారికి వుంది. వర్తకులు లోటుగా మార్చారు అని కొంతవరకు చెప్పవలసివుంటుంది. మన మంత్రులు అప్పుడప్పుడు వర్తకులకు నీతి బోధలుచేస్తూ వుంటారు. “నాయనా ఇది మంచిది కాదు ఇట్లా చేయకండి” అని, కాని వర్తకులకు తెలుసు. వర్తకుల లక్ష్యము లాభము సంపాదించడమేకాని సంఘసేవకాదు. వారు సదాచారసమితి మొందర్చు కాదు. కొన్ని హెచ్చరికలుచేస్తూ వుంటారు. ఆచరణలో శూన్యము, అవి అవ హాన్యం పాలు అయిపోతాయి. ప్రతిసారి హెచ్చరికలు చేస్తున్నారు. ఏమీ చర్య తీసుకొన్నట్లు కన్పించడంలేదు. బోకు వ్యాపారస్థులలో ఎవరైతే గాన్యమును దాచిపెట్టారో, పెద్ద పెద్ద ఖాస్వాములు దాచిపెట్టారో వారిని ఎవరినైన Defence of India Rules క్రింద పట్టుకొన్నట్లు కన్పించదు. దానికంతకు కారణము ఉత్పత్తి లోపించడమే. దీనికి 2,3 కారణాలున్నవి. దేశములో ఉత్పత్తి పెరగడము ముఖ్యము. దేశములో సేద్యముచేసే రైతులున్నారు. వారి చేతుల్లో 3,4 కాసులు వుండాలి. ఎందుకంటే చేతిలో వైకములేనపుడు ఉత్పత్తిని సాధించడానికి వీలు వుండదు. మూడు సంవత్సరాలనుంచి రైతులవద్ద వున్న వైకాన్ని ప్రభుత్వము లాగేసినది. రైతులు వైకములేనివారయినారు. చేతిలో మైనావుంటే చేతులోనుంచి తిరిగివస్తుంది అనే ఒక సామెత చెబుతారు. అసలు ఈ పరిస్థితి ఎందుకువచ్చింది? కొత్త ప్రభుత్వము ఏర్పడగానే నిర్దాక్షిణ్యముగా 20 సంవత్సరాలనుంచి ఏవైతే బాకీలున్నవో, రైతులు ఇవ్వవలసి వున్నదా, లేదా అనే విచక్షణలేకుండా 9 కోట్లు రూపాయలు వసూలు చేసేసారు. అధిక వస్తులక్రింద 10 కోట్లు వసూలుచేశారు. NDF క్రింద 3,4 కోట్లు వసూలు చేశారు. ఇవిధముగా రైతులదగ్గరనుంచి 28,24 కోట్లరూపాయలు పోయినవి. అదిదువల్ల రైతులవద్ద వైకంలేదు. కోఆపరేటివ్ సొసైటీలనుంచి అప్పులు తెచ్చుకొంటున్నారు. బాకీలి చెల్లిస్తూ మరల తెచ్చుకోవాలి. అందువల్ల ఆహారోత్పత్తి పెరగాలి అంటే విధించిన ఆదనపు శిస్తును రద్దుచేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. లేకపోతే గజ్జము వెనుకకు నడిచినట్లు తయారవుతుంది. వెనుక ఇక్కడ టాంగాలు వుండేవి. ఈ టాంగాలకువున్న గొట్టాలు వాంపల్లిలో కాచిగూడ ప్రేషన్ కు పోవాలని ఎక్కితే వాంపల్లి ప్రేషన్ వైపుకు వెనుకకు నడిచేవి. అలాగే ఉత్పత్తికూడ ఎక్కువకాక తగ్గిపోయే పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. 1952నుంచి 1961 వరకు 4 కాశము ఉత్పత్తి పెరుగుతూ వచ్చింది.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

(Mr. Speaker in the Chair).

మొదటి ప్రకాశికలో, రెండవ ప్రకాశికలో 40% చొప్పున 10 సంవత్సరాలలోను 400% అధిక ఉత్పత్తిని సాధించాము అని వ్రాసుకొన్నాము నిజమే. కాని పోయిన 2 సంవత్సరాలలో అధిక వన్నులవల్ల ఉత్పత్తి తగ్గినది. నిరిస్థితులు ఇలాగేవుంటే 10 సంవత్సరాలక్రితము ఎక్కడైతే వున్నాము అక్కడే వుంటాము అని మనవి చేస్తున్నాను. 1951 లో 5 కోట్ల టన్నుల ఉత్పత్తి చేసుకొన్నామని అనుకొన్నాము ఇప్పుడు 8 కోట్ల టన్నులకు వచ్చాము. వచ్చే 10 సంవత్సరాలలోపల మరల 5 కోట్ల టన్నులకు వాయువేగముగా చేరుకొంటాము. రైతుల స్థితిగిరించి ఇంతమంది చెలుతున్నారకదా అని ఆదవము విధించిన 5 కోట్లను తీసి వేయడానికి ప్రయత్నించరు. ప్రతి సంవత్సరము 145 కోట్లరూపాయల విలువగల ధాన్యాన్ని import చేసుకొంటున్నాము, గతసంవత్సరము 185 కోట్ల విలువగల ధాన్యాన్ని దిగుమతిచేసుకొన్నాము. 4th plan కి పోతున్నాము. 185 కోట్ల రు. ల విలువగల ధాన్యము అంటే నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు కట్టేదానికి ఎంత పైకమో అంతకన్న 15,20 కోట్లు ఎక్కువ అన్నమాట. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు పూర్తి అయితే 20 లక్షల ధాన్యము ఉత్పత్తి అవుతుందన్నారు. ఇంతపెద్ద ఎక్కువ foreign exchange వృధా అయిపోతోందంటే ఎవరికి నీమ కుట్టినట్లుకూడ లేదు. ఈ నిమయాన్ని అయినా పురస్కరించుకొని, ఆహారధాన్యాలను ఎక్కువగా ఉత్పత్తిచేయాలి కనుక తెలంగాణ అవసర కిస్తును రద్దుచేయాలి. తేకపోతే ఉత్పత్తి పడిపోతుంది అని మనవి చేస్తున్నాను. ఆకలిగొస్తున్నానికి అన్నముతోపాటే దేముడు కనపడతాడు అని గొర్రెనుమోత్తుడు అన్నారు. అందుకోవము ఆకలితో వున్న మనిషి ఏ రాజకీయాన్ని అయినా తలక్రిందులు చేయగలుగుతాడు. ఏదయితే democratic socialism అని పెద్ద వివాదాలు చేస్తున్నామో రాజకీయంగా ముప్పురాబోతోంది, కిడు రాబోతోంది అని ఊహించుకోవాలి. గౌరవవక్త్యులంతా చెప్పినట్లు మొన్నటి ఎన్నికలలో జరిగి ఎక్కువగా వినిచేసినది, ఎన్నికయిన మీద పర్పంచల్లను వెంటనే మాయముచేశారు. వారు ఎప్పుడూ రు. 100/- చు చూపిస్తుండరు. అటువంటి వారికి రు. 500/- లు, రు. 1000/-లు ఇవ్వడము అని గింది. ఏ ఆధారముతో అంటున్నారని అవతప్పు. మల్లాధార్దా కాలాకాలో ఒక్క కౌంగ్రెసు అభ్యర్థి 2 1/2 సంవత్సరాలక్రితము 18,500 టన్నుల తేదాలో టి పోయాడు. ఈ 2 1/2 సంవత్సరాలలోపల మరల అదే మనిషి అట్లాకుకు ప్రెస్ డెంటుగా ఎన్నికయ్యాడు. ఈ 2 సంవత్సరాలలోపల అమెరికా కోల్పోయిన ప్రతి

బోటివాడి దృష్టికి కనుపించేది పంచాయితీ, వ్యవస్థలో ఒక దానికొకటి జతచేసిన పద్ధతి కారణంగా కనిపిస్తున్నది. పంచాయితీ కమిటీ సభ్యుడు, తరువాత సర్ పంచ్, పంచాయితీ సమితి ప్రెసిడెంట్ ఈ విధంగా పర్పరచిన సంబంధంవల్ల లింక్ వల్ల పంచాయితీ సభ్యునియొక్క ఎన్నిక విశేషమైన ప్రాధాన్యమైనది. ఏ మార్గాన్ని అవలంబించి అయినా సరే కొంతమంది సభ్యులను చేతుల్లో పెట్టుకోవా లనే ఆశురత విపరీతంగా కనిపిస్తున్నది. వివరాలలో కొండయ్య మొదలైన వారు చెప్పారు. ఇది సర్వే సర్వత్రా జరిగిన విషయము. దీనిని సంస్కరణ చేసి నుంచి పద్ధతులలో తీసుకు వెళ్ళకపోతే ప్రజాస్వామ్యానికి తీరని నష్టం కలుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక—విద్యారంగంలో అనేక Schools తెరుస్తున్నాము. ఏడాదికేడాది వెచ్చు కోట్ల ఖర్చుపడుతున్నాము. చదువుకొనేవారి సంఖ్య ఎక్కువయింది. సమీక్ష ఆలోచిస్తే స్పష్టంగా కనపడేది విద్యప్రమాణాలు చాలావరకు తగ్గి పోతున్నాయని, విద్యారంగానికి ఎక్కువ ఖర్చుపెడుతున్నామని ఊరికే లెక్కలు చెబితే ఈ సమాజానికి ఎంతవరకు లాభంపుంది. గవర్నమెంట్ స్కూల్స్, జిల్లా పరిషత్తు స్కూల్స్, సమితుల క్రిందవున్న స్కూల్స్ లో విద్యప్రమాణాలు చాలా పెన్నుగిల్లుతున్నాయి. అందుకోసం రాష్ట్ర స్థాయిలో విద్యాధికులై నటువంటివారి సలహాతో అటువంటివారిని సభ్యులుగా చేరుస్తూ ఒక బాడిని ఏర్పాటుచేసి వారి యొక్క యాజమాన్యంలో ఈ విద్యారంగాన్ని నెలకొల్పి వారి యాజమాన్యము సంతనూ కూడా ఈ యొక్క సమితుల జిల్లా పరిషత్తుల క్రింద లేకుండా అది ఒక ఆటానమస్ బాడిగా దానిక్రింద ఈ యొక్క పరిపాలననంతా ఒప్పజెప్పినట్లయితే ఏ యొక్క రాజకీయానికి గాని మరేవేటికిగాని తావులేకుండా ఉంటుంది. వాళ్ల విద్యా ప్రమాణాలు హెచ్చుతొయ నేటటువంటి విశ్వాసం ఉన్నది కాబట్టి ఈ సూచనను ప్రభుత్వం గమనించవలసినటువంటి అవసరం ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వాన్ని ఒక విషయానికి అభినందించవలసి ఉంది. కులాలు ప్రాతిపదిక వైన కాకుండా అర్థిక స్తోమతపైన వారికి స్కాలర్ షిప్ లు ఇచ్చే విషయంలోగాని, ఫీస్ తీసుకొనే విషయంలోగాని, హాస్టల్స్ లో చేర్చుకొనే విషయంలోగాని చేసిన ఏదైతే విద్వంసం ఉన్నదో అభినందించగిన విషయం. అధ్యక్షా, ఆహార సమస్య ఉన్నది. ధరల విషయం ఉన్నది. ప్రభుత్వం ఏటువంటి సత్సంకల్పంతో ఈ ఆహారభాగ్యానికి యొక్క పెనుగుడని ఏదైతే ఉన్నదో వాటిని అప్పుడల పెట్టాలని

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

అలోచించినప్పటికీని ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధితో ప్రయత్నం చేస్తున్నట్లుకని వర్తితి మాత్రం యథాతథంగా కనబడుతున్నది. గడచిన సంవత్సరం, ఈ సంవత్సరం వర్షాలు మొదలు కాకముందు రి మోసాలు తరువాత మొదటి వర్షం పడింది. అయితే ఈ గోజువతకు సరైన వర్షం అటూ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పడలేదు. మేము చూస్తున్నంత వరకు పునాన పైరులు ఇంతవరకు సకాలంలో పండలేదు. ముందు మట్టుకు చాలా భీభత్సమైనటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడటంవంటి ప్రమాదం ఉన్నది. అందుకని ఈ ఆహార సమస్యను త్వరగా పరిష్కరించ వలసినటువంటి అవసరం ఉంది. మనకు దీనికి ఒకటే పరిష్కారమార్గం కనబడుతూ ఉంది. అది ప్రభుత్వం ఈ ఆహారధాన్యాలవ్యాపారాన్ని, టోకు వ్యాపారాన్ని, అమ్మకాన్ని ప్రభుత్వం స్వయంగా నిర్వహించి మిల్లులను స్వాధీనంచేసుకొని వ్యవసాయాన్ని నడిపించక బోయినట్లయితే ప్రభుత్వానికి ఇది ఒక అసాధ్యమైన సమస్యగా ఎదురవుతుందేమో ప్రభుత్వం పరిష్కరించలేదేమో అనేటటువంటి భయం ఉంది. అందుకని ప్రభుత్వం సత్వరమైన చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. మరో విషయంలో ప్రభుత్వాన్ని అభినందించాలి. పరిపాలనా సంస్కరణల సంఘాన్ని బందానినీ ఏర్పాటుచేశారు. చాలా సంతోషం. ఇంతవరకు ఈ 15, 16 సంవత్సరాలనుండికూడ అనేక పర్యాయాలు ఇటువంటి సూచనలు చేయడం జరిగింది. ప్రభుత్వం ఈ విర్ణయం తీసుకున్నందుకు అభినందిస్తున్నాను. అయితే ఈ పరిపాలనా విచారణ సంఘం వాటి ఔరమ్ము అఫ్ రిఫరెన్సు ఏమిటి? ఏయే విషయాలను పరిశీలిస్తారు. ఎంతవరకు సమూలంగా ఈనాడు పరిపాలనలో ఉన్నటువంటి లోపాలను పరిచేయడానికి ప్రయత్నంచేస్తారు అని ఆ సంఘం యొక్క విర్ణయాల కోసం వేచి చూడవలసినటువంటి అవసరం ఉన్నది. అదే కాకుండాను ఒక విషయాన్ని ఈ సందర్భంలో మనవిచేయదలచుకున్నాను. ఈ పరిపాలనావ్యవస్థలో రెవిన్యూ పరిపాలన చాలా లోపభూయిష్టంగా అయినటువంటి వ్యవస్థ ఎప్పటికప్పుడు తయారవుతూ ఉంది. ఈ రెవిన్యూ పరిపాలనను అసలు ఇది ఎక్కడ మొదలౌతుందో ఎక్కడ అంతమౌతుందో దానికి ఏ విధులున్నాయో ఏ కార్యకలాపాలున్నాయో ఎవరుకూడ నిర్వచించి చెప్పేటటువంటిదానికి కష్టంగా ఉంది. రెవిన్యూ పద్ధతిని ఈ భూమిపై వర్తతిని మిగతా అదాయ వర్గాలవారిపై ఏమాత్రానుబట్టి సన్నుతములుచేసేవిధానం ఉన్నదో అదేమాత్రాన్ని వ్యవసాయవారులపైనేకూడ వర్తింపజేసి ఈ రెవిన్యూ విధానాన్ని కాస్త సమూలంగా మార్చుకోవలసి ఒక కొత్త అలోచనతోటి ప్రారంభించే ఈ రెవిన్యూ

పాలనపై ఉండే భారాన్ని ఉగ్గించినంతవరకు ఈ పరిపాలనా వ్యవస్థలో శీఘ్రమైన మార్పు పెచ్చి ప్రజలకు మేలుకలుగుతుందనేటటువంటి విశ్వాసం కలగడంలేదు. అందుకని ఆవిధమైనటువంటి ఆలోచన చేయవలసినటువంటి అవసరం ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

వైద్య ఆరోగ్య విషయాలలో శేషమైనటువంటి కృషి జరుగుతూనే ఉన్నానా నియోజకవర్గంలో కల్వంచెరువు, కోదారులలో రెండుప్రైమరీ స్కూలు సెంటర్లు ఉన్నాయి. ప్రారంభోత్సవాలు జరిగినాయి. వాటికి వెనువెంటనే డాక్టర్లను నియామకం చేయవలసినటువంటి అవసరం ఉంది.

బంజరఘాముల విషయంలో ఇదివరకు మనవిచేశాను. ఏదైనా ఒక నిర్దిష్టమైన తేదీలోగా ఇదిగో ఇంత ఘామి ఉంది, ఇంత పంపకం జరిగింది, ఇక ఈ తేదీ తరువాత పంచే ఘామి లేదు అనేటటువంటి పద్ధతిలో ప్రభుత్వం వెంటనే ఇది ఒక ఎమర్జెన్సీ సమస్యగా తీసుకోవలసినటువంటి అవసరం ఉన్నది. రాజకీయ శాధితులున్నారు. వారికి కొన్ని సౌకర్యాల్లిస్తామన్నారు. ఘాములిస్తామన్నారు. దరఖాస్తులు పెట్టుకొన్నారు. ప్రెజ్మీత్తరాల సందర్భంలో కూడా ఈ ప్రస్థావన వచ్చింది. అసలు ప్రభుత్వం ఫలానా తారీఖులోగా ఎంతమందైతే రాజకీయ శాధితులున్నారో వారి విషయం మేము పరిష్కారంచేశాము. ఇక రాజకీయ శాధితుల విషయంలో పరిష్కారంచేయగలిగినది ఏమీలేదని ప్రభుత్వం ఏదైతే నిర్ణయం చేసినదో ఆ నిర్ణయాన్ని వెనువెంటనే అమలు పరచడానికి కావలసినటువంటి కృషి గట్టిగా చేయవలసినటువంటి అవసరం ఉన్నదని మనవిచేస్తూ ఇంతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

౧౩. రాఘవులు : అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ఈ గవర్నరు ప్రసంగంమీద చాలామంది గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడారు. ఈ గవర్నరు ప్రసంగం సంతృప్తానికి ఒకపాటి ప్రసంగించడం జరుగుతుంది. కాని దానిపైన సభ్యులు తుట్టుగా చర్చించడంకొరకు టైమ్మవాల తక్కువ ఇవ్వడం జరుగుతూ ఉంది. మీరు 3 రోజులు 4 రోజులు అనుకుంటాను దీనికి వమయ ఇవ్వడం జరిగింది. కాని 300 మంది గౌరవ సభ్యులున్నారు. ఇంతపెద్ద ఆంధ్రరాష్ట్రంలో నలుమూలలలో ఏ ఇబ్బందులు జరుగుతున్నవో ఈ ప్రసంగంపైన చర్చ చేసేటటువంటి అవకాశం కలిగించడం లేదని నా అభిప్రాయం. కనీసం వారంరోజులు ఈ గవర్నరు ప్రసంగంపైన మాట్లాడే అవకాశం సభ్యులకు కలిగిఉండాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంక ఈ గవర్నరు

రైతుగారు తమ ప్రసంగంలో—ఎ దుకంటే ఈ ప్రసంగం ఏదైతే ఉన్నదో ఈ సమస్యను చాలా కుదింపుచేశారు. ఈ ప్రసంగమీద సిబ్బంది మాట్లాడే దానికి కొంత మందికి ముగిసే మాట్లాడే వారికి 80 నిమిషాలు, ఆ తరువాత 20, నిమిషాలు, 10 నిమిషాలు, 5 నిమిషాలు ఉచితంగా తగ్గించడం జరుగుతూ ఉన్నది. అయితే ఇప్పుడు పంచాయతీ సమితులలో కమిషన్ ప్రతి సభ్యుడు 7 నిమిషాలు మాట్లాడే అవకాశం ఉన్నది. అవిధంగా ఒక చట్ట రూపంలో దీనికికూడ ఒక బిల్లు తీసుకొని వచ్చి ప్రతి సభ్యుడు 20 నిమిషాలు లేక 10 నిమిషాలో మాట్లాడేటటువంటి అవకాశం కల్పించాలని అలాంటి బిల్లు తీసుకురావాలని నువవిచేస్తున్నాను. అయితే గవర్నరుగారు పరిగించిన దానిలో పంచాయతీ ఎన్నికలు చాలా ప్రశాంతంగా జరిగినవి ఏకగ్రీవంగా 7117 పంచాయతీలలో జరగడం చాలా సంతోషం అని వారు సంతోషాన్ని ప్రకటించారు. కాని ఈ పంచాయతీలు మొట్టమొదలు అంచాతోనే పెట్టుకోవడం జరిగింది. ఇక్కడ ఈ ప్రజాస్వామ్యంలో ఈ పంచాయతీలు అందరకు పంచాయతీలకు నిలబడేదానికిగాని ఓటు వద్దనియోగం చేసుకొనేదానికిగాని అవకాశం ఉన్నదని చెప్పకోబడేదానికి మొట్టమొదట ఈ ప్రజాస్వామ్యాన్ని ఖాళీ చేసి మనం ఇక్కడనుంచి ప్రారంభం అయినది. ఏకగ్రీవంగా వచ్చినవాడికి వేరే రూపాయలు మేము ఉచితంగా గవర్నరు మెంటు ఇస్తుందని చెప్పడం జరిగింది. అలాంటివారు అక్కడ ఏకగ్రీవంగా నిలబడాలంటే ఎవరు నిలబడాలనే సమస్య వచ్చింది. నిజంగా ప్రజలకు సంబంధించినటువంటి సూక్తులు జనానికి సంబంధించినటువంటి వారు వచ్చే అవకాశం లేకుండా తాము కోరినటువంటివారే వచ్చేటటువంటి ఈ అంచ గొండివారు ఇచ్చేటటువంటి వ్యవహారం దీనివల్ల జోధపడుతున్నది. ఉదాహరణగా నేను, వరంగల్ తాలూకాలో ముప్పారం అనే గ్రామంలో చాలామంది నిలబడ్డారు. నిలబడ్డవాళ్ళను విల్డ్రా చేసుకోడానికి చాలా ప్రయత్నాలుచేశారు. ఏకగ్రీవంగా వచ్చినట్లయితే మన గ్రామాభివృద్ధికి ఎంతో రద్దు వస్తుందని చెప్పారు. ప్రజలను రెచ్చగొట్టారు. అయిన నేను విరమించుకోను మీరు విరమించుకోండి. మనకు ఎట్లయినా వస్తుందికదా మీరు ఎందుకు పోటీచేస్తారని చెప్పి నందుకు అయినను విరమించుకోనేందుకు ఇది కాదని కొంతమందిని కాగించి ప్రజలను రెచ్చగొట్టి ముప్పు గ్రామానికి వచ్చే రద్దును ఉదగ్రొట్టారు. మిగిలిన వాళ్ళు కాబట్టి ముప్పు విరమించుకోవాలని చెప్పి ఎన్నుకొని పోటీచేసే వాళ్ళు చేయవలసిన అయిన పట్టుకోలేక తాము నిలబడకుండా విరమించుకోవలసిందిగా అయితే ఇప్పుడు ఈ పంచాయతీల పద్ధతులలో ఏకగ్రీవంగా వచ్చే వారికి

పెట్టారో అది సుమారు 60—61 అప్పుడు ప్రింట్ అయినది. అప్పటికి ఇప్పటికి ఎంతమంది వోటర్ల లిస్టులో పేర్కొనబడి ఉంటారు. వాళ్ళందరు ఓట్లేకుండా పాత లిస్టునే ఈ పంచాయతీలలో ఉపయోగించడం జరిగింది. దీనివల్ల 800, 400 మంది గ్రామానికి ఓట్ చేయలేకపోయినటువంటి ఘటనలు కూడా ఉన్నవి. అయితే వారు ప్రతిపక్షాలు చేశారు. కొద్దిరోజులు ఉన్నదనగా మీరు ఓటర్ల జాబితాలో లేనట్టిది ఉన్నట్లయితే మీరు చేర్పించుకోవాలని. కాని స్టాంపులు పెట్టాలంటే స్టాంపులు దొరకవు. ఇక్కడ ఈ ఓటర్ జాబితాను ఎందుకు ఈవిధంగా పేర్లు లేకుండా చేస్తన్నారు అని ఓటర్ జాబితాను రాపేటటువంటి పబ్లిక్ పట్టావరీలకు గాని ఏమైనా ఇన్వెస్టిగేషన్ ఇచ్చినారా? వారిపైన చర్య తీసుకున్నారా అంటే మాత్రం లేదు. చాలామంది పెద్దవాళ్ళకు ఓట్ చేసే హక్కులేకుండా ఓట్ జాబితాలో ఉంది. అయితే ఇక ఈ లంచాలు, త్రాగించుట ఇవి చాలవరకు జరిగినాయి అని ఓటర్లు ఉన్న సభ్యులు కూడా చెప్పడం జరిగింది కాని ఈ లంచాలు, త్రాగించడం ఎవరివల్ల సాధ్యమౌతుంది అనేది కూడా గమనించాలి. దీనిలో ఈ లంచాలు ఉన్నాయి. ఒక పంచాయతీకి మేదలు ఎన్నిక అయినప్పటినుంచి సభ్యుని తీసుకొనిపోయి ఒక దొడ్డిలో కూర్చోపెట్టి ఆయనను అక్కడనుంచి తాను స్వేచ్ఛగా తన ఓట్ను సమీక్షించేయకుండా జరిగింది ఇదేవిధంగా కరింనగర్ జిల్లాలో హుజూరాబాద్ తాలూకాలో ఎల్లకుర్తి సర్పంచ్ బుచ్చిరెడ్డి అనే ఆయనను అన్నారెడ్డి అనే ఒక కాంగ్రెస్ వ్యక్తి ఆయన తన జీవితంలో తీసుకొని ఆయన గారు తన కాంప్లెక్స్ తీసుకుపోతుంటే అక్కడనుండి జనార్ధనరెడ్డి అనే ఇంకో కాంగ్రెస్ గ్రూప్ ఆయన 4 జీవితంలో వెంటాడి దానిని గిరాపేసి ఆసభ్యుని తీసుకొని—మళ్ళీ అక్కడ రాతిపల్లి అని సుల్తానాబాద్ తాలూకాలో ఆయన కాంప్ చేశాడు. అక్కడకు ఈ సంగతి తెలుసుకుని ఈ అన్నారెడ్డిగారు వెంటనే 4 తుపాకులు, 4.5 వందల మందిని కర్రలు కట్టెలు తీసుకొని అక్కడకు వెళ్ళి ఆ గ్రామముమీద దాడిచేసి మళ్ళీ ఆ సభ్యుని వట్టుకొనిరావడం జరిగింది. ఇలాంటి ఘటనలు ఒరుగుతూ ఉంటు. గవర్నరుగారు తమ ప్రసంగంలో చాలా ప్రశాంతంగా ఎన్నికలు జరిగినాయని చెప్పారు. ఇంకొకటి వరంగల్ జిల్లాలో బర్కూర్ తాలూకాలో, ఇప్పుడే రాంగోపాలరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు, వరంగల్ జిల్లా పరిషత్తు chairman గా ఉన్నటువంటి ధర్మారెడ్డి తన గ్రామములో deposit కూడా పోయింది. పంచాయతీలో అలాంటివారిని సమీక్షిస్తే తీసుకురావలెనని, అక్కడ కొంతమంది పోలీసు బందోబస్తు కూడా ఆయనకు రక్షణ ఇస్తుంది, అక్కడ

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

కె. నరసింహారెడ్డి ఇంకొక గుంపువారిని, వారి సభ్యులను ఎత్తుకొనివచ్చి తమ ఇంటిలో పెట్టుకోవడం జరిగింది. సమితి election నాడు ఆయన తమ కీషముందు వెనుక పోలీసు van నడిపించుకొంటు ఆ సభ్యులను తీసుకువచ్చి, వారిని ఆ గదిలోకి తీసుకు వెళ్లేటప్పుడు, 'ఏమయ్యా మా సభ్యులను మాకు ఎందుకు ఇవ్వరు, ఇదేమి ప్రజాస్వామ్యము అని వారు అడిగినందుకు, వారిని వివరీతంగా బూతులు తిట్టారు. వెంటనే వారికి కోపమువచ్చి, చెప్పింకోను, కర్రలతోను కొట్టుకోవడం తట్టించినది. అలాంటి ఘట్టనలు జరుగుతూ ఉంటే, ఇది చాలా ప్రకాంతంగా, ప్రజాస్వామ్య పద్ధతుల ప్రకారంగా ఎన్నికలు జరిగినాయి అంటే చాలా అన్యాయం. నిజంగా ఇక్కడ ఉండే 300 మంది సభ్యులు, తమతమ నియోజక వర్గాలలో ఏమేమి జరిగివాయో చెప్పాలంటే ఇక్కడ సమయము చాలా తక్కువ ఇస్తున్నారు. ఈ సమయాన్ని ఒక బిల్లు రూపంలో ఇవ్వాలని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత విద్యావిధానంలో లోపము ఉన్నదని చాలా మంది గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. నిజంగా ఈ లోపము ఏమిటి? మొదటి లోపము గవర్నమెంటు దగ్గర నుంచే జరుగుతున్నదని నేను భావిస్తున్నాను. ఈవేళ పిల్లవాళ్లకు పుస్తకములు అందించడంలో school open చేసి నెల అయినా కూడా ఇంకా అవి press లోనే ఉంటున్నాయి. ఎందుకు ఈ అస్యము ! గవర్నమెంటుకు డబ్బులేక నా ? లేక ప్రెస్ కాకనా? యంత్రంలేకనా ? అరు మాసాల తరవాత కూడా కొన్ని పుస్తకములు అందించలేని పరిస్థితులు మనగవర్నమెంటులో ఉన్నవి, అంటే అసలు లోపము ఇక్కడ కన్పిస్తున్నది. ఒక పిర్మాంతి తన పంచాంగమును ఆరు మాసములలో వ్రాస్తాడు, భవతి భిజాందేహి అని అడుగుకొని అతడు అచ్చుచేయించి సంవత్సరానికి మూడుమాసాల ముందే దానిని అందిస్తాడు. కనుక, అంతకంటే హీనమైపోయిందా గవర్నమెంటు? ఈ గవర్నమెంటుకు డబ్బు లేదా? ఎందువల్ల ఈ జాత్యము జరుగుతుందని అడుగుతున్నాను. తరువాత, వికలాంధ్ర కావాలని మనమంతా పాటు పడ్డాము. ప్రత్యేక అంధ్రరాష్ట్రము ఎందుకు కావాలని ప్రజలు అడిగాడు? మనభాషా సంస్కృతులన్నీ జాగువకకాయి. ముక్కలు ముక్కలుగా అణచుకుంటుంటే తెలుగుజాతి ఏకము కావాలని వికలాంధ్ర కావాంన్నాము కాని, ఈ వేళ మళ్లీ ఇంగ్లీషు ఇక్కడ మధ్య రాష్ట్రముతో ఉండాలని, ఇంగ్లీషు బిల్లును తీసుకురావడం జరుగుతున్నది. నిజంగా దాని కారణం, దాని పరిమితి ముగిసిపోయింది. కాబట్టి దానిని పునరిద్దరించడానికి ఇంగ్లీషు బిల్లును తీసుకొనివస్తున్నాడు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :- ఆ బిల్లు వచ్చినప్పుడు, ఆ విషయం మాట్లాడవచ్చు.

శ్రీ కె రాఘవులు : ఈ ప్రసంగంలో అదికూడా ఉన్నది. అందువల్ల, మనవి చేస్తున్నాను. అయితే విశాలాంధ్ర కావాలనడం, భాషాసంస్కృతి బాగు పడాలి అన్నప్పుడు, తెలుగులోనే ఈ చట్టాలన్ని చేసుకోవాలి. మనం తెలుగు బిల్లు తీసుకురావడానికి ఎందుకు అలస్యము జరుగుతున్నది ? దీనిని ఎందుకు ఇంత కించపరుస్తున్నారో నాకు ఏమీ అర్థం కావడంలేదు. కనుక ఆ బిల్లును మాత్రం ఇప్పుడు తీసుకురావడం అన్యాయమని నేను భావిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (కొత్తూరు) :- అధ్యక్షా, గవర్నరుగారి ఉపన్యాసము 26వ తేదీ, 4 గంటలకు సభ్యులందరికీ ఆందజేశారు, దాంట్లో చాలా మంచి విషయాలు సద్భావాలు ఉన్నందుకు వారికి హృదయపూర్వకంగా వందనాలు ఆందజేస్తున్నాను తదుపరి ఇప్పుడు ప్రజాస్వామ్య దేశములో, 1959 నుంచి అనుకొంటాను పంచాయతీరాజ్ ఏర్పడింది. ప్రముఖ ప్రజాస్వామ్య వాదులు, విశ్వమానవకోటి ప్రముఖ ఉదార స్వభావులు అయినటువంటి జవహర్లాల్ నెహ్రూ, గారు ఈనాడు మన మధ్య లేరు. అయినప్పటికీనీ, వారు ఈ 40 కోట్ల జనుల హృదయంలో అకాశ్యాతి అయి ఎల్లప్పుడు వెలుగుతున్నాడు. అందుకని, ఈ మధ్యను జరుగున్న పంచాయతీ ఎన్నికలు, సమితి ఎన్నికలు సందర్భంలో మన మిత్రులు జి. సి. కొండయ్యగారు చెప్పిన ప్రకారంగా దనవంతులే ఇప్పుడు పంచాయతీ సమితి అధ్యక్షులు అమృతం. దనవంతులే ఇప్పుడు గ్రామాలలో పంచాయతీ బోర్డు ప్రెసిడెంట్లు అయ్యారు. మన రాష్ట్రములో సుమారు 1 లక్ష 50 వేలు పంచాయతీ ఎన్నికలు జరిగినాయి. 15,223 పంచాయతీలు ఎర్పడినాయి. అందులో 7117 పంచాయతీలు పోటీలేకుండా జరిగినాయి. అందుకు గాను గవర్నరుగారు మన రాష్ట్రములో ఇంచుమించు సగానికి సగం elections సద్భావంతో జరిగినాయని చెప్పారు. అది చెప్పక తప్పదు. కాని, క్రితే ములైవట్లవంటి వండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ, మహాత్మాగాంధీగారి ఆశయాలు దీనివంటి ప్రజాస్వామ్య రోజులలో గ్రామాల్లో ఉన్నటువంటి ఒక పేదవాడు కూడా పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటు కావాలని, ఆ సమితిలో ఉన్నటువంటి ఒక నామాన్య మానవుడు, ఒక హరిజనుడు పంచాయతీ సమితి ప్రెసిడెంటు కావాలని ఆసేటటువంటి ఉద్దేశంతో చేశారు. అది ముమ్మందుగా, తొందరతోనే మన ప్రయత్నము నాయకులై వ సంజీవరెడ్డిగారు మన దేశంలోని

సం. నుంచి అమరా జరిపారు. అది మున్నుం ఎంతో అపూర్వతోకి వుంది. అయిప్పటికి కూడా ఈ జరిగేటటువంటి ఎన్నికలలో ఏం చూడాలి అన్న ప్రశ్న ప్రెసిడెంటు జరిగే ఎన్నికలో గ్రామస్తులంతా అతనిని ఎన్నుకొన్నట్లే ఉదాహరణ హరిజనుడు రావడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అలాగే సమితిలో కూడా సమితిలో ఉన్నటువంటి గ్రామాలన్నీ సమితి ప్రెసిడెంటును ఎన్నుకొన్నట్లు ప్రజాస్వామ్యం అని పించుకొంటుంది. కాని ఈ నాడు చూస్తే ఈ 15228 ఏం చూడాలి అని 11 ఏం చూడాలి అని ఎట్టి ప్రశ్న వచ్చారు. ఆ గ్రామ ప్రజలు సర్వావముతో అలాగేమరి హరిజనులు ఎక్కడకూడా ఒక పంచాయితీలోనైనా పెరిడెంటు అయినా కాలేకపోయినారు. కారణం, ధనవంతులు పోట్లు కొంటున్నారు. అలాగే ఈ వ్యవస్థాపన పిశాచాన్ని ప్రతి 5 సంవత్సరముల పిల్లవాడు మెదిలుకొని 90 సంవత్సరముల ముసలివాడూ వరకు కూడా ప్రజలలో దాన్ని అభివృద్ధి చేస్తున్నది ఈ ప్రభుత్వము-కాబట్టి ఈ సారా విషయములో తగిన కట్టు దిట్టలు చేయవలెనని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. ప్రతి గ్రామంలోను సారాధికారులు ఉన్నటువంటి వారే ప్రెసిడెంటు అయ్యారు. ఇంచుమించు ఒక్కొక్క సమితి election కు ఒక లక్ష 50 వేలు కనీసం 30 వేలు తక్కువ లేకుండా ఖర్చుపెట్ట ఏం చూడాలి సమితి ప్రెసిడెంటు అయ్యారు అన్నమాట. కాబట్టి లంచగొండితనం, అరాచకము, దినదినము పెరిగిపోతున్నది. కాబట్టి దీనిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వము ఏమి చర్యలు తీసుకొంటుందో నాకు తెలియదు. ఇప్పుడు మన పంచాయతీ ఈ అవినీతిని తప్పకుండా అరికట్టుకామని అంటున్నారు. టుకు 10 వేల రూపాయల ఇచ్చారని తెలుస్తున్నది. మరి ఈ రి. లి. పి. పోలీసు నిబ్బంది ఎక్కడ ఉన్నారు. ఏమి చేస్తున్నారని, పీఠికా తగిన కట్టుదిట్టాలు ఎందుకు చేయలేదు? అలాంటప్పుడు ప్రజాస్వామ్యం అని ఏ విధంగా అనిపించుకొంటుందని అడుగుతున్నాను. కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు పంచాయతీ ఎలక్షన్ లలో పంచాయతీ ప్రెసిడెంటును గ్రామస్తులందరూ కలిసి ఎన్నుకోవాలి. ఆ విధంగానే సమితి ప్రెసిడెంటును గ్రామాన్ని కలిసి ఎన్నుకోవాలని ఆ విధమైనటువంటి చట్టాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఏటానే జిల్లా పరిషత్తులలో కూడా అదే విధంగా చేయాలని నిమిత్తం 1, లక్ష రూ. వేలు అయితప్పుడు జిల్లా పరిషత్తుకు 50 లక్షలు అవుతాయి. ఈలాంటి పరిష్కారానికి ఈ జిల్లా పరిషత్తుకు గొంతెత్తడం కట్టించడానికి చర్యలు తీసుకోవాలి. అలాగేమరి ముఖ్యమంత్రి ఈ విషయాన్ని ధనం విషయముతో ఉన్నటువంటి వారు అది వినిపిస్తే ప్రాధికారము

సిటీలో రు. 100ల జీతగాడు బ్రతుకుట కష్టంగా ఉన్నది 4 మాసాల క్రింద0-1-0కు ఇచ్చే చింతపండు ఇప్పుడు 0-6-0 ఖరీదు అయినది. ఒక అణా తోటకూర 10 మందికి వచ్చేటటువంటిది ఇప్పుడు 0-4-0 పెట్టి కొనవలసి వస్తోంది. సామాన్య ప్రజానీకంలో రు. 40, రు. 45లు జీతంతెచ్చుకునేవారకూడ ఉన్నారు. వారు ఏ విధంగాజీవిస్తారు? పెద్ద పెద్దపాపాలకార్లు రైతులనుండి ధాన్యం రు. 20లుచొ॥ కొన్నారు. ఇప్పుడు బియ్యం రు. 75 లకు అమ్ముతున్నారు. ప్రతి వస్తువ ఖాక్ మార్కెట్ చేసి అమ్ముతున్నారని అందరూ ఓపేసిగా అంటున్నారు. దీనికి ప్రభుత్వం ఏమి చర్య తీసుకుంటోంది, మనకు 15 మంది మంత్రులున్నారు. దయచేసి ఈ ఖాక్ మార్కెటింగ్ కట్టించడానికి, లంచగొండితనం కట్టించడానికి ఇంకొక మంత్రిగారిని సృష్టించండి. ఇంకొక మంత్రిని వేసి ప్రత్యేకంగా వారు ప్రతి దుకాణానికి వెళ్లి ఎవరు ఎలా అమ్ముతున్నదీ చూడాలి. ఈ ఊరిలో కాఫీ 0-4-0 అయినందున నా తోటివాడు మానివేశాడు. బడ్డీ దుకాణంవద్ద 0-2-0 కు అమ్ముతున్నారు. మరి మీదవాడు ఏవిధంగా బ్రతుకుతాడు? కనుక వినయపూర్వకంగా చెబుతున్నాను — ధరలు విపరీతంగా పెరగకుండా చూడటానికి, అవినీతి, లంచగొండితనం కట్టించడానికి ఒక మంత్రిని తప్పకుండా వేయండి. ఇదివరకు 10 బస్తాలు పండించేవాడు ఇప్పుడు 20 బస్తాలు పండిస్తున్నాడు. కాని, పండించే వానికి తినడానికి తిండి లేదు, కట్టడానికి ఒట్టలేదు. ఎడ్లబండిలో వెళ్లే పాపాలకారు ఈ వాడు చిన్న కారులో వెళ్లుతున్నాడు. ఈ లాభం ఎక్కడనుంచి వస్తోంది? ప్రభుత్వం చేస్తున్న పనిఏమిటి? మన గవర్నరుగారుకూడాచాలా ఉత్సాహవంతులు, వారి పర్యటనలో, విశాఖపట్టణం చల్లగా ఉంటుందని అక్కడ యింపు వేసుకుంటారు. వారు లుంగీకిట్టుకొని బంగళానుంచి వెళ్లి ఒక ఖాక్ మార్కెటింగ్ పట్టుకొని అరెస్టు చేయించినట్లుయితే ఎంత జాగుంటుంది, గవర్నరుగారికి ఎంత పెరు వస్తుంది? కాని ఏ విశాఖ పట్టణంలోనో, మధురలోనో వెళ్లి కూర్చుంటే ఏమిలాభం? అలాగే మంత్రులు పర్యటనచేసేటప్పుడు గ్రామాలకు వెళ్లండి. ఆరోగ్యశాఖ మంత్రిగారు ఉన్నారు. హాస్పిటల్సులో కరప్షన్ జరుగుతోందని చెబుతున్నాము. వారు విశాఖపట్టణంలో కాకుండా గ్రామాలలో కేంపువేసుకొని అక్కడ ప్రజల ఆరోగ్యం ఎలా ఉన్నదీ కనుక్కుంటే తెలుస్తుంది. వ్యవసాయశాఖ మంత్రిగారు ఉన్నారు. ఎరువులు వగైరా వివరీతముగా ఇస్తున్నారు. విశాఖపట్టణం ఎరువులు అటు ఒరిస్సా కార్షకు, ఇటు ఎరువులు మైసూరుకు వెళ్తున్నాయి. మా పల్లెలో అకులు అలిమలు వేసి పండిస్తున్నారు.

వ్యవసాయ మంత్రిగారు "లైట్‌హౌస్" కేసుపై రైతుల పక్షాన తెలుగుకొని వారికి ఏమికావాలో జప్పించాలి అలాగే ఇండిస్ట్రీస్ మంత్రిగారు కూడా చేయాలి అలాగే ఎంతో బ్లాక్ మార్కెట్ జరుగుతోంది. ఇంకా ఇల్లు కట్టుకుంటుంటే రెండు రేకులు కావాలంటే ఎంతో లేదు. స్కూలు బ్లాక్ మార్కెట్‌లు రెండు లారీలు తెచ్చాడు. సంవత్సరం ఆయనది. గత అసెంబ్లీలో ఈ బ్లాక్ మార్కెట్ గురించి అరగంట డిబేట్ జరిగింది, ఆందరం మాట్లాడాము. 1 టన్ను 5 వేల వోలన బ్లాక్ మార్కెట్ జరుగుతోంది, ఒక యం. యల్. ప. టి. 5 రేకులు చొరకనప్పుడు ప్రక్కన వాహుకారుకు రెండు లాంబు ఎలా పెచ్చాయి? కనుక మంత్రులు పర్యటనకు వెళ్లినప్పుడు పట్టణాలలో కేసు చేయకుండా గ్రామప్రజలతో టచ్ పెట్టుకొని వారి కష్టనష్టాలు స్వయంగా తెలుసుకోవాలి. 4 రేకు తగ్గించడానికి, బ్లాక్ మార్కెట్ కట్టించడానికి అదే పనిమీది లాగుటకు ఒక క్రొత్త మంత్రిని నియమించాలని వినయపూర్వకంగా పూజ్యులు బ్రహ్మానందరెడ్డి గారిని ప్రార్థిస్తూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి ధన్యవాదములు ఆర్పిస్తున్నాను.

శ్రీ బి. హెచ్. నాగభూషణరావు (వరంగల్): అధ్యక్షా, గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలు ఎదిలిపెట్టేశాడు. ప్రజా తేమకరమైన పెక్కు విషయాలమీద తమ ఖచ్చితమైన ఆభిప్రాయం చెప్పకపోవడం చాలా నిరుత్సాహం కలిగింప జేసింది. ముఖ్యంగా ధరల విషయంలో వారు యిచ్చిన సమాధానం, చెప్పిన విషయాలు ఏమాత్రం అంగీకారంగా లేవు. దినదినం ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మూడవ మహాపట్టణమైన వరంగల్ విషయం చెబితే గవర్నరుమెంటే కాదు, ఇక్కడ ఉన్న శాసన సభ్యులందరూ విచారపడక తప్పదు. వరంగల్ జిల్లా సర్ప్లస్ ఛాన్సం వండించే జిల్లా ప్రతిదినం నాలుగయిదు వేగమలకు తక్కువలేకుండా కేరళకు, హైదరాబాదుకు ఎమమతి అవుతుంటాయి. క్వంటల్ బియ్యం రు. 90, 95, వరకు అమ్ముతున్నారంటే చాలా విచారకరమైన విషయం. అక్కడ పెంట్రల్ కన్స్ట్రక్షన్ కో ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ పెట్టారు. దాని క్రింద 17 fair-price shops పెట్టారు. కానీ ఒకదానిలో కూడా గవర్నరుమెంటు సప్లయ చేసే బియ్యం దొరకవు. అదేమిదిగా 17 లక్షలు మార్కెటింగ్ సొసైటీకి బియ్యం కొనమని యిచ్చారు. కానీ వరంగల్ వరంగల్ బియ్యం దొరుకుట లేదంటే ఎంతో విచారపడనవలసి యున్నది. 1 కిలో బియ్యం కావాలంటే చాదాపు 3 గంటలపేపు బ్యూలో నిలవాలి. పబ్లికేషన్లు వదిలేసి ప్రతినిత్యం మూడునాలుగు గంటలు బియ్యం కొరకు వి

బడిటం, చివరకు 30 మంజూరీ మాత్రం ఇచ్చి, బియ్యం అయిపోయాయని మిగిలిన వారిని వెళ్ళగొట్టుతున్నారు. సర్ప్లస్ జిల్లా అయిన వరంగల్‌లో ఈ పరిస్థితి ఉన్నదంటే చాలా చారకరమైనటువంటి పద్ధతి ప్రభుత్వం దాని ఆచూకీని fair-price shops ఎక్కడ చేయాలి. వరంగల్‌లో బియ్యం దొరకడంలేదు అంటే భయపడాల్సి వస్తుంది.

కన్జూమర్స్ కో—ఆపరేటివ్ సొసైటీస్‌లో బియ్యం ఉండవు. సెంట్రల్ స్టోర్స్‌కు ఏ లక్షలు, మార్కెటింగ్ సొసైటీకి 17 లక్షలు ఇచ్చారని చెబుతారు. కాని సెంట్రల్ స్టోర్స్ బియ్యం ఇవ్వను. మార్కెటింగ్ సొసైటీ బియ్యం ఇవ్వదు. అవినీతికరమైన పనులు అక్కడ సొసైటీలు చేస్తున్నవి; వ్యాపారస్థులు చేస్తున్నారు. ప్రజలుమాత్రం ఇబ్బందులు పడుతున్నారు వారి ఇబ్బందులను ప్రభుత్వం ఏ తీరుగా తీరుస్తారో తెలుసుకోవాలని ఉంది. మా ప్రాంతంలో లేబర్ కన్జూమర్స్ కో—ఆపరేటివ్ సొసైటీ ఉంది. మాకు 9 నెలలునుండి ఫిర్రోక్రిడ్ ఉన్నప్పటికీ సుఖమనిపించింది, ఎక్కడో అక్కడ బియ్యం తెచ్చుకోనేవారము; అమ్ముకోనేవారము. ఈ ఫిర్రోక్రిడ్ ఫిక్సేషన్ జరిగినతర్వాత ఏ హోల్ సేల్ డిలర్ దగ్గరకు పోయినా బియ్యం లేవని చెబుతున్నారు. గతనెల నేను సి.టి.ఓ. కలెక్టర్ దగ్గరకు కనీసం 10 తడవలుపోతే. 800 బస్తాలు ఖర్చయ్యేచోట్ల, 130 బస్తాలుమాత్రమే సప్లయచేశారంటే, అది వారి అసమర్థతను. ప్రభుత్వముయొక్క అసమర్థతను బయటపెడుతున్నది. ఐదువేల కార్మికులకు మేము ఇచ్చేదే కొద్ది. 800 బస్తాలు మేము ఖర్చుపెడుతున్నాము. అటువంటిచోట 130 బస్తాలు ఇచ్చి వర్గకోమంటే వారు ఏతీరుగా నెలరోజులు గడుపుకొంటారో చూడవలసిఉంది. బియ్యం సంగతి ఇట్లా ఉంటే—ఇక పంచదార సంగతి ఎట్లా ఉన్నదో చూద్దాము. మే నెలలో కోటా రాలేదు. ఏమిటి సంగతి అని అడిగితే, వరంగల్ జిల్లాకు తణుకు కోటా ఫిక్స్ చేశారు; తణుకు ఫ్యాక్టరీనుండి రావాలి అంటారు. అక్కడ నుండి రవాణాలేదు; పంచదార రాదు; 30వ తారీఖున పంచదార వచ్చింది. 30వ తేదీ రెండుగంటలు మాత్రము వంచిపెట్టారు, తరువాత మొత్తము క్లాక్ మార్కెట్‌లో అమ్మివేశారు. అది కలెక్టర్ గారికి ఎన్నోసార్లు చెప్పబడింది. కలెక్టర్ దానిమీద ఏమాత్రం క్రద్ధతీసుకోలేదు. ఈనెల ఇంజనీర్లకు కోటా రాలేదు. మే పోయింది, జూన్ పోయింది, యి రెండునెలల కోటా ఏమయ్యిందని అడిగితే అచేదో రిజిస్ట్రోలో పెడుతున్నామంటారు. ప్రజలకుమాత్రం పంచదార దొరకలేదు. ప్రభుత్వం కంట్రాటు అనే పేరు పెడుతున్నది. కంట్రాటు

పేరుతో ఇంత అన్యాయం జరుగుతుంటే ప్రజలు ఎన్ని కోరికలు గా ప్రభుత్వాన్ని సహిస్తారో చెప్పలేము. ఇప్పుడు ఇనుముకు డి—కంట్రోలు అన్నారు. కంట్రోలు ఉన్నప్పుడు అది సరుకు దొరకలేదు. డి—కంట్రోలు అన్నప్పటికీ—టన్నరు 100 రు.లు పెరిగింది. సిమెంట్ బస్తా ధర రు. 7—8—0 ఉంటే వరంగల్ లో 13 రు.లకు కూడ దొరకటంలేదు. ప్రభుత్వం ఒక్క ఖచ్చితమైన పాలిసీ లేకుండా కంట్రోలు పేరుతో ప్రజలను చోచుకొనే పెత్తందార్లను ప్రభుత్వం అణచివేస్తున్నదని చెప్పవలసి ఉన్నది. కనుక ప్రభుత్వం ఆహారధాన్యాలు, విద్యుత్తుకి ఒక ఖచ్చితమైన పాలిసీ ఏర్పాటుచేసి మళ్ళీ క్రికేట్ కు అవకాశం ఇచ్చినట్లయితే ఏదో ఒక ధరకు బజారుకు విద్యుత్తు దొరుకుతాయి. ఈరోజున బజారులో కొనటానికి విద్యుత్తు దొరకటం లేదు. వరంగల్ లో విద్యుత్తు దొరకటంలేదంటే చాలా విచారకరమైన విషయమని మనవిచేస్తున్నాను. గవర్నర్ గారి క్రమంలో ఆయుర్వేదం గురించి రెండు మాటలు చెప్పారు. కొత్త కోర్సు పెనుతున్నామని చెప్పారు. ఒక విషయం మరచిపోయారు. 480 నుండి 2.5 ఏ.ఎమ్ లో ఇదివరకు దువుకొని పరీక్ష ఇచ్చారు. వారు వృత్తిలోకి రాబోతున్నారు. వారి హవుస్ నర్సింగ్ ఎడైవ్ స్టయిఫెండ్ గ్రాంటుచేయమంటే, వారికి ఇతవరకు ఒక వైసాకూడ ఇవ్వలేదు. ఎం.బి.బి.ఎస్. స్టూడెంట్స్ కు 120 రు.లకా ఇస్తున్నాడట. వీరి కోర్సుకూడ మంచి కోర్సు, వీరు ఆరు సంవత్సరాలు చదువుననే ప్రజలకు వైద్యసహాయము చేయడానికి రాబోతున్నారు. అటువంటి వారికి కొంత స్టయిఫెండ్ ఇచ్చి వారిని అభివృద్ధిలోకి తీసుకువస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఎయిడెడ్ స్కూల్స్ లో పీజి ఎంత అయినా వసూలుచేసుకోవచ్చునని కొంతమందికి చెబుతున్నాడే. అందువల్ల ఎన్నో ఇబ్బందులు కలుగుతున్నవి. ఒక స్కూలులో ఒక ఆడబిల్లి మగపిల్లవాడు చదువుకోవాలంటే నెలకు 15 రు.లు ఖర్చుపెట్టవలసివస్తున్నది. ఏ స్కూలులో అయినా 10వ క్లాసు వరకు ఆడపిల్లలకు పీజి లేకుండా చదువు చెప్పాలని గవర్నమెంట్ గ్యారంటీ ఇచ్చినా, ఎయిడెడ్ స్కూలులు వసూలుచేయటము విచారకరమైన విషయము. ప్రభుత్వం డివి విషయంలో ఖచ్చితమైన పాలిసీ చేసి, ఎయిడెడ్ స్కూల్స్ లోగాని. గవర్నమెంట్ స్కూల్స్ లోగాని ఎక్కడైనా ఒక పిల్లలకు ఫీజు పెట్టకపోతే, విద్యుత్తు పరీక్ష డబ్బు సంపాదించేవారు వదలలేదు. వారు విద్యుత్తు ప్రభుత్వం గవర్నమెంట్ కి చెబుతున్నాము. వారికి మరచిపోతే బిల్లింగ్ విషయం. బిల్లింగంటే, ఎంతవరకు బిల్లింగ్ చేస్తామో అలాగం ఎక్కడలేదని

చెప్పాలి. ప్రజాస్వామ్యం పేరుతో మనదేశంలో బూర్జువాలు వ్యాపించి పోతున్నారు. డిక్టేటర్స్ అభివృద్ధి అవుతున్నది. పోటీలేకుండా ఎన్నికైన వారికి కొన్ని వేల రూపాయలు ఇస్తామని ఒక ఆశపెట్టినట్లుగా కనువిస్తున్నది. ఇది ప్రజాస్వామ్యాన్ని నష్టపరుస్తుందని చెప్పక తప్పదు. సామాన్యమైన పౌరుడు, విజ్ఞానవంతుడైన పౌరుడు ఆ ఎన్నికల తరీఖను చూసినట్లయితే—యీ దేశంలో ప్రజాస్వామ్యం ఇంకా ఎక్కువరోజులు ఉండదని వెంటనే అర్థం చేసుకొంటాడు. విజయవాడ ఆగ్నిప్రమాదాలనుగురించి నిష్పక్షపాతమైన విచారణ జరపవలెనని ఏ ఒక పార్టీ మీదనో అవి లోగిసి, దుండగీళ్ళను వదిలిపెడితే యీ అరాజకాలు ఇంకా పెరుగుతాయని చెప్పక తప్పదు.

(శ్రీ పి. శ్యామసుందరరావు (ఆచంట): అధ్యక్షా. ఇటీవల కాంగ్రెస్ పార్టీ లీడర్ ఎన్నిక జరిగినపుడు సంజీవరెడ్డిగారు మనరాష్ట్రం ఏ ఇతర రాష్ట్రాలకు విషయంలోనూ తీసిపోదని చెప్పారు. అయితే మన గవర్నర్ గారి ప్రసంగము చూస్తే, మనరాష్ట్రాన్ని సుఖ్యంగా ఎదుర్కొంటున్నటువంటి విషయాలలో వారికి ఏమీ నిర్దిష్టమైన అవగాహనలేదని చెప్పవచ్చును. పాకిస్తాన్ మొదలైన చోట్లనుండి భారతదేశానికి వస్తున్నటువంటి కాందిశీకుల సమస్య అందరికీ తెలిసినదే. అలాగే ఇప్పుడు బర్మానుండి వస్తున్నటువంటి కాందిశీకుల సమస్య వారి ప్రసంగంలో ఎక్కడా తడవలేదు. నేను దీనిపై ఒక పక్కన ప్రభుత్వానికి సంబంధించి, అది మన రాష్ట్రానికి ఏవిధంగాను సంబంధంలేని విషయమని త్రిప్పి సంపించటం జరిగింది. అది మన రాష్ట్రానికి సంబంధంలేని విషయమైతే—బర్మా నుండి భారతదేశానికి వస్తున్న భారతీయులలో ఆంధ్రులు కూడా ఉన్నారు. మద్రాసు రాష్ట్రంలో—అక్కడ వస్తున్నటువంటి తమిళులకు ఆ ప్రభుత్వం కొన్ని సౌకర్యాలు చేస్తున్నప్పుడు—ఆరమవ్య మనరాష్ట్రానికి ఏవిధంగానూ సంబంధంలేదని చెప్పటం చాలా శోచనీయమైన విషయమని చెబుతున్నాను. బర్మాలో ఉన్న ఆంధ్రుల విషయం వాకు ప్రత్యక్షంగా తెలుసు. అనేకమంది మిత్రులు ఉత్తరాలు వ్రాశారు. అక్కడ వ్యాపారం జాతీయంచేసిన తర్వాత, 100 రు.ల నోట్లు 50 రు.ల నోట్లు చెల్లవని ప్రభుత్వం ప్రకటించి ఏడురోజులలో ప్రభుత్వానికి స్వాధీనంచేయమని చెప్పిన తర్వాత—ఒక మిత్రుడు వ్రాశాడు. నలుగురు మనుష్యులు వస్తే భోజనం పెట్టటానికి ఏమీ భార లేనటువంటి మాకు ఇవాళ బొయ్యి మీద కుండ ఎక్కటానికి కూడా కష్టంగా ఉందని వ్రాశాడు. భారతదేశంలో అటు

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

వంటివారికి ఏమీ పరిచయములేదు. వారు అక్కడే పుట్టి పెరిగారు. కాని వారు భారతీయులుగానే ఉన్నారు. వారు ఇవాళ గతంతరంలేక భారత దేశానికి తరలివస్తున్నారు. లక్షా 50 వేలమంది వరకు భారతదేశం వస్తున్నారని అందులో ఆంధ్రులుకూడ ఉన్నారని ప్రతికల్పితం వచ్చింది. పాక్లమెట్లో చెప్పిన విషయంబట్టి అర్థం అవుతుంది. అయినప్పటికీ, మనకేమీ సంబంధంలేదని మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చెప్పటం విచారకరమైన విషయము. ముద్రాసురాష్ట్రంలో ముద్రాసుకు 20 మైళ్ళదూరంలో పోలవరం అనేచోట 500 కుటుంబాలకు ఒక క్యాంప్ నిర్మాణంచేసి, కాలనీ ట్రస్టి అక్కడ వారికి వస్తులు ఏర్పాటుచేయటానికి మద్రాసుప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకొన్నట్లు ప్రతికల్పితం వార్తలు వచ్చినవి. అటువంటిప్పుడు మనకు సంబంధంలేదని చెప్పటం భాష్యభావహతమైనది. దానినిగురించి ప్రభుత్వం వెంటనే చర్యలు తీసుకోవాలి. ఇవాళ ధరల పెరుగుదల మనకు చాలా అందోళన కలిగిస్తున్నవి. ధరల పెరుగుదల ప్రవృత్తం ఏదో కారణాలు చెప్పవచ్చునుగాక. మేము కొన్ని జి.ఓలు ఇష్యూ చేశామని గవర్నర్ గారు తమ ప్రసంగంలో చెప్పటం జరిగింది. ఎన్ని జి.ఓలు ఇస్తూ చేసినా, వట్టాలుచేసి, అవి ఏమీ జమలు జరగటంలేదన్న సంగతి ఇంతకుముందు మాట్లాడిన మిత్రులు చెప్పినదానినిబట్టి అర్థం అవుతుంది. ఈ ధరల పెరుగుదల ఎట్లా ఉన్నదో చూడండి. పర్వతీ పీటు 1963లో క్వింటల్ 62 రు. అయితే ఇప్పుడు 92 అయినది. బస్నీ పీటు 1963 లో క్వింటల్ 68 రు. అయితే ఇప్పుడు 105 రు. అయినది. చిల్లీస్ కిలో 1963 లో 2.80 అంటే ఇప్పుడు 2.45 లియ్యం (వరంగల్) 63 లో క్వింటల్ 75 అంటే, ఇప్పుడు 88 రు. నెల్లూరు లియ్యం 63 లో 77 రు. అంటే ఇప్పుడు 90 రు. అక్కుళ్లు 50 రు. అయితే ఇప్పుడు 68 రు. జవారు గత సంవత్సరం 44 రు. అయితే యీ సంవత్సరం 61 రు. గ్రౌండ్ నట్ అయిల్ కిలో 1,50 అయితే ఇప్పుడు 2.30, టెల్ అయిల్ కి.లో 2.35 గత సంవత్సరమైతే 3.15 యీ సంవత్సరం వప్పులు క్వింటల్ గత సంవత్సరం 92 రు. అయితే యీ సంవత్సరం 125 రు. బ్లాక్ గ్రామ్ గత సంవత్సరం 98 రు. అయితే యీ సంవత్సరం 105 రు. ధర అయినది. ఈ విధంగా ధరలమట్టి చూస్తే గత సంవత్సరం కన్నా, యీ సంవత్సరం పెండు మూడు రెట్లు పూడ ధరలు పెరిగిపట్టు కనుపిస్తుంది. ఆ ధరల పెరుగుదలను అరికట్టటానికి ప్రభుత్వం తీసుకొనివస్తున్న చర్యలను చర్యలు ఏమిటో, గవర్నర్ గారి ప్రసంగములో వివరాలు చెప్పారు.

జనాదులోకి వెళ్ళిన ప్రతి మానవుడు ఆర్థం చేసుకుంటున్న విషయం దీనిని గురించి శీఘ్రమైన చర్యలు ఏర్పరచడానికి నిర్దుష్టంగా గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో చెప్పలేదు. ఏవో కొన్ని G. O. లు issue చేశాయి. ధరల పట్టి పంపించాయి అని చెప్పడంతో సరిపోయింది. ధాన్యాగారమైన పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో తీవ్రమైన ఆహార సంక్షోభం ఉన్నది. శ్రీమంతులు బుట్టలు పట్టుకొని బియ్యం దొరకక జనాదులో కొట్ల దగ్గరకు మిల్లులు దగ్గరకు తిరుగుతున్నట్లుగా ప్రతికలలో వార్తలు వస్తున్నాయి. నర్సాపురం తాలూకాలో బియ్యం కొట్లవాళ్ళు మాకు ప్రభుత్వం వారు నిర్ణయించిన rates కు దగ్గరగా ఉండడంలేదు మిల్లులో వాళ్ళు యిచ్చే బియ్యం అందు చేత ప్రభుత్వం రేటుకు మేము యిక్కడ అమ్మవలెనంటే అమ్మలేము అని కొట్లు మూసివేయడానికి సిద్ధం అయితే ఆయన రక్షణ ఆయన చేసుకుంటున్నారు. కొట్లు మూసి ఉంచకండి తెలిచే ఉంచండి అని చెప్పుతున్నారు. అది బహిరంగ రహస్యం అందరకు తెలిసిన విషయమే, దీని గురించి ప్రభుత్వం మీన మేలుపాలు తెక్కపెడితే చాల ప్రమాదకరమైన పరిస్థితి ఏర్పడుతుందని చెప్పుతున్నారు. N.G.O.s విషయం. మన రాష్ట్రం ఏ విషయంలోను తీసిపోదు. ఇతర రాష్ట్రాల్లో కనీసం చేసిన సదుపాయాన్ని అయినా N.G.O.s కు చేయలేదు. ఇటీవలి కార్మిక సంఘాలు, ఉద్యోగ సంఘాలు మొత్తం అంతా కూడా ఈ ధరల పెరుగుదలను దృష్టిలో పెట్టుకొన్నప్పుడు తమ జీవనభృతి పెరగవలసి ఉన్నదని ఏకగ్రీవంగా చెప్పుతున్న విషయం అందరికీ తెలుసు. ఈ ధరల పెరుగుదల విషయంలో ప్రభుత్వం తయారుచేసే పట్టికలలో కూడా అనేక లోపాలు తీసుకవచ్చి చూపించిన సంగతి అందరికీ తెలుసు. ఆ లోపాలు జరిగినాయని కేంద్ర ప్రభుత్వం అంగీకరించింది ఇవన్నీ జరిగిన తరువాత ధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నప్పుడు మరి మధ్య తరగతి ఉద్యోగులు, వెనుక మరొక ఆధారం ఏమిలేకుండా జీవించే ఏలా జీవిస్తారు! ధరల పెరుగుదల ప్రకారంగా తమ జీవనభృతి పెరగాలి అనే సూత్రాన్ని ప్రభుత్వం అంగీకరించడానికైనా సమయం ఏర్పడింది. ఆ రకంగా ప్రభుత్వం దానిని గురించి ఆలోచించవలెనని చెప్పుకున్నాము. Localization విషయం రెండు ఏళ్ళనుంచి అంతు పొంతు లేకుండా యిలాగే వదులుస్తున్నది. Localization జరిగినా విపరీతమైన వ్యత్యాసాలవల్ల అక్కడ ఉన్నట్లుంటే చెల్లా రైతాంగం ఎంతో బాధ పడుతున్నాయి. గత స ప్రభుత్వం విపరీతంగా వెనాట్టి పోయే అందోళన వచ్చినప్పుడు, ఆ మంత్రిగారు కాసన సభ్యులనున్నమా వేళవరచి అందరితో ఆలోచించి మళ్ళీ మార్పు చేస్తారుని

చేపడం జరిగింది. ఆ మార్పుల వల్ల చేబోలో ఏమో--చేబోలోలో పెనాల్టీ ఈ సూచనలు చేసుకుంటుంది. ఇప్పుడు చేబోలోలో గ్రామంలో సినిమాతోటలు కోట్లాదితోటలు 50 ఏకరాల ఉన్నాయి. తోటలను ఘోషించి నీటి వెళ్ళే వ్యవస్థలు ఏర్పాటు చేయాలి. వై.ఎస్.ఆర్. వల్ల కొన్ని localization ప్రకారంగా ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. గత 50 ఏళ్ల నుంచి ఎక్కడుకూడా చూడలేదు. ఆ తోటలకు ఎప్పుడూ నీటి వెళ్ళడం ఉన్నది. నిమ్మకాయ సంగతి వాల్మీరికాయ సంగతి అందరికీ తెలుసు. ఇతర రాష్ట్రాలకు, యితర చోట్లకు కూడా ఎగుమతి చేస్తున్న ప్రాంతం. ఆ ప్రాంతంలో ఉన్న 7వ నంబరు తోటలన్నీ కూడా, localization వచ్చిన తర్వాత, వై.ఎస్.ఆర్. వల్ల మొత్తం ఆ తోటలన్నీ తడిచిపెట్టి పోయే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఈ పను విధించిన పెనాల్టీలు అన్నిటిని కూడా రద్దు చేయడమే కాకుండా ఆ పెన్షను తెరవడం, localization కొనసాగించిన తేడాను సరిచేయడంకోసం ప్రయత్నం చేయాలని నేను ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు జూలై, అగస్టు నెలలో విపరీతంగా వర్షాలు ప్రారంభం అవుతాయి. వర్షును గోదావరి తల్లాలో అగస్టు నెలలో గోదావరి వరదలు వస్తాయి. సరిగా వరదలు వచ్చినప్పుడు వర్షాలు విపరీతంగా కురిసిన అనంతరం ఆ నీరు ఎక్కడికక్కడ నిలిచిపోయి అప్పుడే కలరా ప్రారంభం అవుతుంది. ఇటీవల పత్రికలలో ఒక వార్తకూడా వచ్చినది. నాకు తేది సరిగా గుర్తులేదు. మనదేశంలో కలరా వచ్చే ప్రమాదం కనిపిస్తున్నది. అందుకే ఆన్నిచోట్ల కూడా తగిన నివారణ చర్యలు తీసుకోవాలని శ్రేష్ఠ ప్రభుత్వం కావ్యరికచేస్తూ ఒక ప్రకటన పత్రికలో పేను చూశాను. ఇటీవల కలరావచ్చి hospital లో join చేసిన తరువాత ఎక్కువమంది చని పోయినట్లు ఒక వార్త వచ్చినది. ఇక ముందు వచ్చేనెల కలరా వచ్చేమొనరింప వచ్చిన తరువాత మేము ఏదో చర్యలు తీసుకున్నామని ప్రతి సంవత్సరం అరోగ్య శాఖ మంత్రిగారు చెప్పుకూ ఉంటారు. శ్రేష్ఠ ప్రభుత్వం కావ్యరించిన తప్పిదాలు కూడా దీనిని నివారించడం కోసం అప్పుటి మంచితగిన చర్యలు తీసుకోవాలని మేము చేస్తున్నాను.

శ్రీ టి. వి. రామమూర్తి : అధ్యక్షా, గవర్నరుగారి ప్రవచనాన్ని వింటున్నా దిప్పుడే తెచ్చిన తీర్మానమును బలపరుస్తూ ఒకటి తెలిపి మాట్లాడుతున్నాను. సభ్యులు అనేకమంది ఆహార సమస్య గురించి ప్రస్తావించడం జరిగింది. ఇదికాక తీవ్రమైన సమస్య అందోళన కలిగించే సమస్య. ఈ సమస్య గురించి ప్రభుత్వం పాత చర్యలను అలాగే తీసుకోవాలి. శ్రేష్ఠ ప్రభుత్వం అలాగే తీసుకోవాలి. పాత చర్యలను అలాగే తీసుకోవాలి.

ములు ఆలోచన చేయడం, దానిని నివారించడానికి ధరలను స్థిరీకరించి అమపు లోకి తేడానికి వివిధ స్థాయిలలో సంప్రతింపులుచేసి తీర్మానాలు చేసుకోవడం, కావలసిన చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతూ ఉన్నట్లుగా చూస్తున్నాము. దురదృష్టవశాత్తు పీటి ఫలితం మాత్రం జూన్యం అయిపోతున్నదని ఒప్పుకోక తప్పదు. ధరవరలను గురించి వివరాలలోకి అంకెలలోకి నేను పోను. కాని ఒక విషయం అందరికీ తెలిసిన నగ్నసత్యం. వాస్తవికమైన విషయాన్ని మాత్రం మనం మరుగు పరచలేము. ఈ రోజు సామాన్యుడు అయినవాడు, కేవలం రెక్కలపీద బ్రిటికేవాళ్ళు అన్నంతినే స్థితివేరు. రెండుపూటలు గంటి త్రాగేవరిస్థితి లేదు అనేనంగతి మాత్రం ఒప్పుకోవాలి. కేంద్రప్రభుత్వంగాని రాష్ట్రప్రభుత్వంగాని ఈసమస్యకు hotch potch solution యిస్తూ వెళ్ళారుతప్ప సమగ్రమైన ఆలోచనచేసి శాస్త్రీయంగా ధరలు స్థిరీకరించడానికి planned economy ఉన్న సంక్షర్పంలో ఆలోచనచేయక పోవడం చాల విచారకరమైన విషయం. ఆధునిక దేశాలలో prices stabilize చేసిన మెషినరీ సృష్టించడం, దానిని నిడిపించడం చాల క్లిష్టమైన వ్యవహారం. అదికాక పోయినప్పటికిని మనదేశానికి అనుగుణ్యంగా ఉండే వ్యవహారం ఏదైనా ఆలోచించి ఈ ధరవరలను గురించి ఆలోచన జరిగిందా అంటే ఆలోచన జరగలేదు. సానుభూతి చాల ఉన్నది. శ్రద్ధ చేస్తున్నారు. చాల time వినియోగిస్తున్నారు. అయినప్పటికీ కూడ ఈ సమస్య పరిష్కారానికి చేసినటువంటి ఆలోచన సరైనటువంటిది కాదు ఇప్పుడైనా ఆలోచిస్తే చాల సంతోషిస్తాము. ఎంత కాలం వైద్యం చేసినా మంచం మీద నుంచి రోగి మాత్రం వైటికికాదు, చిన్నప్పుడు నేను చదువు కొన్నాను. వైద్యుడికి యిచ్చిన చెయ్యి, watch maker కు repair కు యిచ్చిన watch కూడ ముందుచూపే గాని, వెనకచూపు చూడదు. ఆ రకంగా మన పరిష్కార మార్గం ఉన్నది. ఇప్పటికైనా కొంచెం ఆలోచించవలసిందిగా నేను ముఖ్యమంత్రి గారికి చెబుతున్నాను. 1946లో మనకు ప్రకాశం పంతులుగారు Chief Ministerగా ఉండగా Producer-cum-Consumer Co-operative Societies స్థాపించాలని ప్రయత్నం చేశారు. జపాన్ దేశంలో producer-cum-Consumer Co-operative Societies ప్రతి గ్రామంలో ఉన్నాయి. చీపురు వల్ల మొదలు నీల్కు చీరవరకు కూడ అక్కడే ఉంటాయి. Producer అక్కడే ఉంటాడు. వినియోగం చేసుకొనేవాడు అక్కడే ఉంటాడు. అధికమైన లాభాల్లాగాని, ప్రోత్సహాలుగాని, మధ్య దళాల్లాగాని లేనటువంటి విధానాన్ని

చక్కగా రూపొందించి, వారు సెలెబ్రిటీ ఎంత్ కేవ చేస్తున్నారు. వారు సేవ చేసుకోవటమే కాండా అక్కడ ఉన్నటువంటి మిగిలిన దృశ్యం, అనేకమైన పరిశ్రమలు సెలెబ్రిటీలదని ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. Producers and consumer Co-operative Societies ఎంత కృషి చేసినవి అంటే వాటి apex banks లు వాణిజ్య పరిశ్రమలకు, Commercial banks కు కావలసిన డబ్బు యిస్తున్నటువంటి స్థితిలో ఉన్నవి. మంత్రిగారు కూడా జూన్ వెళ్ళి చూచి వచ్చారు ఇందులో సేవ యధార్థం చెపుతున్నాను. అటువంటి ప్రయత్నం మన దేశంలో ఎందుకు చేయకూడదు? ఈ రోజున ధరలు పెరిగినాయి అని చెబుతున్నాము నిజమే. కాని చెప్పేటప్పుడు మాత్రం వారు half truth చెబు తున్నారు అని మనవి చేస్తున్నాను. అదే దినుసు ధర పెరగడానికి కారణం ఏమిటి అనే సంగతి కూడా మనం రైతు దృష్టి నుంచి చూడాలి. మొదటి producer రైతుకు ఉత్పత్తి ఖర్చు ఎంతవరకు తగ్గించడానికి ఏమేమి సదుపాయాలు చేశాము. నిర్దుష్టమైన ధరలకు, ఖచ్చితమైన ధరలకు రైతు కొనుక్కొనే వ్యవసాయ పనిముట్లుగాని, యితర పనిముట్లు గాని అందించగలిగామా అనే సంగతి కూడా ఆలోచించారా అంటే అది శూన్యం.

ఇవ్వాళ టింక్ పీట్ కావాలంటే దొరకదు. సిమెంటు బస్తా ఏడు రూపాయలైతే, ఇరవై మూడు రూపాయలు అమ్ముతున్నది. టింక్ పీట్ కావాలంటే చదరపు అడుగులు 1—14—0 లు అయితే అరు రూపాయలు అమ్ముతున్నది. ఈ రకంగా వుంటే తాను పండించే వస్తువును పరనమైన ధరలకు యిచ్చి ఉత్పత్తిదారు ఎలా బ్రతుకుతాడు? ఇక కన్సూమర్ గురించి వచ్చినప్పుడు అతని స్థితిగతులను కూడా ఆలోచించాలి. ఈ దేశంలో 'రైతు' అనే రెండవ దశాబ్దం పేరుతో కేవలం పెద్ద పెద్ద మిల్లర్స్ గా వ్యవహరిస్తున్నవారు ఈ దేశానికి చాలా ఉపద్రవాన్ని తెచ్చిపెడుతున్నారని మనవి చేస్తున్నాను. అప్పుడప్పుడు ప్రతికలలో ప్రకటనలు చేస్తున్నారు, పెద్ద పెద్ద టెరిరిస్టులు మాత్రంచేస్తున్నారని మేము ఉరితీస్తాం, కార్తేప్రాం, పేల్వేప్రాం అని చెబుతున్నారు. ఇది కేవలం వాగా దంబరాలుగా మాత్రమే మిగిలిపోతున్నాయి. ప్రజలు ఏదీ చదువుకుని నవ్వుకున్నారు. ఇకలిమంబలితో అలమటిందే ప్రజలకు దహనం గూర్చి చెప్పడం చాలా కష్టం. ఈ సంగతి మన మంత్రిలు ఎంత శ్రద్ధగా, ఎంతో శక్తిగా గ్రహిస్తే అంతయిందిదని మనవి చేస్తున్నాను. గోఖలే మృత్యు అనే ఇంటికి వచ్చి అక్కడ ఉన్నట్లుగా నవ్వు గొడ్లెం గారు అంటే, అలా, మృత్యునామం

ఈ విషయంపై వారు చక్కగా ఎన్నో suggestions ఇచ్చారు. ప్రతి గ్రామంలోనూ ప్రామ్యూనుర్ కం ట్ ప్రొమ్యూమర్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలు పెట్టుకోవాలి, ప్రతి గ్రామంలో కూడా ప్రాసెసింగ్ ఆపరేటర్ చిన్న స్కేల్ పై పెట్టుకోవాలి అప్పుడు మధ్య దశలో చికద కొంతవరకు పదిలిపోతుంది, అనే నుదత్తైని సూచనలు ఇవ్వడం జరిగింది. ట్ ప్రొమ్యూమర్ దగ్గరనుండి, ప్రొమ్యూ సర్ దగ్గరనుండి ఎకరానికి యింత అక్రే ప్లెన్టిలో షేర్ కాపిటల్ కలెక్ట్ చేసి సుదీర్ఘంగా యీ సమస్యను ఎదుర్కొనడానికి కావలసిన ఆలోచనచేస్తే చాలామంచి దని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో మరొక విషయాన్ని మనవి చేయాలి. ఈ మధ్య పమితులు, పంచాయతీల ఎన్నికలు జరిగినవి. దీనిపై రెండురకాలైన వాదనలు, పరస్పర విరుద్ధమైన వాదనలు. ఒక్కొక్క వాదం ఒక్కొక్కరికి సరిపోయేట్లుగా రావడం జరిగింది. 45% గ్రామాలలో ప్రభుత్వంగా, ఏకగ్రీ వంగా ఎన్నికలు జరిగినవి. దానికి గవర్నరుగారు అభినందిస్తే అది చైతన్య రహితమైన వ్యవహారం, ప్రజాస్వామ్యానికి గొడ్డలిపెట్టు, ప్రజాస్వామ్యానికి సమాధికట్టారు అని చెప్పారు. ఎన్నికలు జరుగకపోతే చైతన్యరహితం, జడత్వం లో పోతున్నాం, నిరంకుశత్వంలోకి దిగజారిపోతున్నాం అని వ్యాఖ్యానం, తాగానేవున్నది. ఎన్నికలు జరిగిన చోటమాత్రం అదంతాకూడా డబ్బు ప్రభావం, సారాతిప్తుల ప్రభావం దానితోనే గెలిచారు అని చెబుతున్నారు. ఈ రెండు వాదనలు ఎంత వరకు సబబో మీరే ఆలోచించండి. డబ్బుకు ప్రభావంలేదని నేను అనడంలేదు. పులాలకు ప్రభావంలేదని నేను చెప్పడంలేదు. ఇటువంటి ఉపన్యాసాలు ప్రతిసారి ఎన్నికల అనంతరం వింటున్నాం. ప్రజా నీకంపై యీ డబ్బు ఎంతవరకు పనిచేసింది అంటే—కేవలం డబ్బుతోనే యీ వ్యవహారం జరిగింది అంటే నేను నమ్మేవాడినికాదు. తమ కందరికీ తెలిసిన విషయమే. 120, 150 ట్లు మాత్రమే ఒక సభ్యునికి వస్తాయి. దానిలో, యిద్దరు ముగ్గురు నిలబడేటప్పుడు వది, పదిహేను ట్లు తేడాతో అన్నిచోట్ల గెలవ డం జరిగింది. ఎన్నికలు జరిగినచోట్ల, డబ్బు ఎంతో ఖర్చుచేసినవారు కూడా ఓడి పోయారనే విషయం కూడా మనం జ్ఞాపకంవుంచుకోవాలి. ప్రత్యేకంగా మన యిరుగు పొరుగు, చుట్టూ, బంధువులపై కూడా డబ్బు పనిచేసిందా ? అంటే— ప్రజలలో చైతన్యం వచ్చినచోట డబ్బు ఏమాత్రం పనిచేయదని మనవిచేస్తు న్నాను. రెండవది, కానన సభ్యులుగా మనం చేయదగిన వ్యవహార ఏమిటో కూడా ఆలోచించుకోవాలి. కాననం చేసేప్పుడు—సీక్రెట్ జాలెట్ వద్దతి

మనం పెట్టుకున్నాము. అది ఎంతో అందంగా ఉండేలా చూడకు
కక్కుర్తి వడినవారు కూడా లోపలకు వెళ్లిన తర్వాత స్వేచ్ఛగా ఉంటు చేశారు.
వందలు, వేలు ఖర్చు పెట్టిన తర్వాత కూడా పెద్దమీద చెంగుడునుండి వెళ్ళి
పోయినవారిని మనం చూసాము. అందువల్ల డబ్బుతో ప్రజాస్వామ్యం నాశనం
అయిపోతున్నదని సిద్ధాంతరీత్యా చెప్పడం న్యాయంకాదు ఈ ఎన్నికలలో
ఉద్యోగులు చాలా ప్రయత్నమైన పాత్ర పోషించారు. ప్రశంసాపాత్రంగా
వారు చాలా జాగ్రత్తగా, నిర్లబ్ధంగా, నిష్పక్షపాత బుద్ధితో పనిచేశారు. గవ
ర్నరుగారు తమ ప్రసంగములో చెప్పినట్లుగా, వారికి మనంకూడా ఆభివందలు
సమర్పించ వలసివున్నదని మనవిజేస్తున్నాను.

తరువాత, ఆహార సమస్యను సత్కరించే రిసెండుచానికి ధరలను స్థిరీ
రించడానికి తగిన చర్యలు పునాదులనుంచి ఆలోచించాలని నేను ఆశిస్తూ యి ర
టితో నేను తెలిపు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎన్. వెంకటస్వామి : అవ్యతా, గవర్నరుగారి పరిహారముపై
చాలా మంది సభ్యులు మాట్లాడారు. ముఖ్యంగా ఆహార సమస్యపై గవర్నరు
గారు తమ ప్రసంగములో చాలా సంకృప్తిని వెల్లడించినట్లుగా మనం చూశాము.
అందులో, కొట్ల ఎదుట ధరల పట్టిక కట్టమని, వ్యాపారం చేసేవారు లైసెన్సు
తీసుకోవాలని ఇలాంటి చర్యలు తీసుకున్నాము. తద్వారా పరిస్థితులు అదుపులోకి
వచ్చాయని సంకృప్తి వెల్లడించడం ఆత్మవ. చివరకు పునయోగవదుతుంది, తప్పు చా
స్తవపరిస్థితిని వివరించడం కాబాలదని మనవిజేస్తున్నాను. ఎందుకంటే—జిల్లాలో
యీ రూపు పట్టుకుని కలెక్టర్లు రేటు నిర్ణయించారు. కిలోగ్రామ్ 60, 61
పైసలు అని నిర్ణయిస్తే 60, 65 పైసలకు కూడా ఎక్కడా దొరకడంలేదు.
హాస్టల్స్ పడిసేవారికి బియ్యం దొరకడం చాలా కష్టమై పోయినది. ఉదాహర
ణకు గుంటూరు జిల్లా బాపట్లలో గవర్నమెంటు హాస్టల్లో బియ్యంలేవు. కలె
క్టరు పద్దకు పోతే కోటా యివ్వడానికి నాకు ఎవర్స్ లేవు అంటారాయవ.
బాపట్ల చుట్టూ మాగాణి ప్రాంతంవున్నా తొన్న యితర పదార్థాలు తినే అంబాటు
వారికిలేకపోయినా ఆ హాస్టల్లో పనిపిల్లలచేత తొన్నలు తినిపిస్తున్నారు. 5, 6
పైసలు ఎక్కువయితే ఎలాగో ధర్మం అవ్వగలిగి ఉంటుంది పెట్టగలంగాని. 60, 90
పైసలుపెట్టి ఎట్లా తీసుకురావాలో అర్థంకావగలదేదు అని వారు ఎంతో యత్నం
దిని ఎదుర్కొంటున్నారు. ఇదేమిటి అంటే—పద్దతులు జాతీయం చేయటో

కున్నా అంటారు. ప్రజలకు సహాయం చేయడానికి యిది చేస్తున్నారని అనుకోవడానికి వీలులేదు. 'మేము బస్సులను జాతీయం చేశాం Text books ప్రచురణను జాతీయం చేశాము దానితో మిమ్మల్ని అవస్థపెడుతున్నాము మీరింకా ఆందోళనచేస్తే, మేమింకా వాటిని జాతీయంచేస్తాం. యీ ప్రాయశ్చిత్తం తప్పదు' అని చేస్తున్నట్లు వున్నది తప్ప ప్రజాస్వామ్య విధానాలను సక్రమంగా ఆమలు జరపడానికి చేస్తున్నట్లు లేదు.

కారెక్ పొగాకు విషయం కూడా పెద్ద సమస్యగా తయారయినది, వ్యవసాయ మంత్రిగారు కుడా ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలో రెండు సార్లు గుంటూరులో పర్యటించి రైతుల ఆందోళన, అవస్థ గమనించారు. కావలసిన ఎగుమతుల సౌకర్యం కల్పిస్తాం అన్నారు.

అయితే, అంతకుముందు ఎగుమతులకు వచ్చిన ఆర్డర్స్ తప్ప ఆ తర్వాత ఏమీ ఆర్డర్స్ రాలేదు. పొగాకంతా నింబడిపోయింది. వ్యాపారస్తులను వెళ్లి అడిగితే డబ్బు లేవు యిస్తాము, ఎల్లుండి యిస్తాము అని చెప్పడం కాదు, అమ్మిన తర్వాత యిస్తాము అంటున్నారు వారు. వ్యవసాయ తరుణం దగ్గరకు వచ్చింది. మరల వ్యవసాయదారులు పెట్టుబడి పెట్టుకోవాలి. డబ్బు యిచ్చే దిక్కులేదు. ఏమిచేయాలో తెలియక వాళ్లు అయోమయ పరిస్థితిలో వున్నారు. పోయినసారి పొగాకుకు వంబంధించి కంక రెంట్ నణ్ణెక్కుగా పాస్ చేసి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి వంపించాము. దానిపై ప్రభుత్వం ఏమీ చేసినదో తెలియదు. ఈ తరుణంలో రైతుకు అదనంగా రుణ సౌకర్యాలను ఏర్పాటుచేసి తోడ్పడడానికి కృషిచేయవలసినదిగా మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

మంత్రిగారు ఏమిచేశారో తెలియదుకాని, నిరంతరం పొగాకు clear చేయడానికి తప్పనిసరిగా కృషిచేయవలసిన అవసరం ఎంతో వుంది, చేస్తారని అనిపిస్తాము. వాచాంతి ఎన్నికల సంగతి చాలా మంది చెప్పారు. పంచాయితీ ఎన్నికలలో యిదివరకు జరుగుతున్నవన్నీ కుడ జరిగాయి. మంత్రిగారు చెన్నారెడ్డి గారు చెప్పినట్లు యీ కొత్త పట్టణం యిదివరకు జరిగిన పొరపాట్లు తగ్గుతాయనుకొన్నాము కాని ఏమీ తగ్గలేదు. గ్రామాలలో చిన్న చిన్న నియోజక వర్గాలు, 50, 60 ఓట్లతో ఏర్పడుతున్నాయి. అటువంటిదోట్ల ఓట్లు కొనడం వంటి చెడు పద్ధతు లవలంబించేవారే రావడానికి అవకాశం వుంటోంది. Multiple constituencies గ్రామాన్నంతనూ ఒక నియోజక

వర్గంగా చేసినట్లయితే కరష్టముకు ఎక్కువగా అవకాశం ఉండదు. అంటే అ
నాడు అంగీకరించలేదు కాని దాని ఫలితం యీవాడు చూస్తున్నాము. Multiple
constituencies యీసారి ఎన్నికలకైవా పెట్టడానికి చిలువంటేమీ అలో
చించవలసి ఉంటుంది. Blocks ను reorganise చేశారు. పొదుపు కోసం
430 Blocks ను 320 కి తగ్గించామని అన్నారు. కాని యీ delimitation
వల్ల చాలా అన్యాయం కనుపిస్తోంది. ప్రతి బ్లాకు కునా ఒక వ్యక్తి, ముఖ
కోసం ఏర్పాటు చేసినట్లు వుంది. అనుకులంగా పున్నవాటివల్లే బెట్టుకొని
మిగతావాటిని వేరుచేసినట్లున్నది. గుంటూరు జిల్లా బాపట్ల తాలూకాలో
4 బ్లాకులను 3 గా చేస్తే బ్లాకు headquarters ఒకటి, గ్రామాలు
వేరొక చోట దూరదూరంగా వచ్చాయి. వేటపాలెం బ్లాకుకు 80, 40
గ్రామాలకు link up చేసి, 3—4 మైళ్ళ దూరంలో పున్నవాటిని
వేరే బ్లాకుకు కలిపారు. బాపట్ల headquarters పెట్టారు. వచ్చుదు
ఒక headquarters వుంటే 10 మైళ్ళ radius లోని 40—44
గ్రామాలను తెచ్చి ఒకరిద్దరి ప్రయోజనంకోసం బాపట్లలో కలిపారు.
బొమ్మరు బ్లాకు వున్నది. బొమ్మరుకు 3 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న సంగుపాలెం.
కోడూరు మున్నగు గ్రామాలను వేటపాలెం బ్లాకులో కలిపారు. బొమ్మరులో
బస్సు ఎక్కి బాపట్లలోకూడ దిగకుండా యింకా 20 మైళ్ళ పోయి వేటపాలెంలో
చర్చలలో పాల్గొనవలసి వుంటుంది. ఈ బ్లాక్కు గ్రామాల సాంకేతికోసం
పెట్టారా లేక ఏ వ్యక్తికో ప్రోత్సేహంగా తేవాలని అధ్యక్షికో ఏర్పాటుచేశారా?
ప్రజాధనాన్ని వ్యక్తులకోసం వివీయోగించడానికే సమాచేశమవుతున్నామా అని
కూడ పునరాలోచించవలసి వుంటుంది. అవసరమైతే దీనిమీద చర్చచేసి, వక్రమ
మైన delimitation చేయవలసిన అవసరం వున్నది. గ్రామాలలో జంజిరు,
డొంక, వాగు పోరంబోకులు పాగుచేసుకుంటూవుంటే యీ వింతవ్వరం జీ రెట్లు
పెనాల్టీలు వేశారు. ఆసలు రేటు 15-20 రు.లు వున్నప్పుడు ఎకరానికి 200, 300
రు.ల వరకు వేశారు. పెంతు భూమిలేని విరుచేరలకు ఎకరానికి 200, 300
రు.లు పెనాల్టీలువేస్తే—యిది అధికార్థ్ ల్లో ఉపయోగపడుతుందా? భూమిని
ఉపయోగించినప్పుడు penalties లేకండా, exemption నిలిపివేయి అంటే
ఉత్తు పంపించి ప్రభుత్వం కాపాడాలి ఉపయోగించినప్పుడు. అదే దిక్కు 15
మైళ్ళ దూరం అంటే సరిగ్గా ఉంటుంది. సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే
సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే సరిగ్గా ఉంటే

చేస్తున్నారు. కొన్ని చోట్ల eviction notices కూడ ఇచ్చి పొమ్మంటున్నారు. వారు కొన్ని వందలు ఖర్చుచేసి అదే వారి జీవిత సర్వస్వం అనుకొని సేద్యం చేస్తున్నప్పుడు అవిధంగా బయటకు వెళ్ళగొట్టడం మంచిదికాదని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ జి. పి. వెంకన్న : అధ్యక్షా, గవర్నరుగారి ప్రసంగం చూస్తే రాష్ట్ర పీడిత ప్రజల జీవిత విధానాల pictur నక్రమంగా కనపడటంలేదు. సోషలిస్టు భావాలు కలిగిన పట్టణాను పిళ్ళేగారు మనకు రాష్ట్రగవర్నరుగా రావడం ముదావనం. వారి ప్రసంగం ఉద్యోగస్థులు తయారుచేసినట్లుగా కనిపిస్తోంది. వారు కొత్తగా రావడంవల్ల రాష్ట్ర పరిస్థితులను అవగాహనచేసుకుని ప్రసంగించ లేకపోయాడేమోననుకుంటాను. అయితే, ఆ ప్రసంగంలో సంతోషించవలసిన విషయాలు కొన్ని ఉన్నాయి. మనరాష్ట్రానికి సంబంధించి 4 వ ప్రణాళికలో గ్రామీణరంగం ఏర్పాటుచేయడం ఒకటి. స్వాతంత్ర్యంవచ్చి 18 సం॥లు అయినప్పటికీ కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు శాశ్వత కరువు నివారణకు ఏమీ ఆలోచించిన పాపాన పోలేదు. ప్రణాళికలలో అయినా, out of plan లో నైనా ఊనిని గురించి కార్యక్రమాలున్నాయా అంటే లేదని చెబుతూ వచ్చారు. ఇప్పటి గవర్నరుగారి ప్రసంగంతో శాశ్వత ఊనునివారణ కార్యక్రమాలు తలపెట్టడానికి 4 వ ప్రణాళికలో పెద్దమొత్తం కేటాయించడానికి, కేంద్రరంగంలోకూడ యీ పథకానికి తగు విధులు కేటాయించాలని భావించడం జరిగినందుకు చాల సంతోషిస్తున్నాను. 18 ఏళ్లకైనా ఆలోచనకు వచ్చింది. ఇది కార్యరూపదాల్ని శాశ్వత కరువు నివారణ ఎప్పుడవుతుందో ఊహితంగా వుంది. గవర్నరుగారు యీ కార్యక్రమంలో పూర్తిగా నిమగ్నులై శాశ్వత కరువు నివారణ కార్యక్రమాలు వెంటనే ప్రారంభించాలని కోరుతున్నాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామపంచాయితీల చట్టం రీ4 జనవరి 18వ తేదీన ఆమలు లోక వస్తుందని మనందరికీ తెలుసు. రాసువులుగారు “యీ ఎలక్షనులలో డబ్బుతో విజయాల వస్తున్నాయన్నారు, కానీ, అది పొరపాటు” అని చెప్పారు. వాటి గ్రామాలకు వెళ్ళి చివారే ఆర్థం ఆవుతుంది. గ్రామాలలో వార్డుల విభజనలో 50-60 ఓట్లతో వార్డు వచ్చే, యద్దరు పోటీచేస్తే 400 నుంచి వేయి రూపాయలవరకు పెట్టగొవడం జరిగింది. ప్రతిగ్రామంలోకూడా జరిగింది. గ్రామాలలో 2-3 వేలు యిస్తాను, వమ్మ అధ్యక్షుని చేయండి అంటారు. పోటీలు

లేకుండా ఎన్నుకొంటున్నారు. సమితి అధ్యక్షుని ఎన్నికలో నేను కివేలిచ్చి అధ్యక్ష డినయ్యాను యిప్పుడా కివేలు యిస్తే టు యిస్తాను అని చెబుతున్నారు. ఇది బేరాలింద రయారైంది. పంచాయితీసమితి అ్యసలలో 60% డబ్బు ఖర్చుపెట్టి వచ్చినవారే. వేలు ఖర్చుగేయకుండా ఎచ్చినవారు లేరని సరదం చేస్తున్నాను. పంచాయితీ అధ్యక్షులను గ్రామాలలో కలెక్షన్లు యూరింగు తీసుక పోయారు. బండిఖానాలకు పంపించారు. ఈవిధంగా ప్రజాస్వామ్యం దిగ జారిపోతుంటే పెద్ద పెద్ద పెట్టుబడిదారులే ఎన్నికలలో రావడానికి అవకాశం వుంటోంది కాని, ప్రజాసేవచేసేవారు వచ్చే అవకాశంలేని పరిస్థితి వస్తోంది. శాసనసభ్యులు అవైపునంచి యీవైపునంచి చెప్పేది వాస్తవమూ కాదా అని పరిశీలించడానికి ఒక పరిశీలన సంఘంపేసి నిజానిజాలు తెల్లకొని చెరువద్దకునరి కట్టడానికి ప్రయత్నంచేయాలని కోరుతున్నాను.

ఉచిత విద్య అంటున్నాము. సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ వరకు ఉచితవిద్యకు వీర్పాట్లుచేసాము అంటున్నారు. నేము ఒకటివపారము చదివేటవుడు ఒకటిన్నర రూపాయలు ఫీజు ఉండేది. ఎనిమిది నెలలు పట్టినారు 12లు ఉండేది. ఇప్పుడు స్పెషల్ ఫీజు రు. 12 లు చిల్లర అవుతోంది, ఇది ఏమి ఉచిత విద్యావిధానమో నాకు అర్థంకాకుండా ఉంది. రు. 1500 లు లోపు అదాయం వుండేవారికి స్పెషల్ ఫీజు లేకుండా చేస్తేనే వీర విద్యార్థులు చదువుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ప్రభుత్వం దీనిని ఆలోచించాలి అని కోరుతున్నాను. జిల్లాపరిషత్తుల ప్రాస్కూల్సుతో విద్యా ప్రమాణం చాలా తగ్గిపోతోంది, పిండ్యకరణి ఏగ్రామం వారు ఆగ్రామంలోనే ఉంటూ అక్కడ హెడ్మాస్టర్ల పెత్తనం కూడా కొనసాగివ్వ కుండా చేస్తూ వారిని transfers చేయించడం, రాజకీయ ముకాలలో చేరడంవల్ల విద్యాస్థాయి తగ్గే అవకాశం ఉంది. సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ జిల్లాపరిషత్తులతో లేకుండా చేస్తేకాని విద్యాస్థాయి పెరుగదు. అనంతపురంజిల్లాలో జిల్లా పరిషత్తు ప్రాస్కూల్సు రిజిస్ట్రుమస్తే ఏంతవరకు విద్యాప్రమాణం పెరిగిందో అర్థం అవు తుంది. ఒక్కొక్క స్కూలులో చెప్పులతో కొట్టుకోవడం, రగడలు పెట్టుకోడం, క్రిమినల్ కంప్లెయింటువరకు వచ్చే పరిస్థితి వస్తోంది, వారిపై జిల్లాపరిషత్తుచారు action తీసుకోలేకుండా పోతున్నారు. దీనిని జిల్లాపరిషత్తుల చేతులంచి తీసుకొని విద్యలో స్థాయి పెరగడానికి ప్రయత్నంచేయాలని కోరుతున్నాను. భరణ పెడిన యీకు సంబంధించి గవర్నరుగారి ప్రసంగంలో 1963 ఆండ్రప్రదేశ్ డియ్యం భరణ కలెక్షన్లు ఉత్తరువు, 1963 ఆండ్రప్రదేశ్ ముఖ్య భరణ కలెక్షన్లు ప్రద్యు:

నల ఉత్తరువు, 1964 ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆహారధాన్య వర్తకుల లైసెన్సు ఉత్తరువు గురించి చెప్పారు. పీటివల్ల అన్నీ సరిగ్గా ఒదుగుతాయి, ధరలు అందరికీ అందుబాటులోనికి వచ్చాయని భ్రమించారు. వాస్తవ పరిస్థితులు మంత్రులకు. శాసన సభ్యులకు అందిరకు తెలుసు, ఈ చట్టాలేవీ చేయకమునుపు అనంతపురంజిల్లాలో రు. 30లు ఉండే తెల్లజొన్నలబస్తారు. 50లు అయినది, రు. 20లు ఉండే కొర్రలు రు. 40లు అయినాయి రు. 25లు ఉండే సజ్జలు రు. 40లు అయినాయి. రూపాయికి ఒకటిన్నరపేర్లు ఉండే బేడలు ఇప్పుడు రూపాయికి నేరు కంటే తక్కువే ఇస్తున్నారు, బియ్యం రూపాయికి ఒకటిన్నరపేర్లు ఉండేది; ఇప్పుడు మంచి బియ్యం రూపాయికి ఒక కేరు ఇస్తున్నారు, చట్టాలవల్ల ఫలితం ఏమిటంటే ఉద్యోగులు వ్యాపారస్థులనుంచి లంచం తిసుకునే అవకాశాలు పెరిగాయి, చిన్న వ్యాపారస్థులను పడిపించడానికి అవకాశం పెరిగింది; wholesalers, బ్లాక్ మార్కెటు చేసేవాళ్లు వందలు వేలు సంపాదించుకునే అవకాశం పెరిగింది. అంతాంటే ఏమీ లేదు, ధరల పెరుగుదలను అరికట్టి సరియైన ధరలకు ధాన్యాన్ని ప్రభుత్వం అందించగలదనే సమ్మతం ప్రజలలో పోయింది. ఎన్ని చట్టాలుచేసినా ఈ ప్రభుత్వం ఇది చేయలేదని అనుకుంటున్నాను, ఎవరికైనా సమ్మతం ఉండేమోకాని నాకు సమ్మతంలేకుండా పోయింది. రెండవ ప్రపంచయుద్ధం వచ్చినతరువాత పండిట్ నెహ్రూ చెప్పారు—క్లాకుమార్కెట్ చేసేవారిని మ్రానుకు ఉరిపేసి వేలాడేసి వాడు చచ్చేవరకు కొట్టినా నేను మాత్రం పాపం అనను అన్నారు. కాని క్లాకు మార్కెటుచేసేవారిని ఎవరు అరికడుతున్నారు, ఏ ఆఫీసరైనా అరికట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తే ఆయనను వెంటనే transfer చేస్తారు; వెంటనే సస్పెండు చేస్తారు, బ్రహ్మాండమైన influence కీనుకు వెడతారు. ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో ఉండే ప్రజానాయకులు దేశ నాయకులు అనుకునే మనం తప్ప వేరెవరూ దీనికి క్లాకులుకారని చెబుతున్నాను. వట్టుకుంటే సప్లం వస్తుంది కాబట్టి ఉద్యోగి కూడా వచ్చినంతవరకు డబ్బు సంపాదించుకుని సుఖంగా జీవించవచ్చునుకదా అనుకుంటున్నాడు, అందువల్ల క్లాకుమార్కెటు అంతంచేయడానికి వీలులేకుండాపోతోంది. ప్రభుత్వం వెంటనే చర్య తీసుకుని సక్రమమైన ధరలకు కనీసం వాడుక వస్తువులైనా అందించలేకుండాపోతే ఈ ప్రభుత్వం ఉరికి ఒకటే, తేజ ఒకటే అనే భావం వస్తోంది. ఏ పరిస్థితులలోనీ ప్రజలు ఎడికారో అర్థంకాకుండా పోవున్నది, రుక్మపురి పరిస్థితులు, సహాయపరిస్థితులు కలెక్టర్ల దయాదాక్షిణ్యాలైనా రివెన్యూ ఉద్యోగుల భయభక్తికౌశల్యమైనా ఇలాగే ఉంటున్నాయి. తరలలు తరగా

పండాయా, లేదా అనే విషయమై పశ్చాత్తాపమును ప్రకటించేవా వాస్తవ పరిస్థితులను బైటకు తీసుకురావాలంటే చాలా కష్టపాధ్యంగా ఉంది. మేము మొదట బాగా కంటలు పండాయని ప్రాసాము కాట్టి ఎట్లా వ్రాయామి వారు బదులు చెబుతున్నారు రివెన్యూ మంత్రిగారు కక్కడలేరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత తెలంగాణలోని మంచిని తీసివేసి ఆంధ్రలోని చెడ్డను, అంధ్రలోని మంచిని తీసివేసి తెలంగాణలోని చెడ్డను రెండు ప్రాంతాలలోను ప్రవేశపెట్టడం జరుగుతోంది ఈ ప్రభుత్వం వచ్చినప్పటినుంచి, తెలంగాణలో experimental పద్ధతిని అనుసరించి పంటలు ఎస్టిమేటు చేసేవారు, అప్పుడు వాస్తవ పరిస్థితులు తెలిసేవి, ఆంధ్రలో eye estimate పద్ధతి ఉంది, దానిని ఇప్పుడు అనుసరిస్తున్నారు, విలేజ్ ఆఫీసరు రెండు అకరాలని ప్రాస్తారు వాస్తవ పరిస్థితులను తెలుసుకునే వ్రాస్తారు, దానిని రివెన్యూ ఇన్స్పెక్టరు మూడు అకరాలు అంటాడు, రిహాసిల్ టార్గెట్లకు వచ్చేసరికి నాలుగు అకరాలు, ఆర్.డి.వో పద్ధతిని చేసేసరికి ఆరు అకరాలు అంటారు, అప్పుడు ఎట్లా రిమిషన్ వస్తుంది? ఉరవకోండ సబ్ కాలూకాలో inquiry conduct చేయండి అని నేను ఛాలెంజ్ చేసాను, ఉద్యోగులను support చేసుకుంటూనే వచ్చారు కాని వాస్తవ పరిస్థితులను బైటకు తీసుకురాలేదు.

శ్రీ జె. నరసింగరావు (సిరిసిల్లా) : అధ్యక్షా, గవర్నరుగారి ప్రవచనంలో జవహర్లాల్ నెహ్రూగారిని గురించి చాలా ఉదాత్తంగా ప్రస్తావించారు. ఇటువంటి గొప్పనాయకునికి నేను జోహార్లు ఆర్పిస్తున్నాను. వారి ప్రవచనంలో కలాం వారిగా లేక ఆర్థికస్థాపనకు బట్టి సౌకర్యాలు ఇవ్వబడకాయని చెప్పారు; ఇది చాలా ప్రశంసనీయమైన విషయం. అందుకు నిజంగా అభినందించవలసి ఉంది. కాని ఇది అమలు జరుగునపుడు జాగ్రత్తగా లేనట్లయితే ఇందులో కూడా లోపాలు జరిగే అవకాశం ఉందని చెప్పదలచుకున్నాను. ప్రజాశాసనసభలోని ప్రాజెక్టుల గురించి కూడా చెప్పారు. బాగాయిన సాగర్, పోచిరావు, దుగితల మిడియం సైజు ప్రాజెక్టులు చాలావరకు చేస్తున్నారు. మైసూర్ ఇరిగేషన్ కమిటీ చివరకు 10 లక్షలకు పైకి ఎక్కువ అయ్యేసే అధికారం ప్రభుత్వానికి లేదు. దీనిపై వెయ్యి ఎకరాలైనా పాగుపడి కావాలంటే 15-20 అడుగులకు పైకి వేరే అధికారం కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి తీసుకోవాలి చూపిస్తున్నాను. ఏదైనా స్పెషల్ కమిటీ వంటిది రెగ్యులేటరీ అవునా, కాదా అది చూసి తీసుకోవాల్సి ఉంటున్నాను. కాన్స్ట్రక్షన్ సెంటర్లలో రెగ్యులేటరీ కాబోయినా

ప్రజల తిండికి నిత్య అవసరాలు కావాసినపుడు చేట్టాలనే మనవికేస్తున్నాను. లేకపోతే ఒక ప్రాంతంలో ఏకమైన ఒక లేకుండా పోతుంది. ఇది తప్పకుండా చేయాలని కోరుకున్నాను. Addition l assessment నద్దినాళాలు, పరైకాలువ గురించి ఉంది. అది ఒక registered source. కొన్ని అభిప్రాయభేదాలు వచ్చాయి. నైజాం కాంలో ఉర్దూ మాట్లాడితే గొప్ప అనుకునేవారు ఆరోజు లలో షట్కరీలు పహాణీ వ్రాసేటప్పుడు నద్దినాళాలు, పరైకాలువలు ఏమీ వ్యత్యాసం లేకుండానే వ్రాసేవారు అని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఇప్పుడు perco- lated water కాని స్క్రీము అంటూ distinction తీసుకువచ్చారు. 14—7లు కడుతున్నారు, దీనిని రివెన్యూ మంత్రిగారి దృష్టికి కూడా తెచ్చాము. నద్దినాళాల్ని అనేవి ఉండవు. పరైకాలువలక్రిందకే పస్తాయనేది ఆలోచించి షెక్యూర్లం చేయాలని కోరుతున్నాను. పంచాయితీ ఎన్నికలుగురించి చాలామంది గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. కొంతవరకు నిజమే, అవినీతి పనులు జరిగాయి. ఇటు వంటివి జరుగకూడదనే చట్టం తెచ్చుకున్నాము. ఇటువంటి విషయాలు కొన్ని జరిగాయి. చెన్నారెడ్డిగారు ఈ శాఖకు మంత్రిగా ఉండగా పంచాయితీ ఎన్నికలు జరిగిననాడే సమితి ఎన్నికలు జరగాలనే సూచన ఉండేది. అవిధంగా జరిగితే వోట్లు కొనడంవంటి అవినీతి చర్యలు రాకపోయేవేమో అని భావిస్తున్నాను.

అదేవిధముగా విద్యాసమస్యగురించి గవర్నరు ప్రసంగంలో ఉన్నది. సెకండరీ ఎడ్యుకేషనువరకు అడవిల్లలకు ఎలాంటి ఫీజు తీసుకోవడంలేదు అన్నారు, బాగానే ఉంది. కాని ఇప్పుడు ఐరుగులున్నది ఏమిటి? ఫీజు షాడ్డింగు క్రింద తీసుకోరు fund షాడ్డింగు క్రింద, వేరే షాడ్డింగుక్రింద డబ్బు వసూలుచేస్తున్నారు. అవిధముగాచేయడం బాగుండదు. ఎయిడెడు స్కూల్సులోకూడా ఈవిబంధన అనుట ఐరుగుతోడవి అన్నారు. కాని ఎయిడెడు స్కూళ్ళలోమూత్రం మాకు, ఎయిడు అవసరంలేదు తప్పకుండా చార్జీచేస్తాం అనే ధోరణిలో ప్రవర్తిస్తున్నారు. ఎయిడెడు స్కూళ్ళకు ఇతర స్కూళ్ళకు ఒకే శాసనం ఉండి తీరాలి, దానికోసం గట్టిచర్యలు తప్పకుండా తీసుకోవాలని విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. స్కూళ్ళలో అడ్మినిస్ట్రేషన్ విషయంలో క్రిస్టియను మిషను స్కూళ్ళు కాన్వెంటు దొనేషన్లు (అంజ్మానిక్ చేరుపేరు) యివ్వవిదే మిషను స్కూలులో అడ్మినిస్ట్రేషన్ దొరకడంలేదు. ఇక్కడ చాలా శోచనీయం. జిల్లాపరిషత్తు స్కూల్సు, సమితి స్కూల్సులో తదగతుల్ని పెంచుతున్నాం గాని టీచర్లను యివ్వడంలేదు. కేవలం తరగతుల్ని పెంచినంత మాత్రాన ప్లాయ పెరుగదు. పెంచిన తరగతులకు టీచర్లను యివ్వకపోతే తరగతులు

లను పెంచడం అవసరంలేదని భావిస్తున్నాను. రివియూడిపార్టుమెంటులో చాల
లోపాలున్నవని తెలుసును.

రివియూ డిపార్టుమెంటు కేవలం ఒక ట్రాక్సు కలెక్షను డిపార్టుమెంటుగానే
ఉంటే బాగుంటుంది. ఎందుకేతనంటే పంచాయితీరాజ్ లో పంచాయితీమండల
గాని జిల్లాపరిషత్తులుగాని, పంచాయతులుగాని ట్రాక్సు కలెక్షను ప్రభుత్వ ప్రతినిధి
చేయాలంటే యిబ్బందులుంటాయి. కలెక్షను చేయలేకపోతున్నాడు. ఆ బాధ్యత
రివియూ డిపార్టుమెంటుకి అప్పజెడితే ముకర్రమైన పద్ధతిలో వసూలు చేస్తారు.
ధరల పెరుగుదలనుగురించి చాలమంది మార్గాదారు. ధరలు పెరుగుతూనే
ఉన్నాయి. కాదని ఎవరూ అవలెదు, ఎంత ధర పెరిగినా రైసుకి పరిమైన
ధర రావడంలేదు. రైసుమిల్లులను నేవనలై ఆ ఎంతవరకు చేయమో అంతవరకు
ధరలను అవలెము. కష్టసాధ్యమవుతుంది. రైసుకుమాత్రం ఏవిధముగానూ
లాభంలేకుండా పోతుంది. Middleman కి పోతుంది. కన్సూమరుకి నష్టం
అవుతుంది. పండించినవాడికి నష్టం అవుతుంది. అవిధముగా జరగకుండా
స్కీము తీసుకువస్తే యిబ్బందిలేదు. వాకీ ఆంకాకమిచ్చిన తమకు నమస్కరిస్తూ
విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. లక్ష్మణస్వామి : అధ్యక్షా, సమావేశానికి ముందు గొప్ప డేజ్
భక్తుడు ప్రజాతంత్రవాది అయిన మన ప్రధాని మరచానికి విరారాన్ని తెలియ
జేస్తున్నాను. ఈ సమావేశంలో ప్రధానంగా మన గవర్నరుగారి ప్రసంగాన్ని
దృష్టిలో పెట్టుకుని చర్చలు చేస్తున్నాం. గతరెండు వరసలేడిమంచి నిజాయితీ
లోను ఘట్టుప్రక్కల చాలా అగ్నిప్రమాదాలు అరిగినవనేవిషయం అందరికీ
తెలుసును. అవిషయమే గవర్నరు ప్రసంగంలో ఉన్నది కాని ఆ ప్రమాదాలు
ఎలా అరిగినా, దీనికి కారణం ఏమిటి అనేటటువంటి పరిశీలన పరిగ్గా అరిగించా
లేదా అనేది సత్యమారు. అలోచించవలసినటువంటి విషయం. వరసకారీకున
ప్రమాదాలు ఏకాదంలేత అరిగినవని విషయపాతంగా పూర్వవరాలు జాగ్ర
త్తగా అలోచించవలసిన బాధ్యత సభకుందన్నమాట, ఎక్కువగా ఈ ప్రమాదాలు
పగడే జరిగాయనే విషయం ప్రత్యేకంగా అలోచించవలసి ఉంది. రెండవది
వేరవారాలతో అగ్నిప్రమాదాలు పెరుగుతున్నాయో లేదో తెలుసుకోవలసింది. వర్షాది
కారణాలతో అదంతా జరిగి పంటలో మిడిగొట్టులు పడిగాయలు అవడంవల్ల ప్రమాదం
కావచ్చును. అదిగతేనే కాబట్టి అదిగతేనే తెలుసుకోవలసింది. అంతే ప్రమాదాలు ఎందుకు

జరిగాయి పోలీసు బందోబస్తు బాగాలేకాదు, నివారణకి జాగ్రత్తలు తీసుకున్నాము అని గవర్నరు ప్రసంగంలోఉంది. కాని 24—25 తేదీలకు పూర్వం వచ్చినటువంటి వద్దాలే ఈ ప్రమాదాలనుంచి ప్రజలకు భయాన్ని తగ్గించడానికి తోడ్పడ్డాయి, యితర బందోబస్తు కార్యక్రమంకంటెకూడా. ఎందుకంటే అసలు ఈ గ్రామాలలో కొన్ని ప్రమాదాలు జరిగాయి, ప్రొద్దుటూరు గ్రామం, కంకిపాడు గ్రామం, పోరంకి, మా నియోజకవర్గంలో ఈశ్వరగల్లు గ్రామాలలో జరిగాయి. మా నియోజకవర్గంలో ప్రక్కన కాకాని వెంకటరత్నంగారి ఊర్లో ప్రమాదం జరిగింది. పట్టపగలే జరిగాయి. ఎవరు బాధ్యులయినది? ఎట్లా జరిగాయి అనే ప్రశ్న ప్రజలకు తేలేదు. ఈ ప్రశ్నకు ఎక్కడనుంచో ఎవరో వచ్చి తగులబెడుతున్నారనే ఒక భావం వస్తోంది. పేదవారు ఉన్నటువంటి ఇళ్ళలోంచి వారికి ఉన్న అస్తిపాస్తుల నిలువతక్కువకాబట్టి ఇంటిదర్వాజా ఒకటే విలువై నది కాబట్టి అది తీసుకొని వెళ్ళి వేరే పెట్టుకోవడం సామాన్లు తేరవేసుకోవడం కొంతమంది బుద్ధమీర పెట్టుకొని ఊరి బయటికి తెచ్చుకోవడం, మరల పగలు తీసుకొని వెళ్ళడం, వర్షం ఎప్పుడు వస్తుంది, అని ఎదురుచూస్తూ ప్రాణం, గుప్పెట్లో పెట్టుకుని కాలతేడం చేసుకుంటూ వచ్చారు. వారి భయాన్ని నివారించడానికి ఎవరికి చేతకాకపోయింది, అందువల్ల దానికి కారణం ఎవరు ఎలా చివరిస్తారు.

సామాన్యంగా గ్రామీణ ప్రజలలో ఉన్న భావం ఏమిటి? ఎవరో బయట నుంచి వచ్చి తగులపెడుతున్నారనే భావమే ప్రధానంగా ఉన్నది. దానికి ప్రభుత్వం చెప్పిన పరిష్కారమార్గం ఏమిటి అనేది మనం చూడవలసిన పరిస్థితి ఉన్నది. 24 వ తేదీన ఇక్కడికివచ్చినతరువాత 25 వ తేదీ పత్రికలో ఒక వార్త వచ్చింది. విజయవాడలో ప్రమాదాలకు కమ్యూనిస్టులమధ్య తగాదా కారణం అని, ప్రక్కనే ఇంకోవార్త ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఐ. జి. గారిటో ఇంటర్వ్యూ అనే వార్తలో ప్రొద్దుటూరు గ్రామంలో పంచాయతీ ఎన్నికలు దృష్ట్యా ఇది జరిగిందని ఇల్లు తగులబడినటువంటిది కాంగ్రెసుపార్టీలో ఉగులబెట్టినటువంటివారు కమ్యూనిస్టు సోనుభూతిపరుడనే వార్త బీకటి పేరుతో చూశాను. అవార్త చూసినతరువాత నిజంగా సత్యం వధ చేయవడినదని అనుకున్నాము. ప్రొద్దుటూరుగ్రామంలో గత రెండు పంచాయతీ ఎన్నికలలో కమ్యూనిస్టు ఎన్నిక అవడం జరిగింది. అయితే ఆరెండు ఎన్నికల్లో పద్మసర్వోదయలతోనే జరుగలేదు. కొంత ఇతర గ్రూపు వారుకూడా బలపరచడంవల్ల పంచాయతీ

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

యతి అధ్యక్షుడు కమ్యూనిస్టు రాజధానికి ఎన్నికలలో సాధ్యమైనది అయితే ఎన్నికలలో కమ్యూనిస్టు ఓడిపోయినందుకాక అక్కడ గృహవనాన కాట్రీ క్రీమానికి దిగాలనే భావాన్ని ప్రచారంచేయడం చాలా దురివ్యాయం. ఈ విషయంగురించి ఆలోచించేటప్పుడు ఇంతకుముందు మదనలు జరిగాయో అనే విషయాన్ని పరిశీలించవలసిన అవసరం ఉంది. స.చాయతీ ఎలక్షన్లముందు ఎలాంటి complaints లేవే; ఎవరిమీద ఏలాంటి ఆరోపణలు ఎవరూ చేయలేదు; వంచాయతీ ఎలక్షన్లు చాల శాంతంగా జరిగిందే, పోలీసువారికి ఏలాంటి రిపోర్టులు చేసుకోలేదే, కమ్యూనిస్టులకు ఓడిపోతామని తెలుసును. ఎందుకంటే అవతలవారు 10 వేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టారు, పోలీసుకి 50 రూపాయలు, వందరూపాయలు, రెండువందలు మూడువందలు ఖర్చు పెట్టారు. Principle కోపం contest చేయడం జరిగింది. ఓడిపోతామని తెలిసికూడా సిద్ధాంతకోపం పోటీచేయడం జరిగింది. ఎన్నికల ప్రచారానికి పోస్టర్స్ వేయడానికీ అలాంటి వాటికి 200 రూపాయలు ఖర్చుతోనే కమ్యూనిస్టులు ముగించారు. ఓటమిని స్వీకరించారు. Chandra తీసుకొనడానికి ఆగిపోయారు. కాని ఇతర పద్ధతుల దిగలేక, సెక్యులిటీమైన దృష్టిలో కమ్యూనిస్టులు లేరు. వలంబాగానే ఓటమిని తీసుకున్నారు అని సభవారికి ఆ గౌరవ కమ్యూనిస్టుల తరపున నేను తెలియ జేస్తున్నాను.

ఇలాంటి వార్తలను ఆధారముగా తీసుకొని కమ్యూనిస్టుపార్టీపైన మరద పూయవద్ద అని మనోకసారి మనవిచేస్తున్నాను ఎందుకంటే ఒక రిపోర్టులో చారి యొక్క కక్షలను సాధించడానికి, రెండవవారిమీద వింతచేయడముకోసం ఈ కార్య క్రమము సాగింది అని చెబితూ, ఒక చోట కాంగ్రెసువారిమీద కక్ష సాధించడము కోసము ఎన్నికలలో ఓడిపోయినందుకు కమ్యూనిస్టులు తేనెవని అనే భావాన్ని తీసుకొని రావడము తప్పు. అంతకుముందు ఏమైన ఆధారాలు ఉన్నవా? రిపోర్టులు ఉన్నాయి అని దానిని ఆధారముచేసుకొని I.G. of Police మార్గాడ వచ్చును. ప్రభుత్వము దానిని సమర్థించవచ్చు. అలాంటిదానికి అవకాశము వుంటా అని ప్రభుత్వము పరిశీలించాలి I.G. of Police reports ను జట్టి కాకుండా judicial enquiry ని ఏర్పాటుచేయాలి, ఇట్లు తమ అభిప్రాయా లను చెప్పకోడానికి అవకాశము ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. రిపోర్టులూడులో ఉదయము 9 గంటలకు ఒక సభనుతీవ. మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు ఒక క్రీమా దము జరిగింది. ఉద్ధాభిముఖం జరిగింది పంపిణీలకు కారణము తిలవలు ఉదక తెలు

తున్న సందర్భములో దానినుంచి నిప్పు పుట్టినదని అక్కడున్నవారి అభిప్రాయము. సామంత్ర్యము జరిగినదానికి కారణము పుణుకలు అమ్ముకొనే అతని ఇల్లు కాచిపోయి, గాలికి ఇతర ఇళ్ళకు వ్యాపించినదనే అభిప్రాయము వుంది. దానిని అంతా కారని, దీనికి ఒక వ్యక్తి కారణము అని చెప్పబడుతున్నది. మొదటిసారి అగ్నిప్రమాదము జరిగినపుడు అవ్యక్తి ఒక చిల్లరకొట్టుదగ్గర కూర్చొని వున్నాడు. అతనితోపాటు ఇంకొక ముగ్గురు వున్నారు. వుంటే ఈ సంఘటన ముచాసి అతడు పరుగెత్తాడు. ఒక చాచిడిలో ఎడ్లు కట్టివేయబడి వున్నవి. అవి చచ్చిపోతాయేమో అని గోడమాకి చాచిడిలోకి వెళ్ళడానికి ప్రయత్నము చేశాడు, ఈ దుకడం చూసిన ఒక వ్యక్తి ఫలానావారు నిప్పుపెట్టి వస్తావుడగా చూశాను అని చెప్పితే దానిని ఆధారముచేసుకొని ఈ సృష్టి అంతా చేయడము జరిగింది. వాస్తవాన్ని ఖాసీచేయడముతప్ప మరొకటి కాదు. ఇతర గ్రామాల్లో జరిగినదానికి ఏమీ బాధలేదు. దీనికి రాజకీయ కారణాలలేవు అని I.G. of Police చెప్పారని అన్నారు. ఇతర గ్రామాల్లో ఫలానావారు చేశారని ఎవరూ రిపోర్టుచేయకపోవడమేనా కారణము అంతకంటే వేరే వుందా లేదా అని ప్రశ్నించవలసినవస్తుంది. పొర్టుటూరులో 35 ఇళ్ళు పోయినవి. 50 ఎకరాలోని 10 మంది గడ్డివాములు పోయినవి. 30 బళ్ళ ఉనవగడ్డి పోయింది. గొడ్ల చాచిళ్లు 5 పోయినవి. వసువు విత్తనము 59 పుట్లు పోయినవి. నారాయణరెడ్డి అనే కమ్యూనిస్టుపార్టీకి సంబంధించిన వ్యక్తికి ఎక్కువ నష్టము జరిగింది. ఇది రాజకీయమైన చర్యగా చూపించడానికి ప్రయత్నముచేయవద్దు. దీనిపైన judicial enquiry కోసము ఉత్తర్వులుచేయాలని కోరుస్తూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ డి. కి. కారామయ్య (మదనపల్లి) : అధ్యక్షా, చిత్తూరు జిల్లాలోని మదనపల్లి, వాయల్పాడు తాలూకాలు కాశ్వతముగా కరువుతో బాధ పడుతన్న తాలుకాలు. 1963లో ఈ రెండు తాలూకాల్లోను మెట్ట పంటలు పూర్తిగా ఎండిపోయినవని అక్కడున్న సమితులు ప్రభుత్వానికి తెలియజేసినవి. జిల్లా పరిషత్తులో కూడ ఒక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడి అది ప్రభుత్వానికి వంప బడినది. కాని ఏలాంటి చర్య ప్రభుత్వము తీసుకొనలేదు. కిస్తి రిమిషన్ ఇచ్చారా అంటే లేదు. కరువు నివారణ వసులు ప్రారంభించారా అంటే లేదు. ఈ సంవత్సరము వసులులేక వ్యవసాయ జాతీకు, వేదరైతులు బాధ పడుతున్నారు. తిండి గింజలు లేక అవస్థ పడుతున్నారు. శ్రీ

"My Government are prepared to take any further relief measure which may be necessary in other drought affected areas."

అది ఒక వాణి వ్యవహారం. అలాంటి ప్రయోగంలోని విజయం
అంతర్జాతీయ అవార్డుల ద్వారానే అందుతుంది. అందుకే ఈ ప్రయోగం అంతర్జాతీయ
మాధ్యమాల ద్వారా ప్రచురించబడాలి. అందుకే అవార్డు-15 ప్రాధాన్యత
అందుకుంటుంది. ప్రాధాన్యత గ్రహీతల పేర్లు: Panchayates project

scheme ని 4వ ప్రదాశికతో ప్రవేశ పెడతాము అని చెబుతున్నారు. ఎడ మావులను చూపించి దాహాన్ని తీర్చుకోమని చెప్పిన రీతిగానే వుంది. 4వ ప్రదాశికలో ఇంకొక ఇబ్బంది వస్తుంది. ప్రదాశికకు జయట్ ఖర్చు చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వము చెబుతోందేమో! ఆ ఇబ్బంది ఏస్తే మన ప్రభుత్వము వారుదా వేసే ప్రమాదము వుంది అని భయపడుతున్నాను. కొన్ని డిపార్టుమెంటు ద్వారా కొన్ని సౌకర్యాలను ఈ కింద ప్రాంతాలకు చేపామని ప్రభుత్వము హామీ ఇచ్చి వుంది. ఎటువంటి సౌకర్యము కలుగచేయలేదు. ముఖ్యముగా rural electrification scheme క్రింద electricity ని supply చేస్తే కొంతవరకు కరువు నివారణకు అవకాశము కలిగేది. అలా చేయలేదు. మదనపల్లి తాలూకాలో ములకం చెఱువు దగ్గర sub-station ప్రారంభిస్తామని ప్రభుత్వం ప్రపోజర్ పెట్టింది. కాని అక్కడ నుండి power దగ్గరున్న గోళ్ళపల్లి, తుమ్మనం గుట్ట, గొరకాయల గుట్ట అనే గ్రామాలకు కాకుండా దూరంగా ఎక్కడో అనంతపురం జిల్లాలో కదిరి తాలుకాలో వున్న గ్రామాలకు సప్లయ చేయడానికి పథకాలు వేశారని తెలుస్తున్నది. అలాకాక ములకం చెరువుకు దగ్గర గోళ్ళపల్లి, తుమ్మనం గుట్ట గొరకాయలగుట్ట గ్రామాలకు సప్లయ చేయించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక, కావుల సబ్సిడీ విషయం చూస్తే 1963 మార్చి లోనల 750 రూపాయలు సబ్సిడీగా ఇచ్చారు. కాని వేరే అప్పు ఏమీ ఇవ్వలేదు. 750 రూపాయలతో కాని శ్రవ్వకోటం రైతులకు కష్టం అయింది. అందువల్ల ఆ పనులు పూర్తి కాకుండా అట్లాగే నిలిచి పోయాయి. కాని 1963-1964 సంవత్సరంలో 750 రూపాయల సబ్సిడీతో పాటు 1050 రూపాయలు అప్పు క్రింద కూడ ఇస్తున్నారు. అందువల్ల ఈ సంవత్సరం పనులు జరిగాయి. కనుక 1962-63 సంవత్సరంలో కూడా ఆ అప్పు ఇప్పించే సౌకర్యం కలుగ చేస్తే చాదికీ కూడా తగ్గివుండే అవకాశం కలుగుతుంది కనుక ఆ అప్పు ఇప్పించాలని మంత్రాగారిని కోరుతున్నాను.

ఇక, ఎలక్ట్రిసిటీ వర్కర్స్ కు చాలా అన్యాయం జరిగింది. మారి తాష్త్రి, యూపియన్ ఇటీవలనే ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు సాగించింది. విధితక, రెండు కెలెక్ట్రిసిటీ సబ్సిడీ చేయాలని వచ్చింది. గవర్నమెంటు, క్రింద వని చేస్తున్న మిగిలిన ఉద్యోగులకు, వర్కర్స్ కు, రూపాయలు ఎక్స్టాన్స్ డి. టి. వచ్చింది. కాని ఎలక్ట్రిసిటీ డిపార్టుమెంటులో, లోడ్జ్ క్రింద, పని చేస్తున్న వర్కర్స్ కు.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

ఎలాంటి ఎన్ హాన్స్ మెంట్ ఇవ్వబడలేదు. వారు సమ్మె నోటీసు ఇచ్చి ఏప్రిల్ 25, 26 తేదీలలో సమ్మె చేశారు. అప్పటికి ప్రభుత్వం కడగలేదు. డిప్ ఇంజనీరును, గవర్నమెంటు ప్రెజిడెంటులను యూనియన్ ప్రతినిధులు కలుసుకొని చర్చించారు. అక్కడ పీరు చేసిన సిపార్సులను కూడా ఈ రోజు పెరకు కూడా ప్రభుత్వం ఆచరణలో పెట్టలేదు. ఒక్క నెలలో ఎన్ హాన్స్ డి. ఎ. రి రూపాయల ప్రకారం ఇస్తామని చెప్పి కూడా చానినింతవరకు ఆమలు జరపలేదు. ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి ఈ విషయం తీసుకువచ్చారు. వారు ఫైనాన్స్ డిపార్టుమెంటుకు పంపించామంటున్నారు. ఈ విధంగా ఒక డిపార్టుమెంట్ అని ఒక రోకరు చెబుతూ కాలయాచన చేస్తున్నారు. ఇకనైనా వెంటనే కాబినెట్ ఈ విషయం చర్చించి ఆ వర్కర్స్ కు రి రూపాయల చొప్పున ఇవ్వాలని కోరుతూ ఇంతటితో నెలవు తీసికొంటున్నాను.

శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ : అదృశ్య, గవర్నరుగారి ప్రసంగానికి అతి సందనలు తెలుపుతూ ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలను ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురావలచాను. దేశంలో ఆహారధాన్యాల ధరలు పెరుగుతున్నాయి. వాటిమూలంగా సామాన్య ప్రజలకు చాలా కష్టం కలుగుతున్నది. ముఖ్యంగా పందరూపాయల లోపు జీతం తెచ్చుకొనే వారంతా చాలా కష్టపడుతున్నారు. ఆ సకమంది ఈ ధరల పెరుగుదలవల్ల ఆహారసాధ్యాలను కొనుక్కోలేని పరిస్థితిలో వున్నారు. అందువల్ల ప్రభుత్వం తక్షణం ధరలను అదుపుతో పెట్టాలని కోరుతున్నాను. ధరలను తగ్గించి ప్రజలకు అంటేటట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను.

ఇక, పంచాయితీ ఎన్నికలు ప్రకరమంగా, శాంతియుత పద్ధతులతో నడిపించినందుకు ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకోబడిన పంచాయితీలకు ప్రభుత్వం కొంత సహాయం చేస్తుందని ప్రకటించటంవల్ల చాలా చోట్ల ఏ తగవులు లేకుండా, ఐకమత్యంతో ఏకగ్రీవంగా ఎన్నికలు జరిపించబోతున్న ప్రభుత్వాన్ని, ప్రజలనుకూడా అభినందిస్తున్నాను. దీనివల్ల ప్రభుత్వానికి మంచి పేరువచ్చి అభివృద్ధి కో ముందంజ వేస్తుందని భావిస్తున్నాను.

ఇక, పరిశ్రమలలో జరిగిన మార్పులను గురించి ప్రభుత్వం అనేక చర్యలు చేపట్టింది. ఈ ప్రభుత్వం కోరిక మేరకు మార్పులు చేపట్టింది.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

కల్లోలాలు జరుగుతున్న సమయంలో మనదేశంలో ఇటువంటి ప్రమాద పరిస్థితిని తీసుకురావటం విషాదకరమైన విషయం. దేశంలో ఒక ప్రక్క అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నప్పుడు మరోప్రక్క దేశ విభిన్నకరమైన పనులు, అగ్ని దహనాలు జరిపినవారిపై కఠిన చర్యలు తీసుకోవాలి. కనుక దీనికి ఒక కమిటీ వేసి, ఎంక్వియరీ చేయించి దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

మన రాష్ట్రంలో హరిజనులకు సంబంధించిన అనేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నా కొన్ని చురుకుగా జరుగుతున్నా మరికొన్ని చాలా దీర్ఘకాలం పడుతున్నది. 1960—61 సంవత్సరంలో హరిజనులకు బంజరుభూములు పంచి పెట్టారు. సేను కూడా 16 వేలు, 20 వేల ఎకరాలకు ఉచితంగా పట్టాలు ఇచ్చినప్పుడు వున్నాను. కాని పట్టాలు కావు అవి, ప్రొవిజన్ ల్ ఆర్డర్లు అంటారు చాటిని. తెంపర్ల పట్టాలు ఇచ్చారు. హరిజనులకేమో ఆ సర్వే సంబంధం తెలియక, భూములు ఎక్కడ ఇచ్చారో తెలియక కొన్ని గ్రామాలలో ప్రవేశించలేదు. అదృశ్యం, అది సేను జిల్లా కలెక్టరుగారికి, తాలూకా అధికారులకు, రెవిన్యూ డివిజన్ ల్ ఆఫీసరుకు సేను రాశాను. రాస్తే సర్వే డిపార్టుమెంటునుండి ఆ పైలులో లేదండి అని చెప్పకొస్తున్నారు. ఇక్కడ డైరెక్టరు ఏమిచేస్తున్నారంటే కొన్ని సంవత్సరాలనుంచి సర్వే డిపార్టుమెంటు ఉన్నది. ప్రత్యేకంగా పిబ్బంది ఉంది, ఒక డైరెక్టరు, ఇంకా అనేకమైన అధికారులు ఉన్నారు. దీనిని కూడ ఒక విశాలపట్టణం జిల్లా ఫైల్ ఎక్కడ ఉన్నదో తెలుసుకొని పంపిస్తే, తక్షణం సర్వేచేయించి వాళ్ళకు పట్టాలివ్వడానికి పంపించండి అని మా తాలూకా తహశీల్దారు 10 సార్లు అయినా రాస్తే దానికి సమాధానం లేదు.

అందుచేత అటువంటి పరిస్థితులలో అంత దీర్ఘకాలం ఎందుకు పట్టాలి, ప్రత్యేకమైన డిపార్టుమెంటు ఉన్నది. నిజంగా కాగితానికి ఇద్దరు, ముగ్గురు గుమాస్తాలున్నారు. అపీసుకు ఇద్దరు, ముగ్గురు డైరెక్టర్లున్నారు. ఒక సర్వే ఆఫీసరు ఉన్నారు. ఫీల్డ్ షెప్ ఉన్నారు, ఇది అంతా ఉండి ఏమిచేస్తున్నారంటే ప్రస్తుతం క్రిందినుంచి రాష్ట్రాంతం ప్రస్తుతం కాగితాలు కడబ్బిపోతే చాలా ఇంజనీరు ఎందుకంటే మనం చురుకుగా పనులు జరిపించే సమయంలో మన ఉద్యోగస్తులు చురుకుగా పనులు జరిపించే వార్యుల ఉద్యోగస్తులైన ఉన్నా. కాబట్టి ఇటువంటి దీర్ఘకాలం పట్టమంతా తక్షణమే అధికారులకు పంపిస్తే అర్థమవుతుంది.

[illegible]

ఏమైన అభ్యంతరాలు వస్తేనేమో 22 వరకు పెట్టుకోవాలని నికరమైన జాబితా 26వ తాకితన ప్రకటించడం. అయితే ఎన్నికలు ఎప్పుడుంటే 29వ మేకే, ఈ మధ్యన మిగిలిపోయినది 3, 4 రోజులు మాత్రమే. అయితే ఈ 3, 4 రోజుల లోపల ఈ ఎన్నికలు నికరమైన జాబితా 26 కే ప్రకటిస్తూ 27 నాడు ఎన్నికల గుర్తులివ్వడం. మరి ఎన్నికలగుర్తులై నా పార్టీ బేసిన్ మీద ఎన్నికలు జరగకూడదని ప్రభుత్వం నిర్ణయించినది. ఒక బజారులో కమ్యూనిస్టుకు ఒక గుర్తు వస్తే మరొక బజారులో అదేగుర్తు కాంగ్రెస్ కు, మరి ఈ కాంగ్రెస్ కు వచ్చిన గుర్తు మరొక బజారులో కమ్యూనిస్టుకు. ఇట్లా గ్రామాల్లో గుడరగోళాలు కలిగించడానికి ఈ ఎన్నికల చిహ్నాలు ఇవ్వడం జరిగింది. ఒక గ్రామంలో పోనీ ఒక గ్రూప్ కు సంబంధించిన వారికి ఒకేరీలైన గుర్తు ఇస్తే అది ఒకవిధంగా బాగుండేది. అట్లా ఇవ్వకుండా ఒకవిధంగా చిక్కుకలుగజేయడానికి ఈ విధంగా గుర్తులు పనిచేశాయి. రెండవది 29 కే ఎలక్షన్ ఫూరిఅయితే 3, 4 రోజులలోపలనే ఇచ్చే గుర్తులు అచ్చు వేయించుకొని వెళ్ళి ప్రచారం చేసుకోవడానికి ఏమాత్రం వ్యవధిలేకుండా పోయింది. ఈ 3, 4 రోజులలోపలనే పార్టీవారు అందరూ ప్రచారం చేసుకోవడానికి ఓలులేకుండా ఉన్నది. ఈ సందర్భంలోనే ఈవిధంగా హడావుడితోటి ఎన్నికల నామినేషనులుగాని ఎన్నికలుగాని జరిపి చడం, తరువాత ప్రచారంగా మా నల్లగొండజిల్లాలో రామన్న పేట తాలుకా మోతుకూరు బ్లాక్ లో అక్కడ కొన్ని ప్రభుత్వ అధికారాలవరైతే కొన్ని అన్యాయాలు చేశారో అవి ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవాలనుకొంటూ ఉన్నాను. అక్కడ నమితి అధ్యక్షుడు ఎందుకంటే అక్కడ ఆ మోతుకూరు బ్లాక్ లో ఈ ఎన్నికల నిర్వహణ అంతా ఆ యొక్క నమితియొక్క అధికారులు నిర్వహించారు. ఆ అధికారులు, ఆ నమితి అధ్యక్షుడు ఆ ప్రాంతంలో ఉన్నారు. అయితే నమితి అధికారులను ఆ ప్రాంతం లోపలనే పోలింగ్ అఫీసర్లుగా, ఎన్నికల అధికారులుగా ప్రభుత్వం నిర్ణయించినది. ఆ సవప్పుడు ఏమాత్రం మరే ఇతర ప్రతిపక్షాలకు న్యాయం కలిగదంటే, చాలా అన్యాయమే జరిగింది. ప్రధానంగా మోతుకూరు కేంద్రం అక్కడ ఎన్నికల అధికారి ఏమిచేశాడంటే ఒక అంజాల అనే గ్రామ వచాయతీ బోర్డు అక్కడ 9 సీట్లు ఉంటే 5 సీట్లకు నామినేషన్ ఫారములు రద్దుచేశారు. ఎందుకంటే తప్పురాశారని. ఆ అధికారి నామినేషన్ ఫారాలు ఇచ్చేరోజున 18వ తేదీకి, అయ్యా మీరు తప్పురాశారని దిద్ది తెల్లారి స్కూటినీరోజున ఏమిచేశారంటే 5వ 5 తప్పు ఉన్నవని కొట్టేశారు. అయిన తప్పు ఉన్నదని దిద్దడం, అయిన తప్పు

ఉన్నదని తెల్లారి కొట్టివేయడం. ఈ విధంగా అధికారపార్టీకి రీ సీట్లు సంపాదించి పెట్టడం 9 రో 4 పోతే ఇక 5 మెజారిటీ ఆవిధంగా ఆ వంచాయతీ బోర్డు అట్లా సంపాదించి పెట్టడం అనేది జరిగింది. అదేవిధంగా మరి వ్రాతూరం అనే కేంద్రంలో అక్కడ ఎన్నికల అధికారి ఏమి కేకాడం చేసి ఇంటి వస్తుకట్టలేదు అని పాకుతోటి నలుగురిని అక్కడ కొట్టేశారు. మొదలు రూట్లులో ఏమి ఉన్నది 15 రోజులు ముందు, 3 నెలలు ముందు నోటీస్ ఇవ్వాలి. డిమాండ్ నోటీస్ ఇవ్వాలి. ఆ డిమాండు నోటీస్ కాలం దాటిపోయిన తరువాతగాని అతను డిఫాల్టర్ గా భావించకూడదు అని రూట్లులో స్పష్టంగా ఉన్నప్పటికీ. మొత్తం గ్రామంలో ఎవరికి నోటీస్ ఇవ్వలేదు. ఈయనకు 15 రోజులు ముందు నోటీస్ ఇచ్చాడంటే, మీకు నోటీస్ ఇవ్వబడినదికాబట్టి మీరు డిఫాల్టర్ గా ఉన్నారు కాబట్టి అందుకొరకు మీ నామినేషన్ రద్దు అని అందుకొరకు అట్లా 3 నామినేషన్లు ఫారంటు కొట్టివేయడంవల్ల అక్కడ ఒక వంచాయతీ బోర్డు సంపాదించిపెట్టారు. అదే విధంగా ఇక అడ్డగూహులు కేంద్రం వంచాయతీ ఎన్నికలలో అక్కడ కోటమర్తి అనే గ్రామం ఉన్నది. ఆ కోటమర్తి గ్రామంలో 9 సీట్లు ఉంటే అక్కడ 5 నామినేషన్ ఫారంటు వేర్లు తప్పకట్టాయని ఇట్లా 5 నామినేషన్ ఫారంటు కొట్టేయడం అక్కడ 5 సీట్లు అధికారపార్టీకి సంపాదించిపెట్టడంవల్ల అట్లా వంచాయతీ బోర్డు ఈ విధంగా ఎన్నికల అధికారి వెంటనే ఈ అధ్యక్షుడు ఉండడంవల్ల, ఈ విధంగా అధ్యక్షుడు ఎట్లా చెలితే ఆ ఎన్నికల అధికారి అవిధంగా నామినేషన్లు కొట్టేయడం ప్రతిపక్షాలవి. తరువాత అట్లా వంచాయతీ బోర్డులు వేసేపాదించడం అనేది ఒక ఘటన. ఎన్నికలరోజున జరిగింది. అధ్యక్షా, కంచనపల్లి అనే గ్రామంలో ఈ అధికారులకు ఏమి చెప్పిఉంచారో ఫలానావాళ్ళకు, వాళ్ళ యొక్క మింగుట్లకు, అధికారులకు హుషార్ చేసి ఉంటారు. ఎన్నికలరోజున కంచనపల్లి గ్రామంలో రెండవబాత్ లో, రెండవ నియోజకవర్గంలో ఈ గంటగుర్తు కమ్యూనిస్టుపార్టీ వారిది, గెడియారంగుర్తు కాంగ్రెస్ వారిది. ఈ గంటగుర్తుమీద అదినరకే ఇతడి ఏజెంట్ హుషార్ చేయంగనే ఆ ఎన్నిక గంటమీద బెటెముద్ర అర్పి. అర్పిస్తేనే అర్పింపవ్వడం. ఇట్లా ఒకేబాత్ లో కమ్యూనిస్టుపార్టీ వలే 30 సీట్లు రద్దు అయిపోయాయి. ఈ విధంగా రెండుగుర్తులు ఉన్నాయని, ఒకరామమీదనే నామినేషన్లు అతరువాత గంటమీద వేయాలని వేసిన నామినేషన్లు ప్రతిపక్షం ఇట్లా వేయాలి. ఈ విధంగా ఏజెంట్ వలే ఒకేబాత్ లో అట్లా అధికారులు కట్టేశారు.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

ఆ సంవత్సరంలో పోర్టులు ఆ విధంగా చేసి అట్లా అక్కడ సంపాదించుకొన్నారు. దాచారం అట్లా చేశాడు. ఈ ప్రకారంగా అధికార్లు ఏమిటంటే ఇంత ఘోరంగా అన్యాయంగా ఏమిటంటే కమ్యూనిస్టు పార్టీ అభ్యర్థులను గెలవనియ్యకుండా 6, 7 వందల టికెట్లను ఆ విధంగా సమితి అభ్యర్థులు పెంటకుండి చేయించుకొని ఆ విధంగా నియంతులతడం జరిగింది అందుకొరకు ఈ విషయాలను డిప్యూటీ కలెక్టరుకు తెట్టుకోవచ్చుకదా అని ప్రభుత్వం చెప్పవచ్చును. డిప్యూటీ కలెక్టరుకు తెట్టుకొంటే కొన్ని అంగీకరించారు, కొన్ని అంగీకరించలేదు నాకు అధికారం లేదని. ఇలాంటివన్నీ కొన్ని జరిగినాయి. అందుకొరకు అధికారులయొక్క సమితి ప్లాన్ ను అతే సమితిలో ఎన్నికల అధికారులుగా నిర్ణయించడం అన్యాయమైన విషయం. ఈ చూత ఏమిటంటే ఆ విధంగా అలా అధికారులమీద ప్రభుత్వం తగిన వర్య తీసే కోవా అని నేను భావిస్తూ ఉన్నాను, అధ్యక్షా. మరొక విషయం, ఈ సందర్భంలో చెప్పనలసినది ఏమిటంటే మా నల్లగొండ జిల్లాలో ఏదో విధంగా ఎన్నికలు అయిపోయినాయి. నాకు తెలిసినది ఏమిటంటే జిల్లా పరిషత్ కమ్యూనిస్టు పార్టీకి పోయే ప్రమాదం ఉన్నదని ఇప్పటికే అప్పుడే ముగ్గురు నలుగురు ఎమ్. ఎల్. ఎస్. ను జిల్లాలో ఓటర్ అయినట్లు నమోదు అయినట్లు, వేసినట్లు తెలుస్తున్నది, మిరియాలగూడెం డివిజన్ లో. అందుకొరకు ప్రభుత్వం ఇదికూడ ఒక విధంగా ప్రభుత్వమే ఆ విధంగా అవినీతికి పాల్పడుతున్నప్పుడు ఇక క్రిందివారు, ఎన్నికలలో పాల్గొన్నవారు ఎంత అవినీతికి పాల్పడతా ఉన్నారో ఆ విషయాలన్నీ గో. సభ్యులు ఇదివరకే వివరించారు కాబట్టి నేను అలాంటి విషయాలలోకి పోదలనుకోలేదు. అందుకొరకు ప్రభుత్వం ఈ విధంగా చేయదని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. ఈ విధంగా చేయడం ప్రజాస్వామిక సూక్ష్మాతకు, ప్రజాస్వామిక విధానానికి పూర్తిగా విరుద్ధమని నేను భావిస్తూ గవర్నరుమెంటు ఆ విధంగా చేయకుండానే నేను ఆశ్చర్యపడ్డాను.

రెండవ విషయం, ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత ఈ అసెంబ్లీలో కొన్ని చట్టాలు చేస్తున్నారు. తెలంగాణా, ఆంధ్ర ఈ రెండు చట్టాలను సమన్వయం చేస్తున్నారు. ఈ విషయంలో గత 6, 7 ఏళ్లు అనుభవం ఏమి రుజువుచేస్తున్నదంటే, అటు తెలంగాణాలో మంచి వద్దకులను, ఇటు ఆంధ్రలో ఉన్న మంచి వద్దకులను రెండింటిని విడనాడి, చెడు సాంప్రదాయాన్ని, ప్రజా వ్యతిరేక విధానాలను చట్టములలో రూపొందించడం జరుగుతున్నది. ఉదాహరణకు, హైదరాబాదు గవర్నరుమెంటు ఉన్నప్పుడు, సిరిస్సు చట్టము చేయడం జరిగింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత 1—5—61 తేదీన మరొక చట్టము తెచ్చాడు. భూస్వాములకు రక్షణ ఇచ్చేదానికి ఆ విధముగా చట్టము తెచ్చారు. అదే విధముగా కౌలుదార్ల చట్టము మరొకటి ప్రవేశపెట్టారు. దాని వంట తెరింగాడా కౌలుదార్లకు చాలా అన్యాయం కలిగింది. వారి హక్కులను భగ్నపరచడం జరిగింది. అటు ఆంధ్ర రైతాంగానికే కాకుండా, టటు తెరింగాడా రైతుదార్లకు కూడా అన్యాయము కలిగించి భూస్వాములకు లోబ్బడే విధంగా చట్టము తెచ్చారు. అదే విధంగా, ఇప్పుడు మునిసిపాలిటీల చట్టము కూడా తీసుకొని వస్తున్నారు. ఈ విధంగా ప్రతి Act లో ఉన్న మంచికవాన్ని పూర్తిగా పక్కకు నెట్టివేసి ప్రజా వ్యతిరేకమైన policies ను ప్రభుత్వము ప్రవేశపెట్టుకూ వస్తూఉన్నది. అందుకొరకు, ఈ ప్రజా వ్యతిరేక policies ను విడదాడి ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలను అమలు పరచడానికి ప్రయత్నించాలని నేను కోరుకూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. లక్ష్మీకాంతరావు (ఇందుర్తి): అధ్యక్షా, మిత్రులు డా: చందతిరావు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని నేను లంఘనము. 1. కౌలీల యాటు మీ ద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. మద్రాసు కౌలీల చిర తరువాత Blocks లో కొంత తగ్గింపు చేస్తే ఆర్థికంగా కొంత లాభము జరుగుతుంది, తరువాత చాలా చిన్న చిన్న Blocks పెద్దరి అవకాశంవల్ల చాలా ఆర్థికస్థానముల పెరుగుతుంది, అనే ఉద్దేశంతో ఈ blocks పునర్విభజన జరిగింది. దానికి ఒక High Power Commission ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. High Power Commission యొక్క నిర్ణయాలను మద్దతుగా చూడాలా నాము. అంతకుముట్టకు అది చాలాగానే జరిగింది. చాలా విభజన జరిగిందని అక్కడక్కడ కొన్ని అవకాశములు జరిగిపోయాయి. అవి ఎక్కువగానే జరిగిపోయాయి. అరికిడుండవల్లు, కమల, ఎక్కడక్కడైతే అవకాశములు జరిగిపోయాయి. గ్రామీణుల యొక్క పునర్విభజనలో, చాలాటి కష్టములకు మనం ముఠాకు చేరుకున్నాం. తేలవ్వికేతే ఉద్దేశంతో ఇంకా ఈ Blocks ను ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. విధంగా ఆ పదుపాయాలు ఆ గ్రామాల చాలాటి కంటివని మనవిచేస్తున్నాను. ఉదాహరణకు, కరింపగూడ చాలాకాంతానాది Blocks ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అందులో కొన్నింటిని అనే గ్రామాల పట్లను తిరిగి విభజించి అనే గ్రామాలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. ఇంకా చాలానే చేత విభజించడం జరిగింది. అందుకు

అవకతవకలు ఏవైతే కొద్దిగా జరిగినాయో, వాటిని మళ్ళీ నర్దుబాటుచేస్తే ఆ గ్రామ ప్రజలకు ఆ Block Headquarters కు పోవడానికిగాని, ఆ కొత్త Block నుంచి జరుగుతున్న సదుపాయాలు దొరకడానికిగాని చాలా అనుకూలంగా ఉంటుంది. లేకపోతే మాత్రం, వాళ్ళకు చాలా ఇబ్బందిగా ఉంటుంది. కనుక వాటిని నర్దుబాటు చేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను.

రెండవది, పరైకాల్వలు గురించి, ఎప్పుడైతే enhancement of tax చేస్తున్నామో ప్రత్యేకంగా sub committee level లో కానివ్వండి, Assembly level లో కానివ్వండి, ఎక్కడైతే human labour, ఆ కాల్యలు తీయడానికి apply చేయడం జరుగుతుందో అక్కడ తప్పకుండా వాళ్ళకు concessions ఇవ్వాలి, అంతకుముందు కరీంనగర్ జిల్లాలో అనంతపూర్ గస్తీ concessions అని చెప్పి ఈ కాల్యల వాళ్ళకు కొన్ని సదుపాయాలు ఉండినవి, తరువాత, దురదృష్టవశాత్తు ఈ వెనుకటి బందోబస్తు అప్పుడు నద్దినాలా, పరైనాలా అనేది జరిగింది. అయితే గత సంవత్సరం, ఈ నద్దినాలా పరైనాలా అనేటటువంటిది వచ్చినప్పుడు దానికి సంబంధించినటువంటి శిస్తు ఎరైతే ఉన్నదో దానిని ఆపివేయడం కూడ జరిగింది, కాని ఈ సంవత్సరం ఆ పరైనాలా, నదీనాలా పారడం, rates ఏవైతే ఉన్నాయో ఆ ప్రకారంగానే వసూలు చేయడానికి orders ఇవ్వడం జరిగింది. జమాబందీలో కూడా ఆ విధంగానే అమలుచేయడం జరిగింది. ఈ పరైనాలా వత్తేకంగా కలెక్టరుగాని, డిప్యూటీ కలెక్టరుగాని చూచి నిజంగా ఈ కాల్య గురించి రైతులు కష్టపడతారా, అక్కడ రైతుల కష్టాలు involve అయి ఉన్నాయి, అనేటటువంటి విచారణ చేసి, ఈ పరైకాల్వ ఏది, నదీ కాల్య ఏది అని విచారణచేసి, అవి వేరువేరుగాచేసి ఎవరికైతే పరైకాల్వ ఉన్నదో వాళ్ళకు పరైకనుంచి concessions తప్పకుండా ఇవ్వాలి. దాంట్లో ఈవేళ కరీంనగర్ లో ఆదేవిధంగా వసూలుచేయడం జరుగుతున్నది. దీనిని గురించి రెవిన్యూ మినిష్టరుగారితో కూడా చెప్పడం జరిగింది. కాబట్టి తప్పకుండా త్వరగా ఆ చర్య తీసుకొంటే బాగుంటుంది. లేకపోతే మళ్ళీ వసూలు అయిన తరువాత మళ్ళీ డబ్బులు ఇవ్వాలంటే, అది మధ్యఉన్నవాళ్ళ చేతుల్లోకి పోతుంది గాని రైతాంగానికి పోతుంది అనేటటువంటి సమ్మతం, కూడ చాలా తక్కువగా ఉన్నది. కనుక ఈ విషయం గురించి చాలా తొందరగా తర్యతీసుకొని మనవిచేస్తున్నాను.

*Motion of Thanks on the Address
by the Governor*

తరువాత, education విషయంలో, దానిని మనము కేవలం quantitatively ఎక్కువ చేసినాము. ప్రతి గ్రామంలో కూడా మామూలు Schools ఏర్పాటు చేయగలుగుతున్నాము. కాని ఇంబండి ఏమిటంటే schools అయితే ఏర్పాటు చేశాముగాని, schools లో టెల్లవాళ్ల సంఖ్య teachers సంఖ్య దామాషా సక్రమంగాలేదు. ప్రతి 40 మంది, 50 మంది పిల్లలకు ఒక teacher చొప్పున ప్రతి school లోను ఉన్నారా లేదా అనేది తప్పక ఆలోచించవలసి యున్నది. లేకపోతే qualitatively ఆ schools లో ఎక్కువ లోపము ఉంటుంది. విద్యలో quality లేకుండా, అది లోపదామ కంటా ఉంటుంది. కాబట్టి ప్రభుత్వము ఈ విషయం గురించి పరిశీలిస్తోందని ఆశిస్తున్నాను

ఇంకొక విషయం అధికారోత్పత్తి కానాని అందరు చెప్పుకూడే ఉన్నాము. దేశంలో ఆహార కొరత కూడా ఉన్నదని అనుకుంటున్నాము. ఢిల్లీలో Chief Ministers Conference లోను ప్రతిపోట కూడా, ఈ విషయము చర్చకు వస్తున్నది. కాని ముఖ్యంగా దానికి సంబంధించిన 1, 2 విషయాలు మనము చేయలేకుండా పోతున్నాము. కాబట్టి తప్పకుండా ప్రభుత్వము దానిని గురించి ఆలోచించాలి. ఈ వేళకూడ మహైదార్లు ఉన్నారు. ఇజారాదార్లు ఉన్నారు. మరి వాళ్లంతాకూడా absentees land lords మరి వాళ్లకు సంబంధించిన సిక్స్ ఖామలు ఏమైతే ఉన్నాయో, ఆ ఖామలను వాళ్లను పట్టేదార్లుగా declare చేయలేదు. వాళ్లను ఇదివరకు ఖామమ్మలుగా నిర్ణయం చేయలేదు. దానివల్ల వాళ్లకు ఎంత సంకల్పం రావాలో అది రాలేదు. తరువాత, ఈ సిక్స్ దారు కానూన్ వచ్చినప్పుడు కూడా సిక్స్ దార్లు బంజరుదార్లు కానివ్వండి. లేకపోతే మహైదార్లు కానివ్వండి వాళ్లందరు కలిసి, వేరేవాళ్లకు ఆ ఖామలను alienate చేసివారు. వేరేవాళ్లకు అమ్ముకొన్నారు. కాబట్టి ఇప్పుడు ఆ సిక్స్ దారు ఉన్నాడా లేదా అనే చర్చలో పోయేదానికంటే ఈ వేళ కొంత కాలంనుంచి ఏమైతే అయితే ఆ ఖామిని తన హక్కుతో తన గుప్పిటితో ఖామివ్వాలి అట్లాంటివాటికి గమక వట్టానే ఏ, ఆ విధంగా వాటి వదులొక్కట కలుగుతుంది. దానివల్ల మనకు చేతి పడితేమిటా పోతుంది. కాబట్టి ఈ విషయంపై ప్రభుత్వం తప్పకుండా ఆలోచించాలి. కోర్టుకు వెళ్లాలి. మహైదార్లు దొంగల బంజరుదారులు అని ప్రకటించాలి.

తరువాత Co-operative loans ఏదైతే ఇస్తున్నామో, అవి ఇప్పటికి కూడా పురాతన పద్ధతిపైన ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. ఎకరాకు 20 రూపాయలో ఒక డో ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. కాని market value ప్రకారంగా ఇవ్వకపోతే ఎంత భూమి పెట్టుకొన్నప్పటికైనా, కొద్దిమొత్తము మాత్రం రైతుకు ఇవ్వగలుగుతున్నాము కాబట్టి, ఈ loans ఇచ్చేటప్పుడు, ఈ వేళ market లో భూమి ధర ఎంత ఉన్నదో దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని, loans advance చేస్తే, వాళ్లకు కొంచెము ఎక్కువ మొత్తము ఇచ్చినవాళ్ళము అవుతాము. దానివల్ల వాళ్ళకు ఎక్కువ లాభము కలుగుతుంది. రెండవది, అసలు భూమిలేని వాళ్లు కూడా దాల్చగా ఉన్నారు. వారికి అప్పులు ఇచ్చేందుకు, ఏలాంటి సమస్యముకూడా మనము చేయలేదు. అటువంటివారిని గురించి కనీసం crop security మీద 100, 200 అయినా మనము ఇచ్చేటటువంటి ఏర్పాటు చేస్తే చాలా తాగుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత, ఈ loans ఇచ్చే పద్ధతిలో కూడా, అటు సమితి నుంచి, ఇటు co-operative నుంచి, అటు Central Bank నుంచి వేరు వేరుగా ఇచ్చేదానికంటే, మొత్తము loans అన్నీకూడా ఒకే channel ద్వారా, co-operative ద్వారా ఇచ్చేటట్లు చేస్తే తాగుంటుంది. ఎందుకంటే, ఇప్పుడు co-operatives లో తక్కువ loans దొరుకుతున్నాయి, ఈ co-operatives లో మంచిరుగా పోవడానికి కూడా వాళ్లకు inducement లేదు. అందులోనుంచి పోయి మళ్ళీ పేరే సంస్థల ద్వారా loans కు ప్రగిగుత్నం చేస్తున్నారు. అట్లు కాకుండా, ఒకటే channel ద్వారా loans ఇప్పిస్తే వారికి తాగుంటుందని, మనవి చేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎ. వెంకటేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, నేడు ఆహార సమస్య ప్రధానంగా దీక్షంముందు వచ్చింది. ఆ సమస్య పరిష్కారం చేయడానికి కేంద్రంలో, రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులందరూ సమావేశమై తీర్మానాలుచేశారు. Price index చూస్తే విపరీతంగా పెరుగుతోంది. ఈ నాడు గ్రామీణులలో రైతులందరూ ధాన్యం నిలవలేదు. ధానిక వ్యాపారస్థులు, బిడాప్యాపారస్థులు రైతులనుంచి ధాన్యం కొని నిలవపెట్టారు. అధిక ధరకు అమ్ముతున్నారు. ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలవల్ల ఈ ధాన్యం ధరలను అదుపులో పెట్టగలుగుతున్నారా అంటే వ్యాపారస్థులకు ఇంకా మద్దతు అవుతోంది గాని ధరలు అదుపులోకి రావడం లేదు. ఎగుమతిచేసేందుకు restrictions తీసేశారు. ధాన్యం నిలవ చేసిన వ్యాపారస్థులు, మిల్లర్లు, అధిక ధరలకు ఇతర ప్రాంతాలలో అమ్ముకునే అవకాశం

కాశాలు ఉన్నవి. Fair price shops పెట్టినామని వాటివ్వారా ధరలను అదుపులోకి తీసుకు రాగలమని చెబుతున్నారు. కాని అప్పుడు ఎక్కువభాగం గానీ మిల్లర్లకు అమ్మకన్నారనే విషయం ప్రభుత్వానికే తెలుసుకోలేదో, అందుకంటే fair price shops ఉన్నా, అందరికీ అందుబాటులో లేవు అనే విషయం హాజరైనాము. Fair price shops ని వెల్లడి చేయాలేమో అనే ఘటనలు ఉన్నవి. అవి బజారులో మిల్లర్లు చేతుల్లోకి పోతున్నవి. అందువల్ల పెద్దగా ఉపయోగపడుటలేదు. ప్రభుత్వం తీవ్రమైన చర్యలు తీసుకొనుటకు సిద్ధంగా ఉన్నట్లు కనబడుటలేదు. భువనేశ్వర్ లో ప్యాస్ చేసిన తీర్మానం అమలుపరిచే పరిస్థితిలో లేదు. వ్యాపారస్థులకు లాభదాయకంగా ఉండే నిర్ణయాలు చేయుట తప్ప ధరలను అదుపులో పెట్టే ఏర్పాటు ప్రభుత్వ పాలసీలోలేదు. నిత్యావసరం వస్తువుల ధరలు విపరీతంగా పెరుగుతున్నవి. ముగర్ పరిస్థితి చూస్తే bag 1 కి రు. 100 లు చొప్పున బ్లాక్ మార్కెట్ లో అమ్ముతున్నారు. ప్రైవేటు డిలర్లకు ఇవ్వడంవల్ల ఇట్లా జరుగుతోంది. కొంత రిటైల్ డిలర్లును వట్టుకొని అన్ని బస్తాలు వారికి ఇవ్వకుండా కొన్ని బస్తాలు కొంత కమిషన్ మీద తీసుకొని అరకంగా బ్లాక్ మార్కెట్ చేయడం జరుగుతోంది. ఉదాహరణకు, వరంగల్ లో ఒక టోకు వ్యాపారస్తుడున్నాడు, అతనికి మగర్ ఇచ్చారు. పెప్పర్ మెంట్స్ తయారు చేయడానికి వెలకు 50 బస్తాలు ఎత్తుకున్నారు. పెప్పర్ మెంట్స్ తయారుచేయడంలేదు. బస్తాకు రు.100, 75, 50 చొప్పున బ్లాక్ మార్కెట్ లో అమ్ముతున్నాడు. వెలకు రు. 3000 అనుంచి రు. 5000 లు వంపొదిస్తున్నాడు అంటే అతకయ్యోకిలేదు. ఈ విషయాలన్నీ ప్రభుత్వ దృష్టికి కలెక్టరుకు తీసుకురావడం జరిగింది. చర్యతీసుకోక ఏరైనా ప్రభుత్వ ప్రాంతాల్లో ననుసరించి లై సెన్సులు, పర్మిట్లు ద్వారా వస్తువులు కొనుక్కోవాలంటే దొరుకుటలేదు. బ్లాక్ మార్కెట్ లో రైతుకు కావలసిన లేకుండు, వ్యవసాయ ద్రవ్యములు కుప్ప కుప్పలుగా దొరుకుతాయి. చౌక ధరలకు కంట్రోలు లేట్లు దొరకవు. గవర్న మెంటుకూడా ఒకవద్దకి ప్రకారం బ్లాక్ మార్కెట్ లు ప్రోత్సహిస్తున్నట్లు కనబడుతుంది. ఈ సమస్యలన్నీ అక్కడ వ్యవసాయలో ఇక్కడ ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నట్లుకీ, పరిష్కారం చేయాలి లేదు.

పంచాయితీ సమితుల delimitation పరిస్థితిచూస్తే, కేవలం రాజకీయాలను అధికార పార్టీని దృష్టిలో పెట్టుకొని చేశారు. నరసంపేట తాలూకా గూడూరులో 15 పంచాయితీలలో సమితిని ఏర్పాటు చేశారు. అక్కడ జనాభాచూస్తే 60, 70 వేలు దాదాపు వున్నది. కనీసం ఆ గ్రామాలన్నింటికీ పంచాయితీలు ఏర్పాటు చేయమని చెప్పినా చేయలేదు. మినిస్టరుగారు అర్డరు ప్యాస్ చేశారు. ఆ అర్డరు కామిట్ చేయలేదు. కేవలం 15 పంచాయితీలతో సమితిని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అదే ప్రకారం భద్రాచలం తాలూకాలో కూనవరం పంచాయితీ సమితి ఉన్నది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ చేతుల్లో 10 మంది సర్పంచులు ఉంటారు. కాంగ్రెస్ పార్టీవారు 3 మంది ఉంటారు. అయితే 4 పంచాయితీ కమిటీలకు మైకోర్టు పై అర్డరు ఇస్తుంది. కలెక్టరుగారు ఆ నాలుగు పంచాయితీ కమిటీలకు కాంగ్రెసువారిని నామినేట్ చేసి అప్పీజిషన్ పార్టీ వారు పంచాయితీసమితికి రాకుండా చేయవలసిన ఏర్పాట్లు అన్నీ చేయడం జరిగింది. పంచాయితీల delimitation సర్.వంచ్ లను ఎన్నుకొనడం, అరువాత సమితి ప్రెసిడెంటును ఎన్నుకొనడం—ఇవన్నీ రాజకీయ ప్రయోజనాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని చేయడం జరుగుతోంది. వరంగల్లుకు ముఖ్యమంత్రిగారు వచ్చినప్పుడు, అక్కడ కాంగ్రెసు కార్యకర్తల సమావేశంలో చెప్పారు—పంచాయితీ కమిటీలకు, సమితులను జిల్లాపరిషత్తులను మీ చేతులనుంచి పోనివ్వకండి, అవియే మీకు జనరల్ ఎలక్షన్స్ కు పునాది అవుతాయి. అసెంబ్లీలో కాంగ్రెసు పార్టీకి విజయం అవుతుంది—అని చెప్పడం అందరికీ తెలుసు. ఒక ప్లాను ప్రకారం ఇవన్నీ జరుగుతున్నవని అనుకోవలసి వస్తోంది. ఇది పోవాలంటే గ్రామాన్నీ ఒక యూనిట్ గా తీసుకొని అక్కడనుంచి ఎంతమంది సభ్యులు ఉంటే అంతమందినీ డై రెక్టుగా ఎన్నుకునే పద్ధతి ఏర్పాటుచేస్తే కల్లు సారాయి పోయిందడం, డబ్బు పెట్టి కొనివేయడం, అటువంటి పద్ధతులు కొన్నైనా తగ్గించుటకు అవకాశం ఉంటుంది. మెంబర్స్ ఎన్నికకూడ దామాషా పద్ధతినే జరుపుట అవసరం, సమితి ప్రెసిడెంటు, జిల్లాపరిషత్తు అధ్యక్షులను డై రెక్టు ఎన్నికలద్వారా ఏర్పాటుచేస్తే లంచగొండితనానికి, వాటిన్నింటికీ అవకాశం లేకుండా పోతుంది.

ఇది ప్రభుత్వం దృష్టిలో పెట్టుకొని తగు అమెండ్ మెంట్స్ చేపూరని సమ్మతున్నాను.

ప్రైజిల్ వీరియా సమస్యలు ఉన్నవి; అనేక సందర్భాలలో ప్రభుత్వదృష్టికి తెచ్చాము. Multipurpose Block ఉన్నది—27 లక్షల స్కిము. అది పూర్తి అయినా అక్కడ ఉన్న ఒక్క సమస్యకూడ పరిష్కారం కాలేదని తెలుతున్నాను. ఒక్క మంచినీటి బావికూడ ప్రవ్వలేదు. ను స్వయంగా చూచాను. వందలు, వేల, పశువులు నీరులేక చనిపోయాయి. మంచినీరు మూడు నాలుగు ఎనిమిది మైళ్ళకూడ పోయి తెచ్చుకుంటున్నారు. ఒకే ఒక చోట మంచినీటి బావి ప్రవ్వకానికి చూస్తే బావి పడలేదని బోరింగ్ వేయడం ఒరిగింది; అది సఫలం కాలేదు, డ్రిల్లింగ్ మెషిన్ కావాలని 4 నంబర్ మంచి అనేక తీర్మానాలు ప్రభుత్వానికి వంపినా, మెషిన్ వంపలేదు. మంచినీటి బావి నిర్మాణం కాలేదు. ఇరిగేషన్ స్కిము—ఒక్క చెరువుగాని, కుంటగాని, మరమ్మతు కాలేదు. కానీ లెక్కలలో అవి మరమ్మతు అయ్యేట్లు వమోదు అయినది. ఆ డబ్బు ఎవరు తీసుకున్నారు? విచారణచేస్తే తెలుంది. తురకంగా అరుగుతూ, 15 వేల అనాథా multipurpose scheme మంచి ఏమాత్రం అనుభవించలేదంటే అతి యోక్తి కాదు. ఏకాంతమంది అనుభవం అనుభవించారు. అక్కడ సమితి ఏర్పాటుచేసి కాడ్ క్వార్టర్స్ ను ఏర్పాటుచేసి కారణం అక్కడ ఒక వాయకుడు యమ్. యల్. వి. ఉన్నాడు. కాడ్ క్వార్టర్స్ అక్కడ పెట్టాడు. అవి మిగతా ప్రాంతాలకు 10, 70, 100 మైళ్ళ దూరం ఉన్నది. ఏ చట్టం ప్రకారం, ఏ రూల్స్ ప్రకారం, అన్ని గ్రామాంకూ అందుకాటులో ఉన్నదో అర్థంకాకుండా ఉన్నది. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వం అలోచించాలి. ప్రైజిల్ సమస్యలు అనేకం ఉన్నవి; forest సమస్యలు ఉన్నవి. అక్కడివారికి చట్టా పర్మిట్ లేదు ఇచ్చినప్పటికీ వారిని అక్కడ forest office ఇంజనీర్లకు ఆ ఖామురితోకి ప్రవేశించనియటలేదు. పర్మిట్ లేదు ఉన్నది. 3 నంబర్ మంచి పూర్తి అధికారులు, వారికి ఖామురిలో ప్రవేశించడానికి ఏలు

కలిగించలేదు. Forest lines ఉన్నవి. అవి దూరముగా తీయాలని 1954 లో బి. రామకృష్ణ పట్ల రంగారెడ్డిగార్లు కోయ కాన్ఫరెన్సు జరిపి వారంతట వారు ఇవన్నీ చేయటం జరిగింది. ఇప్పటికీ ఆనమస్యలు అలాగే ఉన్నవి. ఈమధ్య, వారు తిండిలేమిగురించి సత్కాగ్రహంతో పాల్గొన్నారు. వారికి శిక్షలు అయినవి; అది అనుభవించారు. వారికి fines కూడ వేశారు. ఇవాళ మళ్ళీ ఆ fines, collect చేయడానికి ప్రయత్నం జరుగుతోంది. ఆవిషయం ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలియపరచటం జరిగింది. వారు ఈరోజు నిర్ణయం తీసుకొని చెబుతామన్నారు. ఆ fines వసూలు చేయకుండా చూడాలని మనవి చేస్తున్నాను—

1-30 P. M. The House then adjourned till Half past Eight of the Clock on Thursday, the 2nd July 1964.

